Національна академія аграрних наук України
Національний науковий центр
«Інститут аграрної економіки»
Київська міська профспілка працівників АПК
Research Culture Society

Матеріали XI Міжнародної науково-практичної молодіжної інтернет-конференції

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ АГРАРНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ

10 квітня 2020 р.

Україна, Київ

National Academy of Agricultural Sciences of Ukraine
National Scientific Center
"Institute of agrarian economics"
Kyiv City Trade Union of AIC Workers
Research Culture Society

XI International scientific and practical youth Internet conference

RESEARCH CULTURE SOCIETY

www.http://researchculturesociety.org/

CURRENT PROBLEMS OF INNOVATIVE DEVELOPMENT OF AGRARIAN ECONOMY SECTOR

April 10, 2020

Ukraine, Kyiv

УДК 631: 330.341.1
А 43

Редакційна колегія: Ю.О. Лупенко, М.М. Кропивко, Чіраг М. Патель, О.Г. Шпикуляк, М.І. Козак, Н.М. Столярчук, В.В. Нечитайло, А.П. Матвієнко, Н.Р. Кордзая, Н.В. Здирко

Рецензенти: *Пугачов М. І.* – доктор економічних наук, професор, член-кореспондент НААН
Малік М.Й. – доктор економічних наук, професор, академік НААН

Рекомендовано до друку вченою радою
Національного наукового центру «Інститут аграрної економіки»
(протокол № 5 від 26.05.2020 р.)

Посвідчення УкрІНТЕІ № 157 від 03 березня 2020 року

Актуальні проблеми інноваційного розвитку аграрного сектору економіки: Матеріали одинадцятої міжнародної науково-практичної молодіжної конференції, 10 квітня 2020 року / редкол. : Ю. О. Лупенко та ін. – К. : ННЦ «ІАЕ», 2020. – 204 с.

ISBN 978-966-669-543-0

Висвітлено теоретичні та прикладні засади розвитку економіки України та інших країн на інноваційній основі та актуальні проблеми, пов’язані з їх впровадженням. Матеріали розраховані на наукових працівників, професорсько-викладацький контингент вищих навчальних закладів, керівників і фахівців виробничих структур, державних органів управління, широкий загал читачів.

УДК 631: 330.341.1

ISBN 978-966-669-543-0

© Національний науковий центр «Інститут аграрної економіки», 2020

CONTENT

1.	*Bakun Yu.O.*	Innovative landmarks of development of agricultural production in Ukraine	10
2.	*Whankate R.A., Garande V.K., Chirag M.Patel*	To study the physico-chemical traits of French bean (Phaseolus vulgaris L.) germplasm grown under Kolhapur conditions of Western Maharashtra	14
3.	*Vovchenko O.V.*	Why do nations produce research?	23
4.	*Hakal T.O.*	Managing the development of green tourism infrastructure in a global crisis	25
5.	*Ganiger V. Sunitha, B Ranganatha, Chirag M. Patel*	Response of mgnrega on agricultural employment, labour, technology and rural development response of mgnrega on agricultural employment, labour, technology and rural development	31
6.	*Dukhnytskyi B.V.*	Import of fruits and berries to Ukraine	36
7.	*Juhi Gupta, Farha Naz, Chirag M. Patel*	Female workforce participation in India with a special focus on agricultural women labourers from Uttar Pradesh	39
8.	*Yevsieieva A.M.*	Factors of influence on the choice of the counterparty of the foreign economic contract in the present conditions	44
9.	*Zdyrko N.H.*	Principles of economic analysis of public procurement procedures	46
10.	*Kalivoshko O.M.*	Regarding the partial guarantee fund	50
11.	*Kannan S., Chirag M. Patel*	Social and environmental impacts of agricultural development	53
12.	*Kaniuka S.M.*	Agrarian sector innovation activity in the conditions of sustainable development (based on the theory of innovation development by J.A. Schumpeter)	56
13.	*Karpuk L.M., Yezerkovska L.V., Karaulna V.M., Pavlichenko A.A.*	Economic effectiveness of growing buckwheat organic farming	60
14.	*Kaya Ibrahim*	The impact of exchange rate volatility on export demand under the floating exchange rate regime in emerging market economies: evidence from Turkey	62
15.	*Kyrylenko O.I.*	Approaches to the definition of "risk"	66
16.	*Kirichenko K.A.*	Fertilizer use as a factor in improving the agricultural land efficiency	70

17.	*Kishore Parth*	Economic aspects of sustainable environmental management and organic production	75
18.	*Kozak M.I.*	Implementation of infrastructure innovations in rural areas under the impact of the COVID-19 pandemic	80
19.	*Kozak O.A., Hryshchenko O.Yu.*	Current trends in dairy consumption in Ukraine and their shift directions under the impact of pandemic	82
20.	*Kopytets N.H.*	Increasing the consumption value of pig meat	87
21.	*Krut T.V.*	Theoretical aspects of the accumulation of additional energy on Earth in the context of research by Serhii Podolynskyi	91
22.	*Krushelnytskyi M.V.*	Socio-economic problems of rural development	95
23.	*Lorvi I.F., Polishchuk M.*	Choosing an innovative strategy in the enterprise competitive system	98
24.	*Malynovska T.O.*	Current international rules regarding the interpretation of Incoterms by the basic terms of delivery	101
25.	*M. Senthil Kumar, P. Akshaya*	Micro ultrasonic levitator	106
26.	*Navneet Seth, Kiran Sood, Chirag M. Patel*	The role of Big Data in transforming fortunes of agripreneurship with respect to developing countries: its dilemmas and opportunities	109
27.	*Nemchuk P.V.*	The role of agroholding units in the context of ensuring balanced rural development in Ukraine	113
28.	*Nechytailo V.V.*	Farms are a pledge of state food security	117
29.	*Ostapchuk S.M.*	The impact of accountant digital literacy on the accounting data security	122
30.	*Pokkuluri Kiran Sree, Ushaaa Devi N, Chirag M. Patel*	Deep learning support for agrarian economy	126
31.	*Prystupa Yu.V., Kupyra M.I.*	International experience in local budgets organizing	131
32.	*Radchenko O.D., Malik L.M., Melnychuk O.O.*	State regulation and support of agrarian science and innovation	134
33.	*Rudenko M.V.*	Advantages of agrarian economy digitalization	138
34.	*Sakovska O.M.*	Diversification of agricultural cooperative activities	143
35.	*Sankar M., Chirag M. Patel*	Agriculture: a base for economy improvement	149
36.	*Satya Kalyani, Chirag M. Patel*	World economy and international economic relations	153

37.	*Serhieieva N.V.*	Development of agricultural enterprises and organization of their investment processes worldwide	157
38.	*Stepanova N.V.*	Flax raw production in the Republic of Belarus	160
39.	*Stoliarchuk N.M.*	Information support for SDG monitoring of industry, innovation and infrastructure	163
40.	*Stoianova O.M.*	Tasks of modern accounting in management of circulating assets of agribusiness enterprises	166
41.	*Tymiv L.V., Matviiets N.M., Matviiets V.H.*	Some aspects of the process of the intellectual capital development in agrarian sphere	171
42.	*Fabiianska V.Yu.*	Methods of conducting the audit of financial statements: essence, types and application	175
43.	*Federka T.M.*	Topical issues of export licensing and quotas	179
44.	*Hardeep Singh, Chirag M. Patel, Bikram Pal Singh*	Moral and ethical values: a crucial element for professional and innovative development in business	184
45.	*Khioni H.O., Kisil M.I.*	State of investment support of Ukrainian agrarian sector	190
46.	*Hitesh A. Kalyani, Chirag M. Patel*	An analytical study of agro tourism industry	193
47.	*Tsurkan O.V.*	The role and functions of clearing banks in the practice of foreign trade settlement relations	197
48.	*Yurchenko I.V.*	Potential of the Ukrainian Land	200

ЗМІСТ

1.	*Бакун Ю.О.*	Інноваційні орієнтири розвитку агропромислового виробництва України	10
2.	*Whankate R.A., Garande V.K., Chirag M.Patel*	To study the physico-chemical traits of French bean (Phaseolus vulgaris L.) germplasm grown under Kolhapur conditions of Western Maharashtra	14
3.	*Вовченко О.В.*	Чому нації виробляють наукові дослідження?	23
4.	*Гакал Т.О.*	Управління розвитком інфраструктури зеленого туризму в умовах світової кризи	25
5.	*Ganiger V. Sunitha, B Ranganatha, Chirag M. Patel*	Response of mgnrega on agricultural employment, labour, technology and rural development response of mgnrega on agricultural employment, labour, technology and rural development	31
6.	*Духницький Б.В.*	Імпорт плодів і ягід в Україну	36
7.	*Juhi Gupta, Farha Naz, Chirag M. Patel*	Female workforce participation in India with a special focus on agricultural women labourers from Uttar Pradesh	39
8.	*Євсєєва А.М.*	Фактори впливу на вибір контрагента зовнішньоекономічного контракту в умовах сьогодення	44
9.	*Здирко Н.Г.*	Принципи економічного аналізу процедур публічних закупівель	46
10.	*Калівошко О.М.*	Щодо фонду часткового гарантування кредитів	50
11.	*Kannan S., Chirag M. Patel*	Social and environmental impacts of agricultural development	53
12.	*Канюка С.М.*	Іноваційна діяльність аграрного сектору в умовах сталого розвитку (на основі теорії інноваційного розвитку Й.А. Шумпетера)	56
13.	*Карпук Л.М., Єзерковська Л.В., Караульна В.М., Павліченко А.А.*	Економічна ефективність вирощування гречки органічного землеробства	60
14.	*Kaya Ibrahim*	The impact of exchange rate volatility on export demand under the floating exchange rate regime in emerging market economies: evidence from Turkey	62
15.	*Кириленко О. І.*	Підходи до дефініції поняття «ризик»	66

16.	*Кіріченко К.А.*	Використання добрив як фактор підвищення ефективності сільськогосподарських земель	70
17.	*Kishore Parth*	Economic aspects of sustainable environmental management and organic production	75
18.	*Козак М.І.*	Впровадження інфраструктурних інновацій на сільських територіях під впливом пандемії COVID-19	80
19.	*Козак О.А., Грищенко О.Ю.*	Сучасні тенденції споживання молочних продуктів в Україні та напрями їх змін під впливом пандемії	82
20.	*Копитець Н.Г.*	Підвищення споживчої вартості м'яса свиней	87
21.	*Крут Т.В.*	Теоретичні аспекти накопичення додаткової енергії на Землі в контексті досліджень Сергія Андрійовича Подолинського	91
22.	*Крушельницький М.В.*	Соціально-економічні проблеми розвитку сільських територій	95
23.	*Лорві І.Ф., Поліщук М.*	Вибір інноваційної стратегії в системі конкурентоспроможності підприємства	98
24.	*Малиновська Т.О.*	Сучасні міжнародні правила щодо тлумачення «Інкотермс» базисними умовами поставки	101
25.	*M. Senthil Kumar, P. Akshaya*	Micro ultrasonic levitator	106
26.	*Navneet Seth, Kiran Sood, Chirag M. Patel*	The role of Big Data in transforming fortunes of agripreneurship with respect to developing countries: its dilemmas and opportunities	109
27.	*Немчук П.В.*	Роль агрохолдингових формувань в контексті забезпечення збалансованого сільського розвитку в Україні	113
28.	*Нечитайло В.В.*	Фермерські господарства - запорука продовольчої безпеки держави	117
29.	*Остапчук С.М.*	Вплив цифрової грамотності бухгалтера на безпеку бухгалтерських даних	122
30.	*Pokkuluri Kiran Sree, Ushaaa Devi N, Chirag M. Patel*	Deep learning support for agrarian economy	126
31.	*Приступа Ю.В., Купира М.І.*	Міжнародний досвід щодо організації місцевих бюджетів	131
32.	*Радченко О.Д., Малік Л.М., Мельничук О.О.*	Державне регулювання та підтримка аграрної науки та інновацій	134
33.	*Руденко М.В.*	Переваги цифровізації аграрного сектору економіки	138

34.	*Саковська О.М.*	Диверсифікація діяльності сільськогосподарських кооперативів	143
35.	*Sankar M., Chirag M. Patel*	Agriculture: a base for economy improvement	149
36.	*Satya Kalyani, Chirag M. Patel*	World economy and international economic relations	153
37.	*Сергєєва Н.В.*	Розвиток сільськогосподарських підприємств та організація їх інвестиційних процесів у світі	157
38.	*Степанова Н.В.*	Производство леносырья в Республике Беларусь	160
39.	*Столярчук Н.М.*	Інформаційне забезпечення моніторингу ЦСР щодо промисловості, інновацій та інфраструктури	163
40.	*Стоянова О.М.*	Завдання сучасного бухгалтерського обліку в управлінні оборотними активами підприємств агробізнесу	166
41.	*Тимів Л.В., Матвієць Н.М., Матвієць В.Г.*	Деякі аспекти процесу розвитку інтелектуального капіталу в аграрній сфері	171
42.	*Фабіянська В.Ю.*	Методичні прийоми проведення аудиту фінансової звітності: сутність, види та застосування	175
43.	*Федерка Т.М.*	Актуальні питання ліцензування та квотування експортних операцій	179
44.	*Hardeep Singh, Chirag M. Patel, Bikram Pal Singh*	Moral and ethical values: a crucial element for professional and innovative development in business	184
45.	*Хіоні Г.О., Кісіль М.І.*	Стан інвестиційного забезпечення аграрного сектору України	190
46.	*Hitesh A. Kalyani, Chirag M. Patel*	An analytical study of agro tourism industry	193
47.	*Цуркан О. В.*	Роль і функції клірингових банків практиці зовнішньо-торговельних розрахункових відносинах	197
48.	*Юрченко І.В.*	Потенціал української землі	200

УДК 631.17.001.76:339.92

Бакун Ю. О., к.с.-.г.н., докторант*,
Національний університет біоресурсів та природокористування України, м. Київ,

ІННОВАЦІЙНІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ АГРОПРОМИСЛОВОГО ВИРОБНИЦТВА УКРАЇНИ

Агропромислове виробництво є невід'ємною складовою економіки. Воно спрямовано на задоволення потреб населення у продуктах харчування. На сучасному етапі суспільного розвитку у світі одним з основних завдань аграрних галузей є забезпечення продовольчої безпеки населення.

В державі важливим є визначення внутрішніх можливостей щодо переліку й потенційних обсягів виробництва сільськогосподарських продуктів і продуктів харчування та визначення способів задоволення потреб населення у інших продуктах, виробництво яких супроводжується певними складностями. При цьому, відносно агропромислового виробництва, як і будь-якого іншого виробництва, вирішується питання співвіднесення між вартісним виразом обсягів отриманої продукції та витрачених ресурсів.

З другої половини XX століття в науковому та експертному середовищі значна увага приділялась вивченню прояву закономірностей економічного розвитку. Однією з таких закономірностей є посилення процесів світової економічної конкуренції. Зі свого боку, у якості другої закономірності, зазначимо перехід від суто економічного підходу щодо економічного розвитку до комплексного розвитку, що відображено у концепції сталого розвитку. У контексті зазначеного подальший розвиток агропромислового виробництва полягає у вирішенні комплексу завдань, одними з яких є підвищення рівня конкурентоспроможності продукції на внутрішньому й зовнішньому ринках та переведення виробництва на позиції сталого розвитку. Вирішення зазначених та інших завдань

* Науковий консультант – Байдала В.В., д.е.н., доцент, професор кафедри економічної теорії НУБіП України

пов'язано із пошуком та впровадженням нових розробок або інновацій (рис. 1).

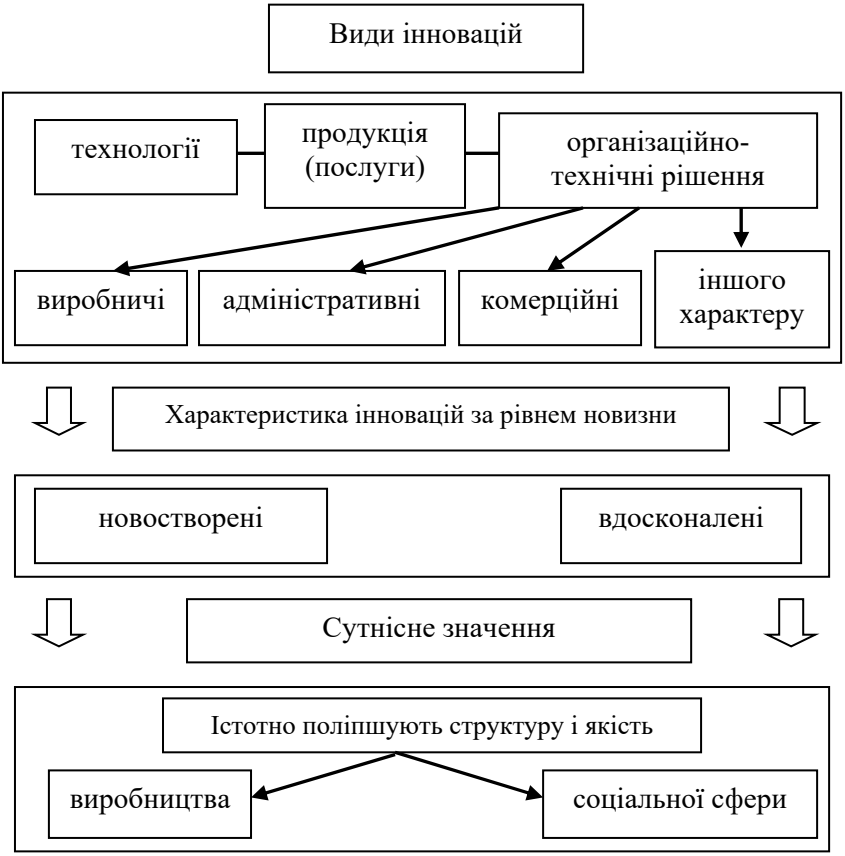

Рис. 1. Змістовна суть інновацій.
* *Джерело: Опрацьовано автором [1].*

В науковому й експертному середовищі та у нормативно-правовому полі зустрічаються значні розбіжності у характеристиці інновацій. Так, відносно положень ст. 1 Закону України «Про інноваційну діяльність» від 04.07.2002 № 40-IV [1] виділяється три види інновацій: технології, продукція та (або) послуги й організаційно-технічні рішення, з їхньою деталізацією по виробничих,

адміністративних, комерційних та іншого характеру. Будь-який з зазначених елементів будь-якого виду господарської діяльності може бути віднесений до інновацій за умови, якщо він вдосконалений або новостворений та сприяє поліпшенню структури і якості як виробництва, так і соціальної сфери.

Питання інновацій можна розглядати на різних рівнях: окремих суб'єктів господарювання, макроекономічному та, наприклад, при розгляді суспільних змін. Для суб'єктів господарювання агропромислового виробництва інтерес становлять інновації, які більшою мірою підходять під спеціалізацію їхньої діяльності. У контексті розгляду такого виду інновацій як технології для них природнім є інтерес до нових :сортів сільськогосподарських культур, порід та породних ліній сільськогосподарських тварин, технічних засобів та технологій їхнього вирощування та утримання.

Розгляд продукції та послуг як виду інновацій спрямовує інтерес суб'єктів господарювання на якісні характеристики продовольчих товарів, що можуть бути отриманими в результаті промислової переробки продукції від нових сортів сільськогосподарських культур, порід та порідних ліній сільськогосподарських тварин тощо. Такий окремий вид інновацій як організаційно-технічні рішення дозволяє досягти підвищення рівня конкурентоспроможності за рахунок оптимізації виробничих рішень, вдосконалення адміністративних процедур, активізації комерційних та інших рішень.

Аспектом розгляду інновацій на макроекономічному рівні є узагальнене визначення інноваційного рівня економіки. Так, одним з системних показників такої оцінки у Європейських державах є Європейське інноваційне табло, у межах оцінок та за інструментами якого Україну віднесено до групи таких країн як "інноватор, що формується" (modest innovator). Інструментарій Європейського інноваційного табло є орієнтиром для європейських країн щодо системності оцінювання. Відносно даного інструментарію компонентами оцінювання інноваційного рівня економіки є п'ять груп показників (табл. 1).

Таблиця 1

Напрями оцінювання інноваційного розвитку за інструментарієм Європейського інноваційного табло

№	Назва напряму оцінювання	Показники оцінювання
1.	Рушійні сили інновацій	стану та структури інноваційного потенціалу
2.	Створення нових знань	рівня фінансування наукових, дослідних та конструкторських розробок
3.	Інновації та підприємництво	рівня інноваційної активності в суб'єктах підприємництва
4.	Застосування	рівня зайнятості та характеристики комерційної діяльності в інноваційних секторах
5.	Інтелектуальна власність	рівня патентної активності

** Джерело: опрацьовано автором [2].*

У загальному відношенні, у межах інструментарію Європейського інноваційного табло, здійснено розподіл на такі напрями оцінювання як: ресурсний та результативний. За ресурсним напрямом відбувається оцінювання вхідних ресурсів за науковою, конструкторською, дослідницькою та іншою інноваційною діяльністю. За результативним напрямом оцінюються результати всіх видів інноваційної діяльності.

В кожній державі рівень інноваційності економіки оцінюється за своїми підходами, але вони повинні бути співставні із загальноєвропейськими та світовими.

Україна має великі потенційні можливості інноваційного розвитку, серед яких можна зазначити ємний внутрішній ринок, вигідне транспортно-географічне розміщення, високий рівень кваліфікації персоналу та розвитку людського капіталу, входження України до зони вільної торгівлі з Європейським Союзом. Маючи значні напрацювання у сфері створення інновацій значну роботу ще треба виконати в питаннях їхньої комерціалізації та інституційному врегулюванні питань захисту праць інтелектуальної власності [3, 4].

Список використаних джерел:

1. Про інноваційну діяльність : Закон України від 04.07.2002 № 40-IV. URL : http://www.rada.gov.ua.
2. European innovation scoreboard. URL: https://ec.europa.eu/growth/industry/policy/innovation/scoreboards_en.
3. Про схвалення Стратегії розвитку сфери інноваційної діяльності на період до 2030 року. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 10 липня 2019 р. № 526-р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/526-2019-р
4. Геєць В. М., Семиноженко В. П. Інноваційні перспективи України. Харків : Константа, 2006. 272 с.

УДК 338.23:631.147

Whankate R.A., Garande V.K.
RCSM College of Agriculture, Maharashtra, India
Dr.Chirag M. Patel, President
Research Culture Society, India

TO STUDY THE PHYSICO-CHEMICAL TRAITS OF FRENCH BEAN (PHASEOLUS VULGARIS L.) GERMPLASM GROWN UNDER KOLHAPUR CONDITIONS OF WESTERN MAHARASHTRA

The present investigation entitled, 'To study the physico-chemical traits of French bean (Phaseolus vulgaris L.) germplasm under Kolhapur conditions of Western Maharashtra' was under taken during winter 2018 at Instructional-cum-Research Farm RCSM College of Agriculture, Kolhapur in randomized block design with two replications. In present investigation, a set of fifteen French bean germplasm viz. Phule Suyash, Phule Surekha, Contender, Sevil, Arka Suvidha, Arka Komal, IC -039081, IC -28008, EC -28304, EC -500354, EC -500377, Selection -9, Falguni, Vaishnavi and EC -530909 was evaluated for physico-chemical traits.

The data revealed that, there was significant difference among the various germplasm of French bean in bio-chemical traits. Light green colour of pods was noticed in majority of the germplasm such as Phule

Suyash, Phule Surekha, Contender, EC-500354, Selection, IC-039081, Sevil and Arka Suvidha. Only one germplasm pale green colour in IC-28008 whereas Arka Komal, EC -28304, EC -50037, Falguni, Vaishnavi and EC -530909 exhibited dark green pod colour. The germplasm such as Phule Surekha, IC -039081, IC -28008 and EC -500354 produced black coloured seeds, Falguni, Vaishnavi and Sevil recorded white seed colour, off white in Phule Suyash, pale brown in Selection-9, gray in EC-28304, light brown in Contender and Arka Suvidha, mottled brown in EC-50037 and Arka Komal and dark brown in EC-530909. The highest shelling percentage was recorded in Vaishnavi (37.42) which was at par with Arka Komal (35.08) and significantly superior over remaining germplasm of French bean. The highest moisture content was recorded in Arka Suvidha (91.80%) closely followed by EC -530909 (90.80%) and Sevil (90.70%) whereas the lowest was noticed in EC - 039081 (84. 15%).The highest ascorbic acid content was found in Falguni (16.65 mg/100g) which was significantly superior over other germplasm under study and followed by the EC -500354 (14.05 mg/100 g) while, IC -039081 recorded the lowest ascorbic acid content (7.60 mg/100 g). The maximum total chlorophyll content was recorded in Falguni (54.25%) which was at par with Contender (53.15 mg/100g) but significantly superior over the remaining germplasm under the study. From the present investigation it is concluded that, Falguni a French bean germplasm was found to be the best with respect to traits studied under Kolhapur conditions of Western Maharashtra.

French bean (Phaseolus vulgaris L.) is a leguminous crop, belongs to family Fabaceae with chromosome number of 2n = 22. It is known as Snap bean, Kidney bean, Common bean, Rajma bean, Haircot bean, Dwarf bean, Pole bean, Navy bean, Pinto bean and String bean. French bean provides direct economic returns to the growers in the form of pods used as a vegetable and grain for human beings as well as fodder for animals. Most of the genotypes growing in the hills are introduced in India from China. Pole beans are also cultivated or intercropped with maize as a rain-fed crop in the hills (Pandey et al., 2011 and Kumar et al, 2014). In India, it is mainly grown in Himachal Pradesh, Jammu & Kashmir, Punjab, Uttar Pradesh, Haryana, Bihar, Madhya Pradesh, Gujarat, Maharashtra, Karnataka, Andhra Pradesh and Tamil Nadu. Total area under cultivation of all beans including french bean was 228 and 5.50

thousand hectares and production was 2277 and 55.48 thousand metric tons during 2017-18 in India and Maharashtra, respectively (Anon., 2018). It is considered to be a very rich source of proteins and vitamins which provides carotenoids like beta - carotene, neoxanthin, lutein and violaxanthin for proper body health. It also contains antioxidant capacity and hence helps our body to rid away of harmful radicals and also benefits our cardio vascular system. They are rich source of dietary fiber which protects the mucosa in the colon by reducing exposure to toxins. It is rich source of Zea-Xanthin, a dietary carotenoid which gives protective UV filtering function. It has humungous health benefits and should be an important supplement of our diet (Ali and Kushwaha, 1987). It is mainly grown in the temperate and tropical regions of India and shows higher productivity around temperature of 21°C and an optimum temperature of around 16 to 24°C is better for its greater yield. It is flexible in terms of soil and can be grown in a wide range of soil ranging from light sand to heavy clay soil. Although it can be grown in wide range of soils, it gives best results in well drained loamy soils (Thamburaj, 2018).

French bean can be harvested in pod stage as well as can be harvested for its seeds. The pods are harvested in immature and tender stage, which are ready for harvest within 7 -12 days after flowering used as vegetable and also as a fodder to animals. A lot of variation is available in growth habit, color of leaves and pods, shape and size of the pod. The germplasm has been collected from different parts of Maharashtra for evaluation under different agro-climatic conditions. Therefore, the present investigation was undertaken to study the physico-chemical constituents of French bean germpslasm under Kolhapur conditions of Western Maharashtra.

A field experiment was conducted at the Instructional-cum-Research Farm of Horticulture Section, RCSM College of Agriculture, Kolhapur during rabi-2018 with 15 germpslasm of french bean such as Phule Suyash (T1), Phule Surekha (T2), Contender (T3), Sevil (T4), Arka Suvidha (T5), Arka Komal (T6), IC -039081 (T7), IC -28008 (T8), EC -28304 (T9), EC -500354 (T10), EC -500377 (T11), Selection -9 (T12), Falguni (T13), Vaishnavi (T14) and EC -530909 (T15) in Randomized Block Design (RBD) with two replications. French bean pods were harvested at tender stage. Five plants were randomly selected from each plot and pods from the same plant were

used for recording the observations. The observations of pods with respect to pod and seed colour, shelling percentage, moisture, ascorbic acid and total chlorophyll contents were recorded as per the standard procedures given by Ranganna (1990). The data was analyzed as per the method given by Panse and Sukhatme (1985).

Pod colour: Pod colour is the most important character for market acceptance. The pods of French bean germplasm showed different colours such as light green, dark green and pale green (Table 1). Light green colour of pods was noticed in majority of the germplasm such as Phule Suyash, Phule Surekha, Contender, EC-500354, Selection, IC-039081, Sevil and Arka Suvidha. Only one germplasm pale green colour in IC-28008 whereas Arka Komal, EC -28304, EC -50037, Falguni, Vaishnavi and EC -530909 exhibited dark green pod colour. The results of the present findings are in parallel with the results reported Pandey et al. (2011) who noticed variation in pod colours of among the french bean genotypes and they recorded the pod colours like dark green, normal green, light green or other colours. Meena et al. (2017) recorded variation in pod colours among the french bean genotypes and they also found that on the basis of colour Falguni, Cosmo, Sevil and IIHR-909 were found to be the best and had dark green colour pods as compared to other genotypes.

Seed colour: The data revealed that the different germplasm produced different coloured seeds such as white, off white, dark brown, mottled brown, gray and pale brown in French bean germplasm under study (Table 1). The germplasm such as Phule Surekha, IC -039081, IC -28008 and EC -500354 produced black coloured seeds, Falguni, Vaishnavi and Sevil recorded white seed colour, off white in Phule Suyash, pale brown in Selection-9, gray in EC-28304, light brown in Contender and Arka Suvidha, mottled brown in EC-50037 and Arka Komal and dark brown in EC-530909. These results are in accordance with the previous results reported by Pandey et al. (2011) in which they observed that the seed colour was directly related to the colour of flowers. Most genotypes with lilac flowers produced black coloured seeds, genotypes with white flowers produced brown or white seeds and white coloured flowers produced white flowers. Similarly, Stoilova et al. (2005) reported the variability in terms of seed colour in common bean was brown, red, white and red, bicolor and brownish.

Shelling percentage: The mean shelling percentage of 28.01 was recorded in the germplasm of French bean (Table 1).

Table 1

Physico-chemical traits of French bean germplasm under Kolhapur conditions

Name of germplasm	Colour of the pod	Colour of the seed	Shelling percentage	Moisture (%)	Ascorbic acid (mg/100g)	Total chlorophyll (mg/100g)
Phule Suyash	Light green	Off white	23.15	90.45	9.20	19.15
Phule Surekha	Light green	Black	30.54	87.70	10.30	14.50
Contender	Light green	Light brown	29.22	90.55	11.50	53.15
Sevil	Light green	White	23.50	90.70	10.30	31.77
Arka Suvidha	Light green	Light brown	33.94	91.80	11.56	14.30
Arka Komal	Dark green	Mottled brown	35.08	90.10	11.70	24.74
IC - 039081	Light green	Black	30.04	84.15	7.60	49.04
IC -28008	Pale green	Balack	22.81	86.35	10.20	14.25
EC -28304	Dark green	Gray	26.72	88.00	11.20	48.97
EC- 500354	Light green	Black	30.25	89.20	14.05	15.97
EC - 500377	Dark green	Mottled brown	26.82	89.40	12.95	24.60
Selection - 9	Light green	Pale brown	29.16	90.10	11.35	46.05
Falguni	Dark green	White	15.76	90.75	16.65	54.25
Vaishnavi	Dark green	White	37.42	90.05	13.00	13.00
EC - 530909	Dark green	Dark brown	25.71	90.80	11.35	28.50
S. E. ±	-	-	28.01	0.26	0.21	0.41
CD at 5%	-	-	2.02	0.79	0.64	1.23

The highest shelling percentage was recorded in Vaishnavi (37.42) which was at par with Arka Komal (35.08) and significantly superior over remaining germplasm of French bean. The lowest shelling percentage was recorded in Falguni (15.76) closely followed by IC-28008 (22.81) which was significantly lower among the germplasm studied. The variation in shelling percentage might be due to genetic variation among the germplasm. The similar findings were also reported by Bhutia et al. (2017) observed that the shelling percentage of pea varieties ranged from 36.77 (VL-Ageti Matar-7) to 54.33 (VM-10). The significant differences among the varieties for shelling percentage were also reported by Chadha et al. (2013) in green peas under mid Himalayan conditions. Similar findings were also recorded by Tiwari et al. (2014) who noticed the shelling percentage in green pea varieties was varied from 49.16 (D2V6 i.e. sowing at 15th August and SP x DVP-1 genotype) to 39.25 (D3V2 i.e. sowing at 30 August and VL-7 variety) under Uttarakhand conditions.

Moisture content (%): The data depicted in Table 1 clearly indicated that, the moisture content was found to be differed significantly among the germplasm of French bean under study. Further, it was also noticed that, the highest moisture content was recorded in Arka Suvidha (91.80%) closely followed by EC -530909 (90.80%), Falguni (90.75%) and Sevil (90.70%) whereas the lowest moisture content was noticed in IC -039081 (84.15%) which was significantly superior over the germplasm under study which was followed by IC -28008 (86.35%) and Phule Surekha (87.70%). The variation in moisture content of French bean germplasm might be due to genetic variation in germplasm. Similar results were reported by Harbans et al. (1999) in which they found that the maximum moisture content was noticed in VXPP I3 (84.1%) whereas minimum in VXPP I1 (78.9%). Thenmozhi et al. (2016) observed that the initial moisture content of French bean was 91.40%.

Ascorbic acid content (mg/100g): The data with respect to ascorbic acid content in fresh pods of French bean germplasm has presented in Table 1 and found to be differed significantly among germplasm under study. The highest ascorbic acid content was found in Falguni (16.65 mg/100g) which was significantly superior over the germplasm of French bean under study and followed by the EC -

500354 (14.05 mg/100 g), Vaishnavi (13.00 mg/100 g) and EC - 500377 (12.95 mg/100 g) while IC -039081 recorded the lowest ascorbic acid content (7.60 mg/100 g) which was significantly higher than the remaining germplasm of French bean and followed by Phule Suyash (9.20 mg/100g) and IC -28008 (10.20 mg/100 gm). The variation in ascorbic acid content in pods of French bean might be due to variation in genetic makeup of the germplasm. The ascorbic acid 60 content was found to be decreased with the advancement of pod age. Similar findings were also reported by Harunor et al. (2014) who stated that the highest ascorbic acid (17.40 mg/100g) was found in H1(Harvesting at 7 DAF) followed by H2 (Harvesting at 8 DAF) while the lowest ascorbic acid content (11.44 mg/100g) was noticed in H9 i.e. harvesting at 15 days after flowering. Das et al. (2018) the highest ascorbic acid content was found in Shagun (18.86 mg/100g) while Basuki (10.12 mg/100g) recorded lowest ascorbic acid content. Umaamareshwari and Sujathamma (2014) reported that, the ascorbic acid content was significantly influenced by straw mulch along with vermicompost and foliar spray of panchagavya (10.57 mg/100g) followed by straw mulch Jeevamrut and foliar spray of Panchagavya (10.27 mg/100g)whereas the lowest was recorded in untreated control (6.12 mg/100g).Results of the present findings are in agreement with the findings of Shanmungavelu (1989) in different genotypes of French bean, Yadav and Sehgal (1997) and Guri et al. (1983) in fenugreek and Thenmozhi et al. (2016) in French bean.

Total chlorophyll content (mg/100g): The data depicted in Table 1 clearly indicated that, the total chlorophyll content of the French bean pods was significantly differed among the germplasm of French bean. The maximum chlorophyll content was recorded in Falguni (54.25 mg/100gm) which was at par with Contender (53.15 mg/100g) but significantly superior over the remaining germplasm under the study. The germplasm Vaishnavi recorded the lowest total chlorophyll content (13.00 mg/100g) which was closely followed by IC -280081 (14.25 mg/100g) and Arka Suvidha (14.30 mg/100g). The variation in total chlorophyll content of French bean pods might be due to variation in genetic makeup of the germplasm and stage of harvesting i.e. tenderness of the pods. Tohamy and Greadly (2007) obtained similar results and reported that, the highest chlorophyll

content in the pods of French bean when spread with yeast @ 10g/lit (39.87 mg/100g) and lowest was recorded in control (27.91 mg/100g). Similar findings were also reported by Mohajeri et al. (2017) and Ubhi et al. (2014) in French bean.

From present study it is concluded that, Falguni was found to the best with respect to pod colour (dark green), seed colour (white), ascorbic acid and total chlorophyll contents as compared with the remaining germplasm of French bean germplasm grown under Kolhapur conditions of Western Maharashtra.

References:

1. Ali, M. and B. L. Khushwaha. (1987). Cultivation of rabi Rajma in plains. Indian Farming, 31(2): 20 23.

2. Anonymous. (2018). Horticultural Statistics at a Glance 2017. pp.143.

3. Bhutia, T. L., Shivani and Saurabh, K. 2017.Evaluation of different varieties of pea (Pisumsativum L.) for yield and quality under late sown conditions in eastern region. Crop Res., 52 (4 & 5): 176-179.

4. Chadha, S., Rameshvar, Saini, J. P. and Sharma, S. 2013. Performance of different varieties of pea (Pisumsativum L.) under organic farming conditions in mid Himalayas. Int. J. Agric. Food Sci. Technol., 4:733-738.

5. Das, K., Datta, S. and Sikhdar, S. (2018). Performance of bush type French bean varieties (Phaseolus vulgaris L.) with or without rhizobium inoculation. Indian J. Agric. Res., 52 (3): 284-289.

6. Guri, A. (1983). Variation in glutathione and ascorbic acid content among selected cultivars of Phaseolos vulgaris L. prior to and after exposure to ozone. J. of Plant Sci. 63: 733-737.

7. Harbans, L. Bhardwaj, Muddappa, R., Anwar, A. and Hamama, J. 1999. Chickpea, Faba Bean, Lupin, Mungbean, and Pigeon pea. Potential New Crops for the Mid-Atlantic Region of the United States Janick (ed.), ASHS Press, Alexandria, VA.202-205.

8. Harunor, R. and Hossain, M. (2014). Yield and quality of green pod production of bush bean (Phaseolus vulgaris L.) as influenced by harvesting time. American-Eurasian J. Agric. & Environ. Sci., 14(11): 1221-1227.

9. Kumar, A. P., Reddy, R. V. S. K., Pandravada, S. R., Durga Rani, V. and Chaintanya, V. (2014). Genetic divergence studies in indigenous French bean (Phaseolus vulgaris L.) germplasms. Plant Archives, 14(1): 189-192.

10. Meena, J., Dhillon, T. S., Meena, A. and Singh, K. K. 2017. Studies on performance of French bean (Phaseolus vulgaris L.) genotypes for yield and quality traits under protected conditions. Plant Archives, 17 (1): 615-619.

11. Mohajeri, F. Ramroudi, M., Taghvaei, M. and Galavi, M. (2017). Effects of seed priming on chlorophyll content and yield components of pinto beans. Int. J. of Biol. Pharmacy and Allied Sci., 6(6): 1069-1085.

12. Pandey, Y. R., Gautam, D. M., Thapa, R. B., Sharma, M. D. and Paudyal, K. P. (2011). Variability of French bean in the western mid hills of Nepal. J. Nat. Sci., 45:780-792.

13. Panse, V.G. and Sukhatme, P.V. (1985). Statistical Methods for Agricultural Workers, 2nd Edn. Published by ICAR, New Delhi.

14. Ranganna, S, (1990). Manual of Analysis of Fruit and Vegetable Products. Tata McGrew Hill New Delhi.

15. Shanmugavelu, K. G. (1989). Production Technology of Vegetable Crops. Oxford and IBH Publishing Co. Pvt. Ltd., New Delhi, pp. 446-461.

16. Stoilova, T., Pereira, G., Tavares, M. M. de souse and carnide, V. 2005. J. of Central Uropian Agriculture, 6(4): 443-448.

17. Thenmozhi, P. G., Kumaravel, V. and Vimalarani, M. (2016). Changes in post-harvest life of French bean through modified atmosphere packaging and storage studies. Int. J. of Food Sci. and Nutrition, 1(6): 57-63.

18. Thumburaj, S. (2018). Text Book of Vegetables, Tuber Crops and Spices, pp. 202-203.

19. Tiwari, R., Bhatt, L. and Dev, R. 2014. Effect of date of sowing on growth and yield of vegetable pea genotypes under rain-fed mid-hill conditions of Uttarakhand. Indian J. Hort., 71(2): 288-291.

20. Tohamy, W. A., and Greadly, H. M. (2007). Physiological responses, growth, yield and quality of Snap beans in response to foliar application of Yeast, Vitamin E and Zinc under Sandy Soil conditions. Australian J. of Basic and Applied Sci., 1(3): 294-299.

21. Ubhi, G. S., Sharma, S. R., Grewal, J. S. and Javed, M. (2014). Effect of modified atmosphere packaging on French bean (Phaseolus vulgaris L.) during cold storage. Int. J. of Eng. Sci. Invention, 3(5): 38-45.

22. Umamareshwari and Sujatahamma, P. (2014). A study on the effect of different organic supplements on the ascorbic acid and riboflavin content of French bean (Phaseolus vulgaris L). Int. Association of Scientific Innovation and Research, 14-383:269-271.

23. Yadav, S. K. and Sehgal, S. (1997). Effect of home processing and storage on ascorbic acid and carotene content of Bathua (Chenopodium album) and fenugreek (Trigonella foenum graecum) leaves. Plant Foods for Human Nutrition, 50: 239-247.

УДК 001.38

Вовченко О.В., к.е.н.,
ДУ «Інститут досліджень науково-технічного потенціалу та історії науки ім. Г. М. Доброва НАН України», Україна

ЧОМУ НАЦІЇ ВИРОБЛЯЮТЬ НАУКОВІ ДОСЛІДЖЕННЯ?

Наукові дослідження відображають соціальний клімат, в якому вони проводяться. Більшість значущих відкриттів – це систематизований, загальноорганізований процес наукових досліджень, який відображає зовнішні погляди в суспільстві. Дж. Д. Бернал у своїй роботі «Соціальна функція науки» проаналізував соціальну функцію науки, розглядаючи її практичну діяльність як основу прогресу. Він стверджував, що наука виробляється для соціальних та економічних інтересів націй, а не для філософського дослідження [1]. Основним наслідком є те, що величезне зростання науки в сучасному суспільстві відбувається не лише завдяки діяльності вчених, але й загальним соціальним зусиллям націй, які прагнуть скористатися важливими можливостями, впоратися з екологічними загрозами, пандеміями, тероризмом, війнами тощо. Загалом, наукові дослідження – це більшою мірою питання організованих соціальних зусиль, ніж окремих установ чи підприємств. Соціальний клімат націй впливає на розви-

ток наукових досліджень, розуміння та оцінку наукових відкриттів у суспільстві. Щодо вчених, то вони неминуче відображають інтереси саме свого рідного суспільства в процесі досліджень. На рис. 1 відображено деякі фактори, що впливають на виробництво наукових досліджень націями та вченими зокрема.

Рис. 1. Фактори, пов'язані з виробництвом наукових досліджень націями та вченими [2, с. 7]

Соціально-економічна сила нації базується на процесі впливу інших суб'єктів на досягнення якихось цілей (наприклад, взаємної торгівлі), в деяких випадках пов'язана з контролем геоекономічних районів. Наукові дослідження можуть генерувати досягнення, які також важливі за наявності соціально-економічних потрясінь, наприклад, таких як війна. Дослідження економіки війни та, головним чином, наслідків війни може допомогти зрозуміти причини, через які нації проводять наукові дослідження. Основна мета воєн – скористатися можливостями, мати плідні соціально-економічні наслідки та отримати панування та контроль над іншими сферами.

В античний період перемога у війні була зумовлена чисельністю та майстерністю населення, тоді як сучасні війни все більше

залежать від наукових, технічних й інженерних знань націй. Сучасні міжнародні конфлікти виграються у науково-дослідних лабораторіях із високотехнологічною зброєю та кібер-силою [3]. Війна може підтримувати не тільки наукові дослідження, але й інші види нововведень, такі як інноваційні закони та положення.

Тобто, глобальні проблеми, які впливають на соціально-економічний стан будь-якої країни, стимулюють продукування наукових досліджень як окремими вченими, так і націями загалом. Ситуація з пандемією COVID-19, що склалася на сьогодні у світі, не стала винятком, об'єднавши у боротьбі та пошуку «шляхів виходу» всі нації.

Список використаних джерел:

1. Bernal J. D. The Social Function of Science / J. D. Bernal. – London : Routledge & Sons, 1939. – 482 p.
2. Coccia M. Socioeconomic driving forces of scientific research / M. Coccia // CocciaLab Working Paper. 2018. – No. 35/bis. – P. 1-34.
3. Kramer F.D.: Cyberpower and National Security: Policy Recommendations for a Strategic Framework / F. D. Kramer, S. H. Starr, L. K. Wentz. – Washington D. C. : National Defence University Press, 2009. – pp. 3–23.

УДК 657.471:330.341.1

Гакал Т.О., аспірант*
Херсонський державний аграрний університет, Україна

УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ІНФРАСТРУКТУРИ ЗЕЛЕНОГО ТУРИЗМУ В УМОВАХ СВІТОВОЇ КРИЗИ

На думку вітчизняних фахівців, економіка у сфері туристичного бізнесу є комплексом соціальних взаємовідносин, які формуються в процесі реалізації туристичної діяльності, тобто при виробництві, розподілі, обміні та споживанні туристичного про-

* Науковий керівник – Сакун А.Ж., канд. екон. наук, доцент

дукту (зокрема, туристичних послуг), що ґрунтується на зарубіжному досвіді розвинутих країн. [2, 3, 5] Розвиток бізнесу у сфері зеленого туризму має нереалізований економічний потенціал щодо надання нових робочих місць (впродовж останніх років кожне п'яте робоче місце було створено у туристичній галузі), поповнення держбюджету шляхом сплати податкових платежів та відвідування нашої країни іноземними туристами. В сучасних умовах під впливом процесів глобалізації, які набувають негативного окрасу в контексті загроз світової пандемії, зелений туризм є актуальним напрямом розвитку туристичної галузі внаслідок локалізованого автономного розміщення обєктів туризму, проте потребує уваги до інфраструктурного забезпечення, що сприятиме виходу туристичної галузі із кризового стану.

Інфраструктура ринку туристичних послуг підприємств зеленого туризму складає сукупність організацій, які забезпечують відповідні умови для ефективного функціонування туристичної індустрії в аграрній сфері, тобто виробнича інфраструктура, та обслуговуючих підприємств, які безпосередньо задіяні у задоволенні туристичних потреб. Саме тому, в науковій лктературі дуже поширеним є кластерний підхід щодо вивчення механізмів організаційно-економічного забезпечення підприємств зеленого туризму в контексті розвитку саме інфраструктурного забезпечення з метою активізації внутрішніх потоків туризму.

Сьогодні державна політика розвитку туризму орієнтована на удосконалення найпроблемніших місць та існуючих прогалин у сфері надання туристичних послуг на всіх рівнях управління, все ж її вплив у цьому напрямі є доволі незначним з огляду на мізерність та, відсутність відповідного фінансування. За таких умов активну позицію щодо розвитку інфраструктури ринку туристичних послуг мають займати органи місцевого управління (особливо в аспекті здійснюваної реформи децентралізації), відповідні організаційні утворення та суб'єкти, які забезпечують реалізацію надання туристичних послуг. Забезпечити ефективний розвиток інфраструктури ринку туристичних послуг можливо шляхом збалансування та упорядкування напрямів цього процесу з інструментами організаційно-економічного механізму та реалізації визначеного інструментально-методичного апарату такого механізму на

мікро-, мезо та макрорівнях. Окрім цього, слід зауважити, що лише наявності туристичної інфраструктури замало, оскільки, на нашу думку, її потрібно розглядати у значно ширшому ракурсі. Так, основні інфраструктурні складові мають виконувати не лише вказані вище функції, а й бути одним із визначальних чинників підвищення загального соціально-економічного рівня розвитку країни. Тому, це має бути інфраструктурне забезпечення, яке гармонізоване зі світовими нормами та орієнтоване як на українців, так і на іноземних туристів.

Досвід Китаю свідчить про широкий розвиток внутрішнього туризму, зокрема увагу до екологічних проблем в контексті зеленої економіки та сільського аграрного туризму в контексті активізації внутрішніх туристичних потоків. Після перенесеної вірусної пандемії, яка нанесла тяжкий удар по аграрному виробництву та економіці країни в цілому, Китай повертається до звичного життя та має на меті відновити та наростити внутрішні туристичні потоки, що сприятиме активності та піднесенню малого та середнього бізнесу в туристичній сфері (екскурсійній, ресторанній, сувенірній, готельній та інших супутніх сімейних бізнесів), відновлення швидкісного сполучення між провінціями, наповнення доходної частини державного бюджету та бюджетів провінцій.

Основною ланкою інфраструктури Китаю, на якій базується розвиток депресивних чи віддалених территорий, стратегічний розвиток внутрішніх торгівельних шляхів, підвищення попиту та внутрішнього споживання та інші стратегічні державні пріоритети, є швидкісне залічничне сполучення, що отримало світове визнання завдяки своїх характеристик: інноваційності, відмінному сервісу, доступності для населення, високої якості та вантажо обороту, продуманній логістиці, екологічності тощо.

З урахуванням міжнародного досвіду, сільський зелений туризм є пріоритетним напрямом відновлення національної економіки після кризового стану та однією з небагатьох сфер вітчизняної економіки, яка може розвиватися виключно у сільській місцевості, використовуючи вже існуючий потенціал країни, її окремих територій та не вимагає залучення значних додаткових інвестицій. Перевагою такого виду туризму є його фінансова доступність для туристів, простота в організації відпочинку для власників, та іс-

нуючий постійний попит у мешканців великих міст у відпочинку за межами міських агломерацій.

Туристична галузь в Україні та світі вперше за міжнародну практику функціонування індустрії зазнала таких загроз та викликів, що фахівці ще не в змозі оцінити катастрофічні масштаби та наслідки. Поки що жодна з туристичних компаній, авіакомпаній, готелів, транспортних компаній не мають радикального рішення, інструментів, важелів вирішення глобальної катастрофічної ситуації. Витрати на підтримку інфраструктури галузі в цей момент зростають, що спричиняє величезні збитки, оскільки туристичний продукт є затратним: збереження авіапарку, оренди приміщень та транспорту, людський капітал, податки, виплата штрафів та компенсацій у зв'язку із складною ситуацією на туристичному ринку, послуг зв'язку, підтримка сайтів компаній, системи бронювання, CRM-системи тощо.

Отже, в перспективі кількох місяців нам знадобиться дієва й реалістична економічна науково обґрунтована стратегія, спрямована на подолання відсталості галузі. Не концентрація на отриманні зовнішньої фінансової та консультаційної допомоги, а формування національного плану дій, що спиратиметься насамперед на власні сили.

Загалом, у законі України «Про особисте селянське господарство» сферу сільського зеленого туризму віднесено до послуг особистих селянських господарств, які можуть ними надаватися. У даному законодавчому акті зазначається, що особисте селянське господарство - це господарська діяльність, яка проводиться без створення юридичної особи фізичною особою індивідуально або особами, які перебувають у сімейних чи родинних відносинах і спільно проживають, з метою задоволення особистих потреб шляхом виробництва, переробки і споживання сільськогосподарської продукції, реалізації її надлишків та надання послуг з використанням майна особистого селянського господарства, у тому числі й у сфері сільського зеленого туризму [1]. Таким чином, враховуючи наявні деструктивні чинники у розвитку українського села, використання сільського зеленого туризму є одним із шляхів вирішення вже сформованих проблем та частково дає можливість збільшити добробут сільських мешканців.

Варто зазначити, що поняття сільського зеленого туризму є досить узагальненим, і даний вид туризму охоплює різні види туристичної діяльності. Загалом саме до сільського туризму прийнято відносити екологічний туризм, аграрний туризм, мисливський туризм, зелений туризм. Проте, в науковій літературі досить часто сільський туризм розглядається як сільський зелений туризм. До окреслених видів можна ще додати пізнавальний туризм, фермерський туризм і т.д. Наявність саме такого широкого спектру різних видів туристичної діяльності, які можуть здійснюватися сільськими мешканцями, дає можливість розширити спектр відповідних туристичних послуг та додатково отримувати кошти від їх надання. Це підтверджує наявність значного потенціалу здійснення господарської діяльності в даній сфері.

Україна має унікальні природні умови для здійснення сільського зеленого туризму. У межах країни у регіонах існують різні кліматичні зони та створені власні природні ландшафти, починаючи від природи Карпатських гір, зони лісів на півночі країни, і завершуючи південними приморськими територіями. Відповідно, розвиток сільського зеленого туризму також буде і повинен розвиватися з урахуванням цих обставин, що дозволяє розширити та сформувати унікальні пропозиції для туристів з усієї країни і дає можливість ще більше розширити спектр різних послуг у межах всієї країни.

Таким чином, активний розвиток сільського зеленого туризму в країні дає можливість, у першу чергу отримати економічні ефекти від здійснення такої господарської діяльності, до яких варто віднести наступні: формування додаткових каналів отримання доходу для сільських мешканців, створення нових робочих місць на селі, підвищення попиту на місцеві товари, сільськогосподарську продукцію, частково дозволяє сформувати локальні ринки для збуту товарів народних промислів і т.д.

Також розвиток сільського зеленого туризму дає змогу підвищити обізнаність громадян про власну культуру, звичаї та традиції в різних регіонах країни. Варто зазначити, що однією з переваг сільського (зеленого) туризму є популяризація української культури та можливість ознайомлення туристів з етнічними особливостями, сільським побутом, народними ремеслами, традиціями

та культурою українського народу, що можна визначити як один з напрямків підвищення конкурентоспроможності регіону [5, 6]

Таким чином, розвиток сільського зеленого туризму є важливою передумовою активізації функціонування сільських територій, особливо у депресивних регіонах країни. Фактично їх недостатній розвиток через руйнування промислових підприємств, зниження рівня сільського господарства, занедбаність окремих сіл, створює умови для такого туризму, формує можливості забезпечення екологічного відпочинку далеко від міських агломерацій.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про особисте селянське господарство».URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/742-15/print

2. Gryshova, I., Sakun, A. (2020). Influence of the Commercialization of Innovations on Leadership Positions of the Agro-Industrial Sector. Proceedings of the 5th International Conference on Social, Economic, and Academic Leadership (ICSEALV 2019), Advances in Social Science, Education and Humanities Research, Vol. 386, pp. 39-44, https://doi.org/10.2991/assehr.k.191221.175

3. Naumov O., Gryshova I., Rozsa Z. (2018) Leadership in Energy Efficiency of Agro-industrial Production: Regional Aspects. In: Strielkowski W., Chigisheva O. (eds) Leadership for the Future Sustainable Development of Business and Education. Springer Proceedings in Business and Economics. Springer, Cham 579-590

4. Nikoliuk O., Gryshova I., Shestakovska T. The organic production in the context of improving the ecological safety of production of the food industry . Food Science and Technology. – 2017. – Volume 11, №4. – P.103-111

5. Inna Gryshova, Tetiana Tielkiniena and Aida Guliyeva (2018) Lobbying for Public Interests as a Democratic Social Leadership Factor for Reforming Legislation In: Strielkowski W., Sustainable Leadership for Entrepreneurs and Academics. Springer Proceedings in Business and Economics. Springer, Cham 481-489

6. Гришова, І. Ю, Федоркін Д.В.(2018). Функціонування механізму управління екологічною безпекою аграрного виробництва. Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради

України, 1(1), 59-69. Retrieved із https://instzak.com/index.php/journal/article/view/21

7. Gryshova, I., Shabatura, T., Nikoliuk, O. (2020). Державне регулювання екотуризму в контексті Європейського досвіду. Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України, (1), 126-136. Retrieved із https://instzak.com/index.php/journal/article/view/1783

UDC 631.1

Dr. Ganiger V. Sunitha, Assistant Professor,
B. Ranganatha, Research Scholar
Tumkur University, Tumkur, India
Dr.Chirag M. Patel, President,
Research Culture Society

RESPONSE OF MGNREGA ON AGRICULTURAL EMPLOYMENT, LABOUR, TECHNOLOGY AND RURAL DEVELOPMENT

National Rural Employment Guarantee Act, 2005, enacted on 25 August 2005, guarantees 100 days of employment in a financial year to any rural household whose adult members are willing to do unskilled manual work. The Act has come into force with effect from February 2, 2006 in 200 districts initially and later on extended to all the rural districts of India from the financial year 2008-09.NREGA is the first ever law internationally, that guarantees wage employment at an unprecedented scale. The primary objective of the Act is augmenting wage employment. It was initially called the National Rural Employment Guarantee Act (NREGA) but was renamed on 2 October 2009 as Mahatma Gandhi National Rural Employment Guarantee Act (MGNREGA).

MGNREGA is the most significant act in the history of Indian polity in many ways like grass - root level participation of every citizen and beneficiary through democratic process, multi -layered social audit and transparency mechanism by involvement of civil society, comprehensive planning at village level towards sustainable and

equitable development etc. Important salient feature of the Act is to improve the quality of life of rural households who are vulnerable to out-migration in search of daily wage employment by channelizing the wage workforce towards developmental activities at the village level itself. The Five Ms needs to be developed for a sustainable rural development. 1) Man, 2) Money, 3) Material, 4) Market, 5) Machine.

A survey of literature places a significant role in establishing the backdrop for any research work in social sciences. It is felt that justification of present study can be made by reviewing the available literature on the subject. MGNREGA has attracted a considerable amount of academic interest because of its features, size and implications for rural India. The main purpose of the review of literature pertaining to the evaluation of performances of NREGS is to give a proper orientation and perspective to the present work.

A primary study conducted by Anshuman Saikia and Anjan Jyothi Bhorah (2017) in Assam with the objective of tracing the problems faced by the beneficiaries and the impact of MGNREGS on rural livelihood. The study found certain positive impacts like increase in income, consumption level, reduction in indebtedness, improvement in access to healthcare and standard of living. However, the scheme has many blemishes with its flawed implementation strategy has messed up the spirit of this programme. Religion, casteism, nepotism, street biasness and favoritism play a dominant role in the issuance of distribution of job card, dominance of leading families, defective leadership and improper coordination among the stakeholders, delay in wage payments, illegal presence of contractors, lack of work site facilities, and overall there was lack of information about the work of the scheme which have stood as major impediment in

this programme. Thus, the researcher's regrets that the essence of the Act could not shine in the state of Assam as expected in the Act.

Ashok Kumar H (2016) reveals his studies on Performance of MGNREGA in Mysore District, Karnataka. The study based on the secondary source of three years of data, focuses on the performance and progress of MGNREGA in terms of Job card issued, employment generation and to assess the constraints faced by the beneficiaries and finally to assess the financial inclusion of MGNREGA in Mysore district. The study found that the performance of MGNREGA has

brought many positive changes in improving the livelihood of the poor people along with the improvement in the infrastructure for sustainable growth and the scheme has resulted in decline of unemployment and increased agricultural production.

Prasanna V Salian and D. S Leelavathi (2014) " Implementation of MGNREGA : Issues and Challenges, observes that the performance of MGNREGS is not inconsonance with the rate of poverty and unemployment in Karnataka. The paper compares the status of rural poverty and unemployment and the performance of the scheme in addressing aforesaid issues. The researcher identifies that the scheme has immensely contributed the gender neutrality in wages, helped in reduction of disguised employment of female workers and improvement in the wages of unskilled workers.

Mahatma Gandhi National Rural Employment Guarantee Act (MGNREGA) with its wide potential has some direct and many indirect implications for the revival of agriculture as the nature of work on offer comprises of water conservation and water harvesting, drought proofing through afforestration, construction of micro and minor irrigation canals, land development for land owned by schedule castes and tribes, flood control and rural connectivity. Thus, the present study evaluation of the scheme as experienced by the beneficiaries of Mahathma Gandhi Rural Employment Guarantee (MGNREG) programme in selected districts of Karnataka state. The need for such a study is imperative and relevant, and is continuous one and an ever-present challenge to sociologists and interdisciplinary.

An analysis design of the study is prepared in accordance with the research design and the objectives set for the study. Further, the primary and secondary data obtained from different groups involved for the study is entered into the computer and processed and analyzed with the help of SPSS package. Cross Tabulation and suitable statistical techniques relevant for the study is used to analyze the relationship among the variables under purview.

Table 1

Updating the agricultural equipments

Name of the Districts		Bellary		Davangere		Gulbarga		Mandya		Shi mo-ga	Total		
SL NO	**Re-sponse**	**F**	**%**	**F**	**%**	**F**	**%**	**F**	**%**	**F**	**%**	**F**	**%**
1	Before	50	10	123	24.6	45	9	50	10	67	13.4	335	13.4
2	After	186	37.2	291	58.2	163	32.6	187	37.4	422	84.4	1249	49.96
3	No Change	264	52.8	86	17.2	292	58.4	263	52.6	11	2.2	916	36.64
Total		**500**	**100**	**500**	**100**	**500**	**100**	**500**	**100**	**500**	**100**	**2500**	**100**

Source: Field work Survey

The Table No: 1 reveals about the changes in the time spent by the beneficiaries for updating of equipments before and after joining the scheme. 49.96 percent (1249) of them have been able to update the equipments after the scheme, 36.64 percent (916) do not find any change and the remaining 13.4 percent (335) have updated their equipment before the scheme. Out of 49.96 percent, highest is from Shimoga (84.4) followed by Davangere (58.2), Mandya (37.4), Bellary (37.2), and the least from Gulbarga (32.6). during the study it was found that the beneficiaries repaired the equipments so as to work in the scheme as a result certain equipments which were left idle were made use properly during the scheme.

The Table No: 2 draws the degree of opinion among beneficiaries regarding shortage of labour in non-MGNREGS activities. About 34.28 percent (857) of them are neutral in this regard, 32.16 percent (804) agree, 16.92 percent (423) strongly agree, 14.48 percent (362) disagree and 2.16 percent (54) strongly disagree. Out of 34.28 percent, highest is from Davangere and Gulbarga (36.4 each) followed by Mandya (35.2), Bellary (34.8) and the least from Shimoga (28.6). However many agreed that with the introduction of MENREGS, created a labour shortage in other activities as few preferred to work in the scheme due to fusible hours, less exhaustive manual work etc.

Table 2

Labour shortage in non MGNREGS activities

Name of the Districts		Bellary		Davangere		Gulbarga		Mandya		Shimoga		Total	
SL NO	**Do you believe that**	**F**	**%**	**F**	**%**	**F**	**%**	**F**	**%**	**F**	**%**	**F**	**%**
1	Strongly Agree	109	21.8	101	20.2	100	20	108	20.6	5	1	423	16.92
2	Agree	189	37.8	185	37	186	37.2	188	37.6	56	11.2	804	32.16
3	Neutral	174	34.8	182	36.4	182	36.4	176	35.2	143	28.6	857	34.28
4	Disagree	28	5.6	32	6.4	32	6.4	28	5.6	242	48.4	362	14.48
5	Strongly disagree	0	0	0	0	0	0	0	0	54	10.8	54	2.16
Total		**500**	**100**	**500**	**100**	**500**	**100**	**500**	**100**	**500**	**100**	**2500**	**100**

During the study it was found that the beneficiaries repaired the equipments so as to work in the scheme as a result certain equipments which were left idle were made use properly during the scheme. However no new implements were used by the farmers and they resorted to the old equipments. This shows that lack of implementation innovative technology can also retard the development of rural economy.

Many agreed that with the introduction of MENREGS, created a labour shortage in other activities as few preferred to work in the scheme due to feasible hours, less exhaustive manual work, thus, the scheme came on the way of rural development. So the government can along side with rural development and also make farmers work in non-productive land and thereby the rural economy can be revitalized. When an opinion was elicited about their opinion regarding restriction minimizing the labourers from working in others farms majority of them agreed and this should be relaxed.

The duration of number of days needs to be enhanced as in a year just hundred days may not be totally useful for who are economically poor and this will hardly suffice their socio-economic empowerment.

References:

1. Anshuman Saikia and Anjan Jyoti Borah (2017) “Impact Of Mgnrega On Rural Livelihood In Assam -with Special Reference to Kamrup District of Assam” Journal of Rural and Community Affairs, Vol. II (I), 2017, pp. 58-72
2. Ashok Kumar H (2016) “Performance of MGNREGA in Mysore District, Karnataka” Institute of Development Studies, MG, Mysuru, International Journal of Research in Humanities and Social Studies Volume 3, Issue 6, PP 1-7ISSN 2394-6288 (Print) & ISSN 2394-6296 (Online)
3. Prasanna V. Salian and D.S Leelavath (2014), “Implementation Of Mgnrega In Karnataka: Issues And Challenges”, Journal of Rural Development, Vol. 33 No. (3) pp. 261-279 NIRD & PR, Hyderabad

УДК 339.562 (477)

Духницький Б.В., к.е.н.,
ННЦ «Інститут аграрної економіки», Україна

ІМПОРТ ПЛОДІВ І ЯГІД В УКРАЇНУ

Внутрішній продовольчий ринок нашої країни характеризується значним переважанням продукції власного виробництва. Більше того, це дозволяє Україні експортувати значні обсяги сільськогосподарських товарів, регулярно забезпечуючи високе додатне сальдо зовнішньої торгівлі ними. Однак в сучасних умовах виникає також об’єктивна потреба в імпорті агропродовольчої продукції з метою повнішого задоволення споживчого попиту всередині країни. Для нашої держави традиційно високими обсягами відзначається імпорт плодів і ягід.

За останні п’ять років імпорт плодово-ягідної продукції в Україну поступово зростав, збільшившись з 467 млн дол. у 2015 році до 673 млн дол. у 2019 році (рис.1).

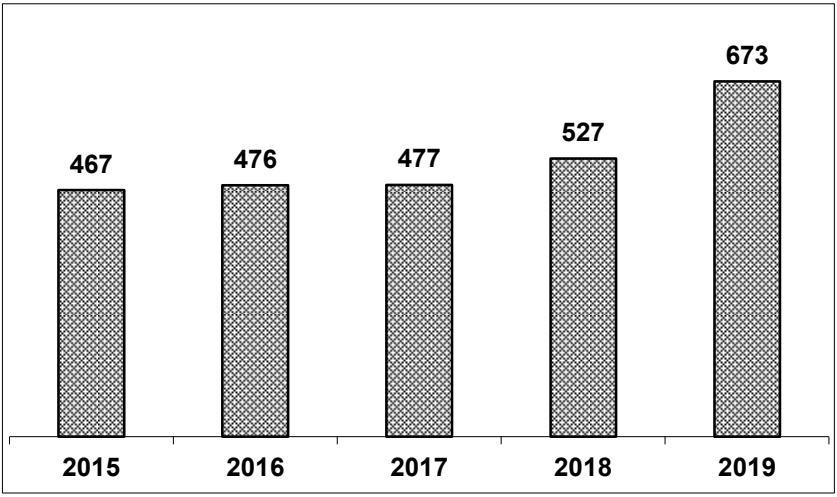

Рис. 1. Імпорт плодів і ягід в Україну, млн дол. США

Джерело: сформовано автором на основі [1]

Хоча перед цим, у 2012-2013 роках, ми імпортували фруктів більш ніж на мільярд доларів щорічно [1]. Далі відбувся різкий спад вартості закупівель за рубежем, адже почалися військові дії на Сході України і серйозні зміни у суспільно-політичному житті. Паралельно спостерігались і такі негативні явища, як висока девальвація гривні, падіння купівельної спроможності населення та зниження ділової активності в зовнішній торгівлі, зокрема імпорті плодів і ягід. Переважна більшість покупців просто не мали змоги купувати імпортні фрукти, які відчутно подорожчали, тому спеціалізовані компанії згортали свою діяльність.

Незважаючи на збільшення в останні роки вітчизняного експорту плодово-ягідної продукції, за рахунок суттєво переважаючого імпорту сальдо зовнішньої торгівлі нею є від'ємним. Так, за підсумками минулого року цей показник для нашої країни становив -413 млн дол. [1].

У 2019 році, як і раніше, найвищою була вартість закупок за рубежем цитрусових фруктів (256 млн дол.) і бананів (157 млн дол.). Крім того, значні суми витрачено на виноград – 45 млн дол., різні кісточкові (в основному, персики, нектарини і сливи) – 44 млн дол., авокадо, ананаси, манго, фініки та ін. – 44 млн дол., ху-

рму та ківі – 37 млн дол. По всіх перерахованих продуктах минулого року зафіксоване зростання імпорту в натуральному і грошовому виразі в порівнянні з 2018 роком [1].

Загалом основними постачальниками плодів, ягід і горіхів в Україну торік стали: Туреччина – 188 млн дол., Еквадор – 75 млн дол., Коста-Ріка – 51 млн дол., Греція – 42 млн дол., Іспанія – 41 млн дол., Єгипет – 38 млн дол., Колумбія і США – по 18 млн дол. [1].

Для деталізації товарної і географічної структури імпорту доцільно розглянути його в розрізі основних груп продукції. Так, минулого року обсяг закупок цитрусових за рубежем склав 359 тис. т, з яких апельсинів – 92 тис. т, мандаринів, клементинів і т.п. – 180 тис. т, лимонів і лаймів – 54 тис. т. Найбільші обсяги фруктів цієї групи торік імпортовано з Туреччини (192 тис. т), Єгипту (68 тис. т), Іспанії (17 тис. т), Китаю (15 тис. т) і Греції (13 тис. т). При цьому 1 тонна імпортованих апельсинів коштувала в середньому 602 дол/т, мандаринів і клементинів – 750 дол/т, а лимонів і лаймів – 787 дол/т [1].

За 2019 рік Україна імпортувала 281 тис. т бананів, в тому числі з Еквадору – 128 тис. т, Коста-Ріки – 83 тис. т, Колумбії – 33 тис. т. Середня імпортна ціна бананів для нас становила 557 дол/т. Також минулого року з-за кордону було ввезено понад 58 тис. т винограду у свіжому і сушеному вигляді. З Туреччини ми імпортували близько 32 тис. т винограду, тоді як з Молдови – 8 тис. т, з Ірану – 7 тис. т, а з Узбекистану – 6 тис. т. Середня його ціна склала 764 дол/т. Цікаво, що понад 2/3 кількісних обсягів персиків і нектаринів було придбано в Греції, більше 90 % ананасів закуплено в Коста-Ріці, понад 60 % хурми – в Азербайджані, а більше половини ківі – в Італії [1].

Варто зазначити, що зі стрімким поширенням моди на правильне і раціональне харчування міжнародна торгівля плодами і ягодами демонструвала зростання, ставши однією з найбільш прибуткових в аграрному бізнесі. Щорічні її обсяги останнім часом перевищують 100 млрд дол., а максимальним поки що є світовий експорт плодово-ягідної продукції у 2018 році, який перевищив 125 млрд дол. [2].

Таким чином, Україна має потребу в регулярних поставках з-за кордону певної кількості плодово-ягідної продукції. Крім ек-

зотичних фруктів, які ми не можемо вирощувати через природно-кліматичні умови (банани, цитрусові, ананаси, манго, ківі та ін.), доводиться в окремі роки імпортувати типові для нашого садівництва культури – виноград, персики, абрикоси, сливи, яблука, груші, що здебільшого пов'язано з їх неврожаєм через несприятливі погодні умови або преміальною якістю в розрахунку на окремі категорії споживачів. В короткостроковій перспективі попит на різні закордонні фрукти в Україні збережеться, але на обсяги імпорту найбільше впливатиме достатність внутрішнього виробництва та купівельна спроможність вітчизняних споживачів.

Список використаних джерел:

1. Державна служба статистики України. URL: http://www.ukrstat.gov.ua

2. International Trade Centre. URL : http://www.intracen.org

UDC 396.5

Dr. Juhi Gupta, Assistant Professor,
Ms. Farha Naz, Research Scholar
Aligarh Muslim University, India.
Dr.Chirag M. Patel, President,
Research Culture Society, India

FEMALE WORKFORCE PARTICIPATION IN INDIA WITH A SPECIAL FOCUS ON AGRICULTURAL WOMEN LABOURERS FROM UTTAR PRADESH

The Government of India has undertaken some serious steps for improving the participation of women in the Indian workforce. The study highlights the importance of Article 15(3) mentioned under the Constitution of India as well as Directive Principles of State Policy 39. Both these regulations are aimed towards establishing an equivalency at the workplace between male and females. Women's work participation study has always proved to be a boon in the analysis of female demography. A study aimed at evaluating Female Work

Participation in Uttar Pradesh links literacy directly with the availability of better paid and high profile jobs.

Women in India have to accomplish the dual roles of a homemaker as well as an on-field worker. This dual responsibility limits the activeness of the females involved in on-field activities. Thus, a research was initiated to understand the female labor activity at the district levels. The prime focus was on unveiling both demographic and socioeconomic factors contributing to the low participation of women in the workforce.

If we take a dig at the economic factors, it is quite clear that the demand and supply of women workers are greatly influenced by their job availability and family's financial needs. It is further observed that the type of work available for the women in the state is primarily determined by their sectoral distribution in primary, secondary, and tertiary activities. Demographic variables influencing the women workforce participation revolves around the sex ratio and the child-women ratio. The sex ratio determines the availability of women workers in a particular region. In contrast, the child-women ratio assesses the impact of the activities of the children on the non-domestic work of their mothers.

Amongst the socio-cultural influencers are the literacy rate and SC population. An increase in literacy rate contributes to the rise in job security. Uttar Pradesh women have to undergo physical and emotional trauma once they are married. They, either willingly or unwillingly have to pull back both from their education and economic activity. The rural women are majorly employed in agriculture or household industries where limited education and training is required. Thus, willingly or unwillingly, they have to step in the traditional occupation of their family, i.e., agriculture. Apart from this, the family morals somewhere force elderly women to stay indoors or support the upbringing of their young ones. The findings of the researchers indicate that education is the sole reason to emancipate rural women of Uttar Pradesh from the evil eyes of society. Improvising on female education produces a positive impact on the overall workforce participation by women on both rural and urban levels. The more the women participate in the economic decision-making processes, the better she can look after herself. Her active participation in the

financial issues tells us whether the society has any caste or class disparities, poverty, and the positive or negative effects of the governmental measures. It has been observed that the participation of women in the economy has contributed to a reduction in the fertility factor and population growth. It has also lead to an increase in awareness about the rights of girls to receive compulsory education.

Furthermore, a collective approach of all these would result in contributing towards the production of a better quality of the young generation and contribute towards nation-building process. Women's contributions towards the agricultural workforce have always remained under the shadow. They are the ones who are involved in most tedious tasks such as animal husbandry, agriculture, and homes. Despite such multiple roles being played, a women's productive share in terms of work hours and equivalent family income remains unrecognized.

Women of today represent both the moulder and the builder of a nation's destiny. The evolution of Green Revolution technologies might have enhanced the productivity of a country; yet, it has also deepened gender disparities and widened economic inequalities. Women, in particular, have been at a loss due to the lack of opportunities for accessing technologies. According to the 2001 census, women workers represented nearly 33 percent of Indian rural workers, where you have 20 percent of total cultivators, 32 percent of household industrial workers, 39 percent of agricultural labourers, and 15 percent of other rural labourers as women. A study was done in the western regions of Uttar Pradesh, particularly Muzaffarnagar and Baghpat, that involved a multi-stage random sampling design for understanding the socio-economic conditions of the women of these regions engaged in agriculture and allied activities. The study reveals that a woman agricultural labour in these two districts works for 15 hours per day on an average. Out of this, 6 hours of her time is dedicated to agricultural work, 3.5 hours towards animal husbandry, and 5.27 hours towards the fulfilments of her domestic requirements. Amongst all the daily household chores, a woman spends 1.5 hours of her time preparing food and cleaning work, which accounts for nearly 68 man-days per annum. Besides, washing clothes is also acknowledged entirely as a female activity, which consumes almost 0.45 hours of her daily chore engagement. To add on to her daily household chores is one hour that she spends on

fetching water and essential household fuel. In turn, she gets very little time to indulge in shopping for herself.

Majorly, the female agricultural labourers in the districts of Muzzaffarnagar and Baghpat are utilized for Bandai, sowing, chillai, and weeding work related to sugarcane. They are also the vital driving forces involved in transplantation activity, harvesting, and threshing of paddy fields. For their work, they either receive payment in the form of wages in cash or kind. For the decision-making process, 76.25 percent of female candidates agreed that most of their family members support their household decisions. Around 10 percent of them agreed to be the final decision-makers of most of their household requirements. In comparison, 13.75 percent were refrained from interfering in essential decision-making processes for their households. While 30 percent of them agreed to contribute a vital share for the financial matters equivalently as their male counterparts, more than 60 percent were denied from their inclusion in handling household finances.

Socio-economic variables such as age, caste, education, type of family holding, and family lifestyle greatly influence the participation of women in agricultural activities such as sugarcane cultivation. In a survey done in the Bijnor district of Uttar Pradesh, it was reflected that most of the women employed in this occupation were middle-aged, with a poor educational status (31.66 percent literacy), belonging to either backward caste (49.16 percent) or scheduled caste (36.66 percent). Under sugarcane farming activities, sett planting and covering; channel cleaning; affected pump roughing; cane transportation; trash collection; and disposal were the critical tasks handled by women. This study highlights the contributions of women labours to the sugarcane cultivation as contributions by invisible working hands. They play an active role in working side-by-side with their male counterparts and bringing a lot of productivity towards the practice of sugarcane production. The burden on the women labour exceeds that of men and hence their working hours. Also, their wages were comparatively lower than their male counterparts. Besides, they have to work for the upbringing of their families, which mostly goes unpaid. Female involvement in sugarcane operations and decision-making processes are relatively poor with low self-confidence, lack essential knowledge, and believe that they stand subordinate to their male counterparts. For improving

the sugarcane productivity, educating the female workforce is of paramount importance so that they can actively contribute towards the decision-making process.

The influence of the variables (demographic, socio-cultural, and economic) on women's participation in the workforce indicates it is a multi-dimensional attribute. Therefore, the policymakers are trying their best efforts to improve access and relevance to educational and training programs, access to child care, provision of safe and accessible transport service, maternity protection, and, more importantly, skill development.

References:

1. Baliyan, Kavita. Overview of Female Workers in Uttar Pradesh, available at - https://www.indiastat.com/SOCIO_PDF).

2. Tripathi Biplab and Raha Subhechya. Comparative Analysis between Women Work Participation and Literacy Rate in India, Available at - https://www.researchgate.net/publication/337974261.

3. Kumar, Nomita P.. Female Work Participation in Uttar Pradesh – Trends and Determinants, Available at - https://www.indiastat.com/SOCIO_PDF/87/fulltext.pdf)

4. Baliyan, Kavita, and Baliyan, Sandeep Kumar. The Socio-economic Conditions of Agricultural Women Labourers in Uttar Pradesh: A Case-study of Muzaffarnagar and Baghpat District, Available at https://www.researchgate.net/publication/2805727.

5. Government of India. Micro Finance and Empowerment of Scheduled Caste Women: An Impact Study of SHGs in Uttar Pradesh and Uttarakhand sponsored by Planning Commission, Available at https://niti.gov.in/planningcommission.gov.in/docs/reports.

6. Zaidi, Naheen Haider, and Munir, Abdul. Participation of Women in Sugarcane Farming System – A Case Study of Bijnor District (Western Uttar Pradesh) available at https://ndpublisher.in/admin/issues/EAV59N3l.pdf)

УДК 339.56

Євсєєва А. М., магістр*
Одеський державний аграрний університет, Україна

ФАКТОРИ ВПЛИВУ НА ВИБІР КОНТРАГЕНТА ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОГО КОНТРАКТУ В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ

У процесі зовнішньоекономічної діяльності втрат може зазнати будь-хто з її учасників – експортер, імпортер або фінансова структура. Отже, треба розуміти усі види ризиків, які виникають у процесі зовнішньоекономічних відносин. Передусім, розрізняють два основні фактори, які окреслюють ризики, зокрема: мікрорівневі та макрорівневі [2]. До макрорівневих належать: інфляція, зміни у законодавстві країни-боржника, зниження темпів економічного зростання, збільшення державного боргу, політичні умови, міграція капіталу. А до мікрорівневих факторів відноситься: неплатоспроможність та погіршення фінансового стану контрагента, погіршення ступеня довіри до партнера, нестабільність курсу валюти ціни (кредиту) і валюти платежу.

Треба приділити велику увагу вибору контрагента. Згідно з ч.1 ст.6 Закону «Про зовнішньоекономічну діяльність», суб'єкти, які є сторонами зовнішньоекономічного договору (контракту), мають бути здатними до укладання договору (контракту) відповідно до Закону «Про зовнішньоекономічну діяльність» та інших законів України та/або місця укладання договору (контракту). [1]

Ще на етапі переговорів важливо перевірити контрагента. Не потрібно вірити фразі: "У нас усе в порядку". На даному етапі аби уникнути ризику вибору ненадійного партнера особливо важливим є детальна перевірка суб’єкта господарювання. Перш за все, варто звернути увагу на:

- організаційно-правову форму сторони контракту (контрагента);
- сферу діяльності, наявність ліцензій та патентів;

* Науковий керівник – Стоянова-Коваль С.С., доктор екон. наук, професор

- кількість діючих акціонерів. Найпростішим способом перевірки є огляд статутних документів, або ж копій нотаріально завірених установчих документів. Також, компанію-контрагента можна перевірити, іншими каналами інформації [3]:

- онлайн-ресурси (платна платформа YouControl);
- торговельні представництва в іншій країні;
- комерційне аташе іноземної держави в Україні.

Деякі ресурси дозволяють перевірити чи дійсно контрагент є зареєстрованим, чи має заборгованість зі сплати податків, або ж чи не перебуває на стадії банкрутства.

Наприклад:

- до основних інформаційних баз пошуку контрагента відноситься КОМПАСС Україна (Міжнародний багатомовний електронний довідник класу Business to Business з актуальною інформацією про більшість підприємств і організацій України та СНД (виробники, дистриб'ютори, дилери, оптові торговці, експортери та імпортери продукції і послуг) [4];
- не офіційним, але зручним англомовним ресурсом є сайт OpenCorporates [7], за допомогою якого можна перейти на офіційні сайти реєстраційних палат багатьох держав та переглянути основні фінансові показники, статус, форму власності та обсяг капіталу компаній-контрагентів;
- на сайті Реєстраційної палати Великої Британії доступна можливість скачати деякі статутні документи, переглянути і моніторити звітність окремих підприємств [6];
- на сайті Міністерства податків і зборів Білорусії можливо дізнатися про заборгованість по податкам контрагента [5].

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність» № 960-XII від 16.04.91, ВВР, 1991, № 29, ст. 378. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/959-12 (дата звернення 19.03.2020).

2. Крамаренко В. И., Онищенко К. Н., Твердохлебов Н. И. Управление внешнеэкономическими рисками в условиях глобализации. Симферополь, 2010. 354 с.

3. Основні ризики в ЗЕД-контрактах і шляхи їх мінімізації. URL: http://uz.ligazakon.ua/ua/magazine_article/EA01188 (дата звернення 19.03.2020).

4. Офіційний сайт “WA-2 Регістр”. URL: http://www.kompass.ua/ku/cd_wa2.htm (дата звернення 19.03.2020).

5. Сайт Міністерства податків і зборів Білорусії. URL: http://www.nalog.gov.by/ (дата звернення 19.03.2020).

6. Сайт Реєстраційної палати Великої Британії. URL: https://www.gov.uk/government/organisations/companies-house (дата звернення 19.03.2020).

7. The official site of Opencorporates. URL: https://opencorporates.com (дата звернення 19.03.2020).

УДК: 657.631.8

Здирко Н.Г., к.е.н., доцент
Вінницький національний
аграрний університет, Україна

ПРИНЦИПИ ЕКОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ ПРОЦЕДУР ПУБЛІЧНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ

Економічний аналіз відіграє неабияку роль для забезпечення суб’єктів управління в необхідній інформації. На жаль, на сьогодні відсутній аналіз у сфері публічних закупівель, шо перешкоджає оцінювати втрати та вигоди від їх здійснення, а також доцільність та ефекти від участі в публічних закупівлях для учасників і ефективність використання публічних ресурсів для замовників.

На нашу думку вичерпний та об’єктивний перелік принципів економічного аналізу та їх характеристик наводять науковці Кваско А.В. та Передерієнко Н.І вважають, що при проведенні аналізу слід керуватися такими принципами [1, с. 15-19]:

1) Державний підхід – означає, що у процесі проведення екнономічного аналізу необхідно керуватися законодавчими актами, нормами, положеннями. Це сприятиме застосуванню відповідних

законодавчих норм, критеріїв, які дадуть змогу зробити обґрунтовані висновки

2) Науковість – це принцип, який передбачає використання при аналізі наукових розробок спеціальних методик, загальновизнаних методів і прийомів аналізу. Завдяки науковому підходу забезпечується об'єктивна оцінка економічного стану, пошук і визначення величини невикористаних резервів його покращання.

3) Комплексність (всебічність) – полягає у повному вивченні економічних явищ чи процесів для забезпечення їх об'єктивної оцінки.

4) Системність – це принцип, що вимагає такої форми організації аналізу, при якій дотримується єдність та послідовність дослідження економічних явищ як цілісної системи у певному порядку – за етапами та у взаємозв'язку один з одним, а не відокремлено.

5) Об'єктивність – означає правильність, реальність даних, відображення ними справжнього стану господарювання шляхом критичного і безстороннього дослідження економічних явищ (що не залежить від будь-чиєї волі чи можливостей), формулювання обґрунтованих висновків і рекомендацій.

6) Конкретність – вимагає того, щоб економічний аналіз ґрунтувався не на абстрактних, абстрагованих, відособлених, далеких від дійсності даних, а на конкретних, реально існуючих, достатньо точних показниках, що мають матеріальну основу і повинні бути кількісно виражені.

7) Точність – полягає у тому, що висновки аналізу повинні випливати із результатів застосування методів, насамперед, точних наук, наприклад математичних, і ґрунтуватися на чітких розрахунках.

8) Дієвість – передбачає створення таких умов, за яких результати аналізу можуть активно впливати на господарську діяльність. Цього можна досягнути завдяки використанню отриманих результатів на практиці для підвищення ефективності виробництва.

9) Безперервність – потребує постійного, регулярного проведення аналізу, що виключає його випадковий характер. Керівники, спеціалісти, всі інші працівники на кожному етапі господа-

рювання повинні мати постійну інформацію про фактичний стан діяльності всього підприємства та окремих його структурних підрозділів.

10) Ефективність або економічність – один із найважливіших принципів, при якому мета і завдання економічного аналізу вважаються досягнутими за обов'язкової умови, що очікуваний економічний ефект в результаті проведення аналізу буде значно вищим, ніж затрати на його проведення. Якщо ж така умова не дотримується, то сенсу в проведенні аналізу немає.

11) Порівнянність – обов'язковий принцип, дотримання якого дає змогу добитися зіставимості даних і результатів аналізу за об'ємними, вартісними, якісними, структурними параметрами, вихідними умовами виробництва тощо. У разі непорівнянності слід застосувати відповідні методи приведення показників у порівняльний вигляд.

12) Оперативність – це принцип, який вимагає швидкого проведення аналітичного дослідження, формування чітких висновків, рекомендацій, що слугують основою для своєчасного прийняття відповідних управлінських рішень, а також контролю за їх виконанням.

13) Принцип демократичності стверджує, що до проведення аналізу необхідно залучити широке коло працівників підприємства, не обмежуючись посадами, які вони займають. По-перше, це сприятиме відкритості, прозорості аналітичних процедур, їх об'єктивності, деталізації, системності завдяки різнобічним знанням, професіоналізму, кращій поінформованості залучених працівників про ті чи інші сторони господарської і трудової діяльності.

14) Принцип доступності має на увазі забезпечення достатньої його гласності даних, висновків, рекомендацій, що сформульовані після завершення економічного аналізу. Без цього результативність аналізу низька. Під гласністю розуміють доступність результатів проведеного економічного аналізу та зроблених висновків шляхом обов'язкового доведення їх до відома працівників. Ознайомлення із зазначеною інформацією дасть чітке уявлення про стан господарювання, що у свою чергу стимулюватиме ініціативу, творчу активність кадрів. Саме такий підхід відповідає демократичним засадам управління.

15) Принцип основної ланки, або вузьких місць – передбачає виділення в ході аналізу найважливішої, найсуттєвішої саме на цей час ланки чи найпроблемнішого місця з погляду виявлення і мобілізації резервів з підвищення прибутковості та ефективності виробництва. Цей принцип зумовлений обмеженістю фінансових і трудових ресурсів. Занадто глибока деталізація аналізу може спричинити втрату його оперативності, дієвості та ефективності.

Базуючись на критичному огляді підходів до визначення в наукових колах принципів економічного аналізу загалом, нами сформовані принципи економічного аналізу процедур державних закупівель (рис. 1).

Рис. 1. Принципи економічного аналізу державних закупівель

** джерело: адаптовано автором*

Відзначуючи специфіку та важливість публічних закупівель, система економічного аналізу має бути трансформована для задоволення усієї сукупності учасників цих закупівель. Так, система економічного аналізу має оцінити не лише результати функціонування публічних закупівель, але й ефект який отримає кожен його учасник, зокрема, та держава в цілому.

Список використаних джерел:

1. Кваско А.В., Передерієнко Н.І. Аналіз фінансово-економічної діяльності поліграфічних підприємств: Підручник / А.В. Кваско, Н.І. Передерієнко.– К.: КПІ ім. І. Сікорського», 2017. - 381 с.

УДК 336.778

Калівошко О.М., к.е.н.
ННЦ «Інститут аграрної економіки», Україна

ЩОДО ФОНДУ ЧАСТКОВОГО ГАРАНТУВАННЯ КРЕДИТІВ

Фонди гарантування кредитів, ризиків або інституції їх аналоги є досить ефективним інструментом стимулювання інвестицій у перехідних, трансформаційних та нестабільних економіках у світі в періоди необхідності залучення додаткових фінансових інвестицій у галузі.

Наразі, українські урядовці, не вперше за останні роки, вирішили адаптувати зурубіжну практику та підготували законопрект №3047 «Про фонд часткового гарантування кредитів у сільському господарстві»[1]. Що така ініціатива буде дієвою викликає великі сумніви? Чому?

Перше, законопрект виглядає сируватим, з багатьох аспектів. Більша його частина присвячено регулюванню його адміністративно-номенклатурної складової, а найменше присвячено механізму функціонування. Складається враження, що законотворців турбує насамперед хто займе в ньому посади, а не як він розпочне свою діяльність.

І навіщо сстворювати Фонд часткового гарантування кредитів у сільському господарстві, в такій формі, – це ще одна інституція до існуючих. Чому не використати, наприклад, існуючий Український державний фонд підтримки фермерських господарств, або розгалужену сітку регіональних департаментів агропромислового розвитку? Які там будуть фахівці?

Друге. За рахунок яких реальних джерел фонд фінансуватиметься? Коштів переданих до статутного фонду? Як зазначено в статті 4, що "Статутний капітал Фонду формується за рахунок коштів його учасників", викликає сумнів, що будь-які юридичні особи, окрім держави, будуть мати бажання прийняти участь у його наповненні, навіть незважаючі на статтю 6 "Виплата дивідентів учасникам Фонду". Виходить, що хтось хоче заробити на

частковому гарантуванні кредитів у сільському господарстві, то в чому підтримка агровиробника з одного боку, а з іншого – таке можливе не за нинішньої ситуації у економіці нашої держави, загалом, і в сільському господарстві зокрема [1].

Чи, як зазначено в статті 15 від доходів від фінансово-господарської діяльності? Так цієї діяльності ще не було, і невідомо чи буде дохід [1]. Чи, згідно цієї ж статті з бюджетних коштів? Так поки, що не передбачено.

Третє. Яка розмір кредиту гарантуватиметься, і яка частка? На який термін? Єдине, реально існуюче обмеження не більше 500 гектарів землі і щоб особа-позичальник здійснювала свою діяльність у сільському господарстві. Так на площах до 500 га можуть здійснюватися діяльність особи з різних секторів сільського господарства, хтось займається тваринництвом, хтось рослинництвом, хтось бджолярством і т.д., тобто хтось ягоди, зелень чи гриби вирощує, а хтось курей чи ВРХ, тому буде дуже відрізнятися кількість зайнятих працівників, а в кінцевому підсумку оборот та дохід [1].

Четверте. Як це все підвищить привабливість агровиробника, як потенційного позичальника у очах фінансових посередників (комерційних банків, страхових компаній, кредитних спілок, тощо)? Навіть пропонована пільга для аграріїв, у розпіареній прогорамі "5-7-9" у вигляді відстрочення сплати тіла кредиту на термін до 6 місяців не підвищує зазначену привабливість, оскільки фінансова звітність і результати дрібних агровиробників у переважній більшості, залишають бажати кращого, і якщо (припустимо) вони навіть почнуть звертатися за кредитами, з наявними реальними фінансовими документами, а комерційні банки їх почнуть видавати, скоріше за все, перша ж перевірка НБУ, чи Державної служби фінансового моніторингу задасть логічне запитання, згідно існуючих нормативів, стандартів і вимог до кредитів, "Це Ви друзям дали кредити?", "Отримали відкати?" чи дали завідомо "Дефолтний кредит?", за існуючої (досить сучасної) систем оцінки потенційних позичальників, управління ризиками і видачі кредитів, дрібні агровиробники не є мрією фінансових посередників [2].

По інших статтях законопректу №3047 також виникає багато запитаннь, які загалом ставлять під сумнів його ефективне використання та дієздатність.

Існуючі програми гарантування кредитів для МСП різними світоми та європейськими інституціями виглядають набагато дієвішими, можливо не досить розпіареними, особливо для сільського господарства.

Загалом, для того, щоб комерційні банки, страхові компанії та кредитні спілки почали з зацікавленням відноситися до такого класу позичальників, потрібен:

по-перше, як і на будь який товар попит, краще дуже великий, щоб фінансовий посередник зміг розробити відповідні продукти, це все фахівці та людиногодини;

по-друге, поліпшення по багатьох напрямках загальної економіко-фінансової та нормативної ситуації в державі та галузі зокрема, щоб як позичальники так і кредитори були впевнені, що кредит буде повернуто і мали для цього відповідні стимули, перші – для своєчасного виконання своїх зобов'язаннь, а другі – можливість отримати дохід.

Список використаних джерел:

1. Про Фонд часткового гарантування кредитів у сільському господарстві : проект Закону від 10 лютого 2020 року № 3047 / Верховна Рада України. URL: http:// http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=68102 (дата звернення: 14.02.2020).

2. Доступні кредити 5-7-9%: державна програма. АТ КБ «Приватбанк» офіційний веб-сайт. URL: http:// https://privatbank.ua/ru/business/5-7-9 (дата звернення: 14.02.2020).

UDC 631; 631.95

Dr.S. Kannan, Assistant Professor & Head
Sivanthi Arts & Science College for Women, India
Dr.Chirag M. Patel, President,
Research Culture Society, India

SOCIAL AND ENVIRONMENTAL IMPACTS OF AGRICULTURAL DEVELOPMENT

The world's population is expected to increase to 9 billion, and it is estimated that a 60-70% global increase in food production is needed to feed this growing population1 Currently, approximately 2 billion persons are food insecure since they do not meet one or several of the Food and Agriculture Organisation's (FAO's) dimensions of food security (access to adequate food, availability and utilization of nutritious food and stable supply2 ; Wheeler & von Braun, 2013)). Furthermore, 805 million persons did not have access to sufficient food during 2012-20143. Food availability must increase to meet demand by 100% in developing countries (CGIAR, 2015). This can be achieved through increasing production as well as reducing losses (food waste). Improving agriculture1 to meet the Millennium Development Goals2 of the United Nations, which include halving extreme poverty and hunger by 2015 and eliminating it by 2030 (under the sustainable development agenda), requires optimization of agricultural practices and systems, and dealing effectively with technological, social, environmental as well as economic issues that influence the sustainability of agricultural production. The United Nations Framework Convention on Climate change (UNFCCC) (2007) described the developing nations as most vulnerable to climate change impacts that are expected to have negative effects on agricultural production and food security, as described by the International Food Policy Research Institute (IFPRI, 2009). This is attributed to the limited social, technological and financial resources available to address climate change in these countries.

Environmental issues critical to agricultural development and food security. The following are some of the pertinent environmental

issues to be considered with regard to agricultural development and food security in developing nations: environmental impacts on production, productivity and product quality; impacts of climate change on agriculture and post-harvest production; ensuring a reliable supply of produce or commodity under climate change; use of superior (in terms of yield/productivity, vigour and pest and disease resistance) and climate-smart crop varieties; changes in land, soil and water resources (quantity, quality); increased weed and pest challenges; shifts in spatial and temporal distribution of impacts; sea level rise, changes to ocean salinity and sea temperature rise causing fish to inhabit different ranges and socio-economic impacts.

Climate smart agriculture and landscapes are widely regarded as the panacea for addressing social and environmental impacts that threaten agricultural development and food security in the face of climate change. The widespread cultivation of climate-smart crops that are well-adapted to climatic change and changing growing environments will assure food security in a sustainable manner .11 Smart crops are better able to withstand drought than wheat or rice and do not require as much water to thrive).12 They can be grown by rural families without irrigation. They are also nutritionally rich and have much higher protein and thus nutritional value. Consequently, these crops, many of them currently orphan crops 13 have ecological, social and nutritional benefits. Swaminathan thus recommended diversification of cropping patterns and the cultivation of more climate-smart crops to address the potential impact of climate change and year-to-year variability in weather patterns.

Climate-smart agriculture will mitigate against the impact of climate change by harnessing natural biological processes to improve production in a more environmentally-friendly way and avoiding degradation of natural resources.14 This sustainable system will be less vulnerable to shocks and stresses. It will harness the best of crop varieties and livestock breeds under optimum agro-ecological and agronomic management .15 recommended that in order to achieve food security under worsening climatic conditions and with constrained natural resources, higher yields must be achieved per unit of input;. High yielding, well-adapted, resilient crop varieties that use inputs such as water and nutrients efficiently are required. They must

combine superior genetic constitutions and be managed optimally. The case of the New Rice for Africa (NERICA) (West African Rice Development Association, 2001) was cited as an example of climate smart agriculture, which has already accounted for significant increases in rice production in sub-Saharan Africa.

High throughput imaging of living plant organs can also be valuable for unravelling complex traits affected by climate change such as drought and salinity tolerances (Ghanem, Marrou, & Sinclair, 2015). Access to the technology required for thermal infra-red and near-infrared fluorescence spectrometry and magnetic resonance imaging allow non-destructive physiological, morphological and biochemical assays that can be used to investigate these complex traits (Fahlgren et al., 2015). However, the high establishment costs and technical expertise required to conduct high-throughput phenotyping may also restrict access to it, in the short-term, by developing countries.

The successful implementation of the aforementioned strategies should guarantee a stable supply of nutritious food, readily available to growing populations in developing countries into the future. Achieving food security cannot be accomplished without ending poverty in developing nations. Farming communities must be educated, well-equipped, able to access and utilise technology and superior planting material, livestock or fisheries, and practise sustainably intensive (based on natural agricultural processes and biodiversity), modern agriculture on a lucrative scale with the benefit of secure land tenure, co-operative structures, extension services and appropriate financial support.

References:

1. Antwi, A. (1994). The effects of water deficit on growth and development in young cocoa plants (Theobroma cacao L). (Unpublished MPhil thesis). University of the West Indies, St. Augustine, Trinidad and Tobago.

2. Cox D. N. Evans G. (2008). Construction and validation of a psychometric scale to measure consumers' fears of novel food technologies: The food technology neophobia scale.Food Quality and Preference, 19(8), 704–710. 10.1016/j.foodqual.2008.04.005

3. D. Santos I. C. de Almeida A. A. F. Anhert D. da Conceição A. S. Pirovani C. P. Pires J. L. Baligar V. C. (2014). Molecular, physiological and biochemical responses of Theobroma cacao L. genotypes to soil water deficit.PLoS ONE, 9(12), e115746. 10.1371/journal.pone.011574625541723

4. Dawson I. K. Vinceti B. Weber J. C. Neufeldt H. Russell J. Lengkeek A. G. Jamnadass R. (2011). Climate change and tree genetic resource management: Maintaining and enhancing the productivity and value of smallholder tropical agroforestry landscapes. A review.Agroforestry Systems, 81(1), 67–78. 10.1007/s10457-010-9302-2

5. FAO . (2010a). An international consultation on integrated crop-livestock systems for development, the way forward for sustainable production intensification.Integrated Crop Management, 13, 208.

УДК 631.12.001.76

Канюка С.М., студент
ЛНУВМБТ імені С.З.Гжицького*

ІНОВАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ АГРАРНОГО СЕКТОРУ В УМОВАХ СТАЛОГО РОЗВИТКУ (НА ОСНОВІ ТЕОРІЇ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ Й.А. ШУМПЕТЕРА)

Йозеф Алоїз Шумпетер – австрійський і американський економіст, соціолог та історик економічної думки. Народився 1883р. в м. Тресті. Освіту отримав у Віденському університеті (вивчав право та економіку). За його дослідженнми, інновація – це нова комбінація виробничих факторів, мотивована підприємницьким духом ТУ- 6 (1970-2020), ТУ-7 (2020-2050). Йозеф Шумпетер у своїй праці «Нова комбінація», розділив інновацію на 5 типів: продуктова, процесну (технологічно-технічна), сировинна, організаційна, комунікаційна. Портер в середині 20 століття додав ринкову та інформаційну.

* Науковий керівник – Музика П.М., д.е.н., проф.

Продуктова – первинно потрібен продукт, щоб задовільнити всі фізіологічні потреби організму людини, та який задовільнить матеріальні потреби людства. Що яскраво відображено у ієрархії потреб А. Маслоу (Рис.1)

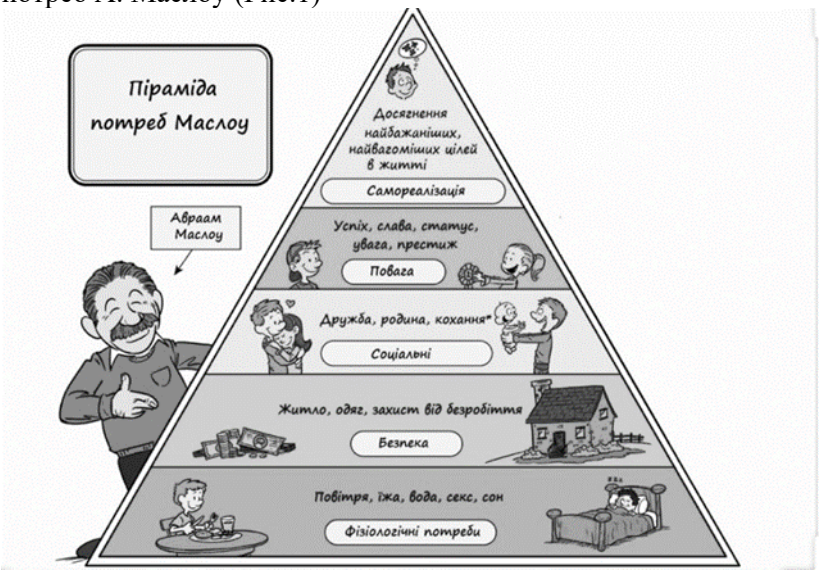

Рис. 1. Ієрархія потреб (Піраміда Маслоу)

Також Україна в плані аграрного сектору має великі можливості для створенні інноваційних продуктів для задоволення фізіологічних потреб. Процесна – цей продукт потрібно виробити. Для цього має бути технологія (як?), техніка, обладнання (чим ?).

Сировинна – вчасне постачання хорошої та якісної сировини. В нашій країні переважає більш сировинне виробництво. Організаційна – регулювання економіки. Глобальні інституції вбачають у технологіях головний драйвер розвитку й головну умову для виживання компаній та країн. Наприкладі земельної реформи. Після неї саме громада буде розпоряджатися сільськогосподарськими землями, розташованими в її межах. Тобто вся земля за межами села, якщо вона не є приватною, стає власністю громади цього села. На гроші від оренди або продажу частини земель громади аграріям, можна буде будувати дороги, школи, лікарні, або

реалізовувати інші важливі для місцевих мешканців проекти. І принесе ряд інших позитивних змін для економіки країни (рис. 2).

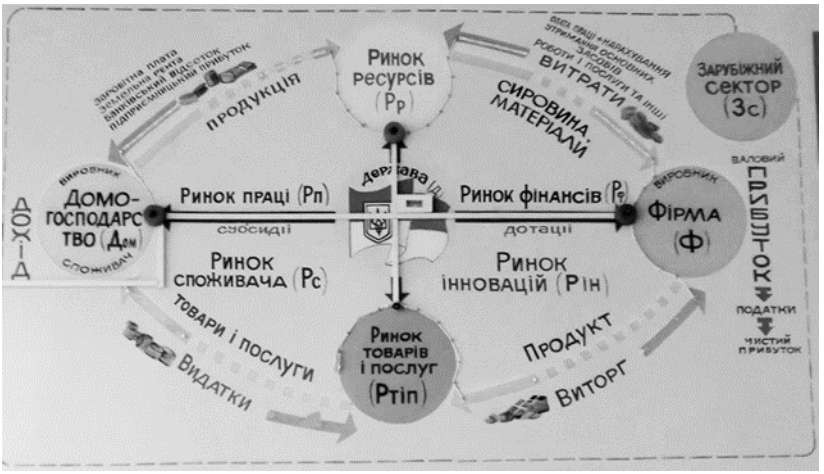

Рис. 2. Кругопотік ресурсів товарів і послуг , і кругообіг грошей, коштів і фінансів

**розробка кафедри економіки підприємства, інновацій та дорадництва в АПК імені професора І.В. Поповича*

Комунікаційна – реклама, поширення. Інформаційні агенції, спеціальні видання сарафанне радіо, телебачення, радіо. В даний час в плані реклами та поширення найефективніше працює сарафанне радіо , споживач вже не довіряє так рекламі на телебаченні та відгукам в Інтернеті. Більшість довіряють рекомендаціям рідних, друзів та знайомих.

Отже, в першу чергу потрібен продукт щоб задовільнити фізіологічні потреби 41 мільйона жителів України. На даний момент я співпрацю з компанією Coral Club International, являюсь дистриб'ютором. Діяльність компанії – це виготовлене продуктів для збереження здоров'я та профілактики захворювань. Коли почав розбиратись в культурі збереження здоров'я, то зрозумів що все поживне ми б мали отримувати із нашого харчування та щоденного раціону, але нажаль екологія та якісь продуктів харчування

стали не сприятливими для правильної підтримки нашого організму. Тому я бачу перспективу у Біологічно активних добавках. У провідних країнах світу наприклад в Японії ними користуються 95% населення. То чому ж у нашій країні з її ресурсами неможна створити виробництво найкращих у світі БАД (біологічно-активних добавок). Зараз я займаюсь успадкуванням агрофірми КМС (Канюка Мирон Степанович), мого покійного батька, яка займалась сільсько-господарським виробництвом у галузях тваринництва та рослинництва. І коли завдяки бізнесу з Coral Club, отримаю потрібний ресурс, то планую продовжити справу батька, тільки вже більш у інноваційному напрямі, про який вказав вище. Як йдеться вище в нашій країні переважає виробництво сировини. Потрібно створити такі умови, щоб створювати вже готовий продукт із доданою вартістю. Цепозитивно посприяє на економіку нашої країни.

Список використаних джерел:

1. Шумпетер Й. Теорія економічного розвитку. Капіталізм, соціалізм, демократія. М .: Ексмо, - 2007 – 864 с.

2. Корнійчук Л. Я. Історія економічних вчень: Підручник – Київ.: КНЕУ, 1999 – 562 с.

3. Йозеф Алоіс Шумпетер (Joseph Alois Schumpeter) [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: http://visionary.management.com.ua/management/jozef-alois-shumpeter-joseph-alois-schumpeter/

4. Класифікація інновацій та їх особливість [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: https://library.if.ua/book/4/480.html

5. «Умершие доктора не лгут». Лекция доктора Уоллока [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: https://choice.ua/blog/dd

УДК 633.12:631.86

Карпук Л.М., д.с.-г. н., Єзерковська Л.В., к.с.-г. н.,
Караульна В.М., к.с.-г. н., Павліченко А.А., к.с.-г. н.,
Білоцерківський національний аграрний університет, Україна

ЕКОНОМІЧНА ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИРОЩУВАННЯ ГРЕЧКИ ОРГАНІЧНОГО ЗЕМЛЕРОБСТВА

Поширення виробництва гречки обумовлене тим, що ця культура містить комплекс корисних речовин для організму людини. За вмістом жирів гречана крупа поступається лише вівсяній та пшоняній, а за вмістом білка перевищує зернові, крім бобових. Саме тому цю культуру охоче вирощують в органічномуземлеробстві [1, 3].

На даний час в Україні стрімко розвивається напрямок органічного землеробства. Де площа орних земель за ведення органічного землеробства становить близько 400 тис. га. Слід відмітити що на ринку органіки Україна добре відома, адже у нас вирощують половину всієї органічної гречки у світі. Проте оператори органічного виробництва не мають чіткого та апробованого наукового обґрунтування технологій вирощування сільськогосподарських культур [2].

Україна є потужним постачальником органічної продукції, в останні роки. З усього обсягу продажів органіки 90 % припадають на експорт і лише 10 % — на внутрішній ринок. В подальшому попит на органічну продукцію у світі зростатиме у міру розвитку економіки країн, підвищення рівня освіти да доходів населення орієнтуючись на оцінку Продовольчої та сільськогосподарської організації ООН. Нажаль серед насення України попит на органічні продукти значно нижчий порівняно з країнами ЄС. Тому метою наших досліджень було удосконалення технології вирощування гречки для виробництва органічної продукції на основі збереження та відтворення родючості ґрунту в умовах Правобережного Лісостепу України. Дослідження проведено у 2018–2019 рр. на дослідному полі Навчального виробничого центру (НВЦ) Білоцерківського національного аграрного університету (БНАУ).

Гречку вирощують у зерно-просапній сівозміні, за такими технологіями: 1 - контроль (варіант з мінімальними витратами на технологію вирощування культури); 2 - технологія, що вивчається, з використанням усіх можливих засобів органічного рослинництва (вивчення, використання та впровадження допоміжних речовин, дозволених в органічному виробництві): 3 - Рекомендована інтенсивна технологія (широке застосування усіх засобів, необхідних для найкращого забезпечення культур сівозміни усіма необхідними факторами життя).

В період проведення дослідження урожайність гречки коливалась від 0,92 до 2,8 т/га. За застосування органічної технології на врожайність гречки істотно впливали застосування рідких органічних добрив, особливості гідротермічних умов досліджуваних років. За застосування рідкого органічного добрива гумісол рівень врожайності підвищувався на 0,31 – 0,93 т/га. Максимальні показники отримали за внесення гумат-калію де рівень врожайності склав – 2,8 т/га. Щодо економічної ефективності вирощування культури слід відмітити, що найнижчі показники умовно чистого прибутку було отримано за застосування звичайної технології вирощування культури (контроль) – 6500 грн/га, застосування органічної технології обумовило підвищення показника на 43 %.

Список використаної літератури:

1. Єзерковський А.В. Вплив технологічних заходів вирощування на виробництво органічної продукції зернових культур на торфових ґрунтах / Зб. наук. праць Уманського НУ садівництва; ч.1. сільськогосподарські науки, 2017. Умань, УНУС. Вип. 91 ч.1., С. 226–235.

2. Розвиток органічного виробництва. за ред. М.М. Федорова, О.В. Ходаківської. К. : ННЦ ІАЕ, 2011. 146 с.

3. Слюсар І.Т., Богатир Л.В., Єзерковський А.В. Вплив способів основного обробітку осушуваного торфо-глейового ґрунту на його родючість та врожайність жита озимого і гречки / Збірник наукових праць ННЦ «Інститут землеробства НААН». К.: ВП «Едельвейс», 2016, Вип. 3 – 4. С. 59 – 70.

UDC 339.56:519.862

Ibrahim Kaya, branch manager
Vakıfbank, Turkey

THE IMPACT OF EXCHANGE RATE VOLATILITY ON EXPORT DEMAND UNDER THE FLOATING EXCHANGE RATE REGIME IN EMERGİNG MARKET ECONOMIES: EVIDENCE FROM TURKEY

The growing export magnitude of EMEs such as China and other East Asian economies and their exchange rate policy threaten the developed industries. Most of the authorities present that depreciation trigger tight economic policy in the long-run. On the other hand, depreciation increases the competiveness of exporters and stimulates export, output growth. The research focused on the effect of exchange rate volatility on exports in five East Asian economies, (Indonesia, Japan, South Korea, Singapore, and Thailand). The findings suggest that fluctuations in exchange rate have significant negative impact on real export or export demand in most countries. (Poon, Choong and Habibullah: 2005).

As evidence from Turkey, the economic growth soared in recent years and it is argued that the global financial crisis does not influence mainly. In terms of exchange rate regime, Turkey has adopted floating exchange rate since February 2002. However, Turkish Exporters Assembly has whinged about fluctuation in the variability of exchange rate and over-valued Turkish Lira. As a recovery, Central Banks in world-wide have some policy tools to adjust domestic currency appreciation and depreciation. Furthermore, Turkish economy has been facing large capital inflows due to financial crisis in developed countries. (Turkish Exporters Assembly: 2010)

Finally, the date was 16 December 2010 that Republic of Turkey Central Bank announced the Decision of the Monetary Policy Committee. The Governor “Durmus Yılmaz” has declared the changes in the short term interest rates. The arragements are as follows:

- The Committee reduced one-week repo rate (the policy rate) from 7 % to 6.5 %;

- The decision about overnight interest rates is: Borrowing rate was reduced from 1.75 % to 1.50 %, while lending rate was increased from 8.75 % to 9 %;

- The interest rate on borrowing facilities provided for primary dealers via repo transactions were increased from 7.75 % to 8 %;

- Late Liquidity Window Interest Rates (between 4:00 p.m. – 5:00 p.m.): Borrowing rate was kept at 0 %, while lending rate was increased from 11.75 % to 12 %.

Primary objective of the Central Bank is to achieve and maintain price stability. Another major objective is to sustain financial stability. Moreover, the point should be distinguished that emerging market economies differiantiate from other developing countries which have high-income, oil exporting developing countries.

EMEs are considered to be in transition between developing- and developed country status. They are defined to be upper-income developing countries with relatively-open capital markets (IMF, 2007, pp. 206–08) In the paper, the association between exchange-rate volatility and export by analyzing the emerging market economies over the period 1980-2006 and other developing countries over the period 1980-2005 is examined. The research's sample group for EMEs includes Argentina, Brazil, Hungary, Israel, Korea, the Philippines, Singapore, South Africa, Thailand, and Turkey. The sample of developing countries includes Bolivia, Colombia, Costa Rica, Dominican Republic, Ecuador, Guyana, Malawi, Morocco, Pakistan, Paraguay, and Venezuela.

The findings from these analysis support the negative effects of exchange rate volatility on exports for the sample of eleven developing countries except EMEs. For EMEs, the results show that there is no negative effect or any significant effect on exports. Although EMEs had faced with many exchange fluctuations in this time period they have the ability to overcome the turbulanceIt may be assumed that their open capital markets give the flexibility to adopt exchange rate fluctuations. (Hall, Hondroyiannis, Swamy, Tavlas, Ulan: 2010).

The current world system is described as a combination of a multi-currency capital-flow based (MC) system and a key currency (KC) system. It is a capital flow based system with sizeable capital, money, and currency markets that one currency or set of currencies

function as a international means of payment. Other currencies have less international moneyness and even some of them have a near degree of international moneyness.

Keynes suggested that monetary side of a global economy is critical. Moneyness of different currencies generates un-equality that causes financial instability. The options for the international monetary system; -"Dollarization" around the globe that United States is under responsibility for international monetary issues. -"Currency blocs, supranational currencies, single world money" that countries collaborate to solve monetary issues. "The bancor solution" is that the political cooperation of nations to figure out existing matters.

The alternative for flexible exchange rate system was introduced that is "optimal currency areas" (OCAs) by Mundell (1961). This view was firstly offered as creation of "dollarized and euroizod zones" by Moore (2004). This conception combines the advantages of fixed exchange rate by providing certainty within optimal currency area and at the same time allowing flexibility of exchange rate across optimal currency areas. The European Monetary System (EMU) is a sample of Mundell's OCA theory. The critical point is that it is not necessary to link a currency with a nation state (Goodhart, 1998). Many orthodox economists (Moore 2004) have supported the construction of currency boards in less developed countries to discourage tying a nation's weak currency to another nation's strong currency that is creating economic dependence and irresponsibility.

Building fixed exchange rate system across the entire world is not sensible, rather than constituting huge trading blocks with each adopting a strong currency (like the dollar for Americas, the euro for Europe, the yen for Asia).Fived exchange rates within OCAs and flexible exchange rates between OCAs will balance trade across regions. In addition, mobility of labour is allowed within each OCA that will provides the full employment. In the long run money is neutral and freely flexible prices (domestic currency against foreign currencies as well) lead to general equiblirium. In today's economies in the globe pegs their currency (to gold or to the dominant currency) or employ floating exchange rate regimes. The conclusion brings two points: there is no link between nation states and a currency; money is mostly market exchange.

My experience in banking sector that I have worked in one the biggest bank in Turkey Türkiye Halk Bankası A.Ş stimulates me to focus on finance. The Türkiye Halk Bankası A.Ş is a state-owned bank which is in privatization process. My profession was auditor that I have worked for two years. I gained the experience about how banking subsidiaries operate and monitoring the branch books. Msc Finance program and my project lead me to observe basic principles of the economy from macro level. Currency systems and exchange rate regimes illuminates me to see international actors. In addition, Turkish government and authorities plan to build up Istanbul financial centre. Hence, my long-run career relies on creating my own firm as an advisor and auditor for private corporate in Istanbul.

To sum up, it is argued that from some point of view exchange rate volatility has significant negative impact on export performance in EMEs. However many authorities suggest that exchange rate fluctuations do not influence international trade in emerging economies. Hence, EMEs have adequacy to cope with external fluctuations that they have adopted open capital markets. This view ventures an opinion that EMEs differentiate from other developing economies such as oil-producer countries with high income level. EMEs are export oriented countries that can overcome the exchange risk. Both flexible and fixed exchange rate systems have advantages and disadvantages. Mundell's OCAs like European Monetary Union (EMU) is a recipe that combines the benefits of both flexible and fixed exchange rate systems.

УДК 330.131.7

Кириленко О.І., аспірант*
Національний науковий центр
«Інститут аграрної економіки», Україна

ПІДХОДИ ДО ДЕФІНІЦІЇ ПОНЯТТЯ «РИЗИК»

Розвиток цифрової економіки, поява нових форм господарювання, необхідність адаптації бізнесу до сучасних реалій загострюють проблему оптимізації управління наявними ризиками. Першим та одним із найважливіших завдань в аналізі ризиків є їх ідентифікація. Однією із основних передумов правильної ідентифікації ризиків є наявність актуальної теоретичної бази, де трактування поняття «ризик», як верхньорівневого поняття в цілій ієрархії різних форм ризиків, відіграє ключову роль.

Питанням трактування наукового поняття «ризику» займались багато визначних вчених, таких як В.В. Вітлінський, О.М. Десятнюк, Т.С. Гайдучок, М.Б. Камінська, П. Мол, Ф.Х. Найт, Б. Уейн та інші. В широкому розумінні, поняття «ризик» асоціюють із імовірністю настання певних негативних обставин в процесі будь-якої діяльності, опираючись на ретроспективний досвід або допускаючи можливість настання таких обставин.

Існує гіпотеза про те, що слово «ризик» походить від італійського «risco», що означає «небезпека», хоча з приводу етимології існує безліч альтернативних позицій. Поняття ризику зустрічається і застосовується у всіх сферах життєдіяльності людини, проте, розуміння ризику набуває унікальних особливостей, в залежності від місця, часу та обставин, та особливо уніфікованими постають трактування «ризику» в різних галузях економіки. Правильне та точне визначення терміну дозволяє більш чітко розуміти та аналізувати проблему [8].

Погляди спеціалістів, експертів та науковців на визначення ризику мають різні вектори, зараз пропонуються в декількох ключових варіаціях, зокрема:

---

* Науковий керівник – Калівошко О.М., канд. екон. наук, доцент

1. Вітлінський В. В. пропонує розуміти «ризик» як економічну категорію, що відображає характерні особливості сприйняття зацікавленими суб'єктами економічних відносин об'єктивно наявних невизначеності і конфліктності, іманентних процесам цілепокладання, управління, прийняття рішень, оцінювання, що обмежені можливими загрозами і невикористаними можливостями. Визначення терміну «ризик» Вітлінського є широко визнаним та одним із найпоширеніших в українській науці [6].

2. Американський економіст Найт Ф. Х. трактує «ризик» як вимірювану визначеність, що, на відміну від невизначеності, піддається підрахунку. В деякому сенсі невизначеність постає як випадкова подія, в його розумінні, а визначеність – це лише характеристика ризику, що може бути виміряною. Найт Ф. Х. один із перших, хто запропонував наукове тлумачення поняття «ризик», в своїх працях він намагався довести, що однією із основних характеристик сутності «ризик» є вимірюваність, тобто ризик – це певна негативна подія, що піддається підрахунку. Ризик тісно переплітається із невизначеністю і досить часто ці окремі поняття плутаються, саме тому Найт намагався розмежувати їх [1].

3. Гайдучок Т. С. та Камінська М. Б. пропонують наступне визначення: «Ризик – це економічна категорія в діяльності суб'єктів господарювання, пов'язана з подоланням невизначеності, конфліктності в ситуаціях оцінювання, управління, неминучого вибору. На сьогодні немає однозначного розуміння сутності ризику. Під ним розуміють, зокрема, багатоаспектність цього явища. Крім того, ризик – це складне явище, що має безліч неминучих, а іноді протилежних реальних основ» [7, с. 278].

4. Жукевич С. М. та Карпишин Н. І. звертають увагу, що ризик – це складне явище, яке характеризується розбіжностями і протилежностями у реальному його прояві, що обумовлює існування значної кількості визначень ризику з різних точок зору [9].

5. Вербицька Г. Л. трактує ризик як поєднання можливості досягнення як небажаних, так і особливо сприятливих відхилень від запланованих результатів під час прийняття рішення з множини альтернативних рішень в умовах невизначеності та ситуації неминучого вибору [5, с. 28].

6. Згідно зі Стенфордською енциклопедією філософії (SEP): ризик – це небажана подія, яка може відбутися або не відбутися; ризик – значення статистичного очікування небажаної події, яке може відбутися або не відбутися [3].

7. Уейн Б. (Brian Wynne) – визначний англійський вчений XX століття з університету Ланкастера, виділяє термін «ризик» окремо в рамках наступної класифікації поняття ризику:

- ризик (risk) – коли відомі ймовірності;
- невпевненість (uncertainty) – коли основні параметри відомі, але кількісне визначення невідоме;
- невизначеність (indeterminacy) – коли взаємодія причинно-наслідкових зв'язків та ризиків невідома;
- незнання (ignorance) – стосується ризиків, які ніколи не траплялися [4, с. 114].

8. Доктор Мол П. (Dr. Peter Moles), як яскравий представник європейської школи вважає, що поняття ризик може розглядатися в різних інтерпретаціях: як можливість прибутку чи збитку; як ймовірність прибутку чи збитку; як причина втрати чи небезпеки; як загроза; як потенційний прибуток чи збиток; як діапазон результатів та мінливість результатів; як категорія ризик-менеджменту [2].

Прийнято вважати, що виходячи із етимологічної та онтологічної основ формування категорії «ризик», розуміння поняття поділяється на класичну та неокласичну теорії. Так, згідно із класичною теорією ризик розглядається як непевність або невизначеність, на відміну від неокласичної, згідно якої ризик ототожнюється із небезпекою [8, с. 29]. Така трансформація розуміння поняття пов'язана із тим, що стало очевидним те, що будь-який ризик може бути вираженим у числовому вигляді, тому «непевність» не характеризує ризики.

Узагальнюючи вивчені погляди вітчизняних та зарубіжних науковців, вважаємо, що в широкому розумінні, ризик – це негативна подія, що може відбутись із певною імовірністю при веденні будь-якої діяльності. Ризик, у будь-якому випадку, незалежно від типів та видів, має певну імовірність та характеризується вимірюваністю.

На основі вищезазначеного, наша точка зору полягає в тому, що «ризик» доцільно розглядати в наступних інтерпретаціях:

- Як імовірність настання негативної події;
- Як кількісна оцінка загроз;

- Як форма прояву негативної події;
- Як причина настання негативної події;
- Як тимчасово невизначена, гіпотетично імовірна негативна подія.

Отже, ризик як економічне поняття – це об’єктивно існуюча імовірність настання певної негативної події під час ведення економічної діяльності. Вважаємо, що ризик, на відміну від невизначеності, завжди може бути визначеним та виміряним. На нашу думку, таке розуміння ризику є точнішим відносно його сутності та висвітлює основне значення даного поняття в економіці.

Список використаних джерел:

1. Knight F. Risk, uncertainty and profit. Boston: Hart, Schaffner and Marx, 1921. 199 p.
2. Moles P. Financial Risk Management. Sources of Financial Risk and Risk Assessment. Edinburgh : EBS. Heriot-Watt University, 2016. 65 p.
3. Stanford Encyclopedia of Philosophy. URL: https://plato.stanford.edu/ (дата звернення: 20.03.2020)
4. Wynne B. Uncertainty and environmental learning. Global environmental change. 1992. P. 111–127
5. Вербицька Г.Л. Сутність ризику і причини його виникнення в умовах міжнародних економічних відносин. Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку. 2016. №858. С. 22–29.
6. Вітлінський В.В. Концептуальні засади ризикології у фінансовій діяльності. Фінанси України. 2003. №3. С. 3–9.
7. Гайдучок Т.С., Камінська М.Б. Класифікація та оцінювання ризиків діяльності суб'єктів господарювання за матеріалами аудиту. Інноваційна економіка. 2012. №34. С. 278–281.
8. Десятнюк О.М. Дефініція ризику податкової системи. Світ фінансів. Тернопіль : ТНЕУ. 2007. №4. С. 24–34.
9. Жукевич С.М., Карпишин Н.І. Аналіз й оцінка фінансових ризиків в системі управління суб'єктів господарювання. Інноваційна економіка. 2017. №64. С. 180–184.

УДК 631.8:332.155(477.41)

Кіріченко К.А., аспірант*
Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця, Україна

ВИКОРИСТАННЯ ДОБРИВ ЯК ФАКТОР ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ЗЕМЕЛЬ

На сучасному етапі розвитку сільського господарства України науковці єдині в думці, щодо негативних тенденцій стану земель сільськогосподарського призначення. Існуючі проблеми землекористування пов'язані з: порушеним балансом поживних речовин у ґрунті; інтенсивним закисленням територій; порушенням сівозмін та екологічно допустимих співвідношень площ ріллі, природних кормових угідь, лісових і водних територій. До того ж сільськогосподарські землі забруднюються промисловими, хімічними та побутовими відходами. Усе це погіршує стан і саме родючість земель.

Внесення добрив – це агротехнічний захід необхідний для збереження родючості ґрунтів, їх якості та ощадливого використання насіння та інших ресурсів. Ефект від використання добрив незаперечний, тому цей захід сміливо можна віднести до факторів підвищення ефективності земель сільськогосподарського призначення.

Важливо, що масштаби виробництва продукції рослинництва зростають стрімкими темпами, що саме вимагає більш детального аналізу факторів впливу на врожайність сільськогосподарських культур [1]. Родючість ґрунту – це його здатність відповідати потребам рослин та можливість забезпечити їх водою, елементами живлення. Родючість і якість ґрунту залежить від багатьох його властивостей, а загалом визначається найпершим – вмістом і запасом гумусу [2]. Добрива найбільш суттєво впливають на: агроекологіч-

* Науковий керівник – Шиян Д.В., докт. екон. наук, професор

ний стан земель; урожайність сільськогосподарських культур; якість продукції [2].

Але у сучасному сільському господарстві України відчувається дефіцит добрив, що призводить до підвищення ціни, а нарощування валового урожаю зерна сприяє зниженню ціни на продукцію в порівнянні зі світовими цінами. Тому їх удобрення як захід повинен бути детально оцінений із точки зору економічної ефективності [3].

Загалом в Україні з 2010 року середня врожайність основних сільськогосподарських культур (пшениця, кукурудза, соняшник, ячмінь, соя та ін.) зросла більше ніж в півтора рази. Важливу роль зіграло удобрення земель сільськогосподарського призначення. На рис.1 зображено динаміку обсягів внесення мінеральних та органічних добрив на одиницю площі з 2010 по 2018 роки.

Бачимо, що удобрення земель в Україні за аналізований період має позитивну тенденцію, а саме використання мінеральних добрив збільшилось у 2018 р. більш ніж у два рази порівняно з 2010 р. на одиницю площі. Використання органічних добрив змінювалося не так стрімко, але у 2018 р. ріст склав 18% порівняно з 2010 р.

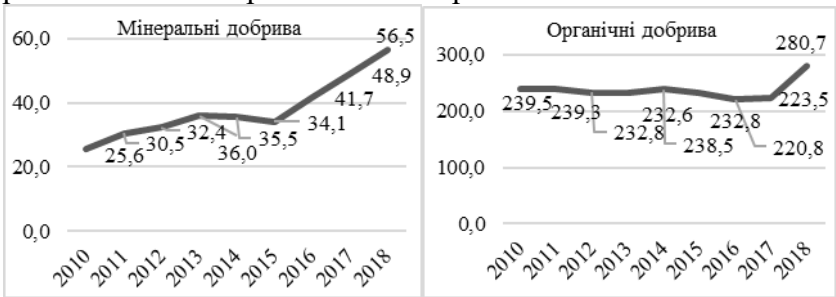

Рис.1. Динаміка обсягів внесення мінеральних та органічних добрив за період 2010–2018 рр., кг/га [4]

Але порівняно з 2000-м р. внесення органічних добрив зменшилося у 2,5 рази. Така різниця є наслідком зменшення поголів'я

рогатої худоби на підприємствах. Це суттєво впливає на вартість виробництва сільськогосподарських культур [5].

Таблиця 1

Частка удобрених земель України під посіви за період 2010-2018 рр., % [4]

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Внесення мінеральних добрив під посіви									
зернових і зернобобових культур	74,3	80,3	82,8	83,5	84,9	54,5	90,3	91,9	92,5
кукурудзи на зерно	81,0	83,1	86,5	90,2	89,8	89,7	93,6	93,6	94,7
технічних культур	66,5	73,0	74,1	77,0	78,7	76,4	83,9	87,6	89,0
кормових культур	33,8	40,6	45,9	51,4	50,3	48,6	56,4	62,0	61,2
Внесення органічних добрив під посіви									
зернових і зернобобових культур	2,1	1,7	2,0	1,8	1,7	1,8	1,9	1,9	3,3
кукурудзи на зерно	5,0	2,5	2,4	3,0	3,1	3,6	3,8	3,8	6,1
технічних культур	1,8	1,6	1,7	1,8	1,8	2,2	2,3	2,6	4,2
кормових культур	4,4	4,1	3,7	4,9	6,0	6,6	7,1	7,0	9,1

Однак, зростання виробництва продукції рослинництва порівняно з 2010 р. пояснювати тільки за рахунок збільшення удобрених площ, швидше за все, буде некоректним.

Щодо Харківської області, ситуація з використанням органічних добрив аналогічна всеукраїнській. Кількість великої рогатої худоби в області з 2010 року зменшилася на 20 % і має тенденцію подальшого скорочення. Найбільш ефективним напрямком збереження і підвищення ефективної родючості ґрунтів і зростання врожайності культур є використання мінеральних добрив, про що свідчить світовий досвід розвитку сільського господарства [6].

Тільки з мінеральними добривами в ґрунт надходять необхідні елементи живлення для рослин. Завдяки мінеральним добривам у процес формування врожаю залучаються запаси атмосферного азоту, поклади апатиту і фосфориту,

відклади калійних солей [2]. З метою виявлення залежності між обсягом внесених мінеральних добрив на одиницю площі, рівнем урожайності основних сільськогосподарських культур та їх рентабельності розраховано табл. 2. В якості критерію класифікації підприємств за урожайністю була взята кількість мінеральних добрив на 1 га посівної площі культур.

Таблиця 2

Залежність урожайності основних сільськогосподарських культур Харківської області від внесення мінеральних добрив

Мінерал. добр., кг/га	Урож. пш-ці, ц/га	Рентаб. пш-ці, %	Урож. куку-зи, ц/га	Рентаб. куку-зи, %	Урож. сон-ка, ц/га	Рентаб. сон-ка, %
до 100,0	29,9	47,0	24,5	29,9	47,0	24,5
100,1-200,0	34,2	50,0	29,9	34,2	50,0	29,9
200,1-300,0	33,0	59,4	27,8	33,0	59,4	27,8
300,1-400,0	29,8	63,9	28,1	29,8	63,9	28,1
400,1-500,0	33,4	64,9	31,4	33,4	64,9	31,4
500,1-600,0	34,7	70,8	29,5	34,7	70,8	29,5
Більше 600,1	39,1	74,4	42,7	39,1	74,4	42,7

З отриманих результатів можна зробити висновок, що існує суттєва залежність між рівнем урожайності продукції рослинництва та кількістю внесених мінеральних добрив у Харківській області. Найбільша урожайність: пшениці (45,0 ц/га) в області при використанні мінеральних добрив більш ніж 600 кг/га; кукурудзи (74,4 ц/га) при 500,1-600,0 кг/га добрив; соняшника (42,7 ц/га) при 500,1-600,0 кг/га добрив.

І хоча не можна казати, що тільки добрива впливають на урожайність, все ж таки залежність підтверджується. Харківська область доводить, що використання мінеральних добрив важливий фактор збільшення обсягів виробництва продукції рослинництва. Такої прямолінійної залежності між рентабельністю пшениці, кукурудзи, соняшника та обсягом внесених мінеральних добрив у Харківські області не спостерігається. Але неможливо не помітити, що в майже усіх культурах при використанні мінеральних добрив від

600,1 кг/га рентабельність нижче середнього (пшениця – 41,73 % кукурудза - 27,12 %, соняшник – 58,21 %).

Отже, агротехнічний захід в якості внесення мінеральних та органічних добрив є важливим фактором підвищення ефективності використання сільськогосподарських земель. При використанні добрив собівартість продукції безумовно зростає і не для всіх культур удобрення рентабельне, але це необхідний захід з метою довгострокового і раціонального використання земель.

Список використаних джерел:

1. Використання мінеральних добрив в агросекторі України. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://agro-business.com.ua
2. Оптимізація систем удобрення у сучасному землеробстві. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://libr.rv.ua/ua/virt/114/
3. Бричко А.М. Економічна ефективність застосування добрив під сою / А.М. Бричко, А.В. Зубенко // Економіка і суспільство. – 2018. - №18.
4. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електроний ресурс]. - Режим доступу : http://www.ukrstat.gov.ua
5. Вожегова Р.А. Застосування добрив як запорука збереження родючості грунтів і стійкого розвитку сільськогосподарського виробництва / Р.А. Вожегова, О.М. Димов // Таврійський науковий вісник. – 2016. - №96. - С. 21-31.
6. Карпіщенко О.І. Еколого-економічні проблеми використання мінеральних добрив / О.І. Карпіщенко, О.О. Карпіщенко // Вісник СумДУ. Серія “Економіка”. – 2013. - №6.

UDC 657.471:330.341.1

Dr. Kishore Parth, PhD.,
L.N. Mishra College of Business Management, India

ECONOMIC ASPECTS OF SUSTAINABLE ENVIRONMENTAL MANAGEMENT AND ORGANIC PRODUCTION

The ecological balance and ecosystem stability are duly maintained by the nature itself but the emergence of modern industrial era has disturbed the ecological balance through heavy industrialization, technological revolution, faster growth of means of transportation, rapacious exploitation of resources, unplanned urbanization etc. In other words, the anthropogenic activities of modern 'economic and technological' man have disturbed the harmonious relationships between the environment and human beings. Environmental management is thus, the process to improve the relationship between the human beings and environment which may be achieved through check on destructive activities of man, conservation, protection, regulation and regeneration of nature. Environmental managements have a major aspect: Socio-economic development.

The broader objectives of sustainable environmental management include:

- To identify the environmental problem and to find its solution;
- To restrict and regulate the exploitation and utilization of natural resources;
- To regenerate degraded environment and to renew natural resources (renewable);
- To control environmental pollution and gradation;
- To reduce the impacts of extreme events and natural disaster;
- To make optimum utilization of natural resources;
- To assess the impacts of proposed projects and activities on environment;
- To review and revise the existing technologies and make them ecofriendly;

- To formulate laws for the implementation of environmental protection and conservation programmes.

The objectives of sustainable environmental management are directly associated to the conservation of natural resources and organic farming or production is one of the most efficient way to keep that going, not only because it is ecofriendly but it consists of all the components needed for a good ecosystem and instead of exploitation it is more concentrated towards exploration of natural resources. Organic farming, by the USDA definition is: "Organic meat, poultry, eggs, and dairy products come from animals that are given no antibiotics or growth hormones. Organic food is produced without using most conventional pesticides; fertilizers made with synthetic ingredients or sewage sludge; bioengineering; or ionizing radiation." In 1990 the USDA went one step further in the Organic Foods Protection Act (Title 21 of the Farm Bill, 1990) and outlined universal standards for the entire organic growing process (farming, processing, handling, etc.) to ensure that growers are providing a uniform product. Those who meet these guidelines are able to list their commodities as "USDA Certified Organic".

According to USDA National Organic Standards Board (NOSB) "Organic agriculture is an ecological production management system that promotes and enhances biodiversity, biological cycles and soil biological activity. It is based on minimal use of off-farm inputs and on management practices that restore, maintain and enhance ecological harmony. Traditional Farming: The worldwide demand for food continues to increase along with the world's population. Hunger is a problem in every single country in the world including our own. The stress of continuously increasing demands has led growers to introduce new methods to reduce crop loss and increase their output per capita. Growers commonly implement systems including GMO's (genetically modified organisms), fertilizers and pesticides in order to increase production and decrease damages. In their earnest efforts to keep up with demand and provide bigger, better, products, farmers have implemented these methods. By most accounts, pesticides and GMO's are effective at achieving higher yields, but also have unwanted side effects. Foods now contain residual chemicals that can be harmful to humans and animals. Animals eat the chemicals and pass these on the

in the meat. Many livestock receive hormones and vaccines which are retained through their meat to the human populous. Additionally, these chemicals seep into the soil and water systems in our land. The above statement says itself, the edge organic farming has over traditional farming. So, “organic farming must be more developed for the welfare not only of the environment, but most importantly to all mankind.”

Organic farmers are often the first to admit that as they were transitioning to organic systems, their yields declined. Many studies have shown that, initially, a decline in yields occurs during the conversion to organic production. according to an Organic Farming Research Foundation review of comparative studies, once the transition period has passed - usually in three to five years - organic crop yields often rebound to within 90 to 95 percent of conventional yields. For many organic farmers, equivalent yields are not necessarily the goal. "High yields are not always connected to profitability." However a statewide study conducted in Vermont by the Northeast Organic Dairy Producers Alliance showed that although milk production was lower in the organic systems, the organic producers received an average net return of $477 per cow per year compared to the conventional average of $255 per cow.

In a common perception people generally thinks that organic food would cost less than conventional food since the production is spared the cost of the chemicals, synthetic pesticides, and antibiotics. Yet organic products typically cost 20 percent to 100 percent more than their conventionally produced equivalents. This is because of several reason:

1. No chemicals = more time and effort. Conventional farmers use all of those chemicals and synthetic pesticides because they end up reducing the cost of production by getting the job done faster and more efficiently. Without them, organic farmers have to hire more workers for tasks like hand-weeding, cleanup of polluted water, and the remediation of pesticide contamination.

2. Demand overwhelms supply. Retail sales of organic food rose from $3.6 billion in 1997 to $21.1 billion in 2008, according to the USDA, and 58 percent of Americans claim they prefer to eat organic over non-organic food. However, organic farmland only accounts for 0.9 percent of total worldwide farmland, and organic farms tend to

produce less than conventional farms. Conventional farms have the farmland and the supply to keep costs down since manufacturers are able to reduce costs when producing a product in larger quantities.

3. Higher cost of fertilizer for organic crops. Sewage sludge and chemical fertilizers might not be something you want in your food, but conventional farmers use them because they don't cost much and are cheap to transport. Organic farmers eschew these inexpensive solutions in order to keep their crops natural and instead use compost and animal manure, which is more expensive to ship.

4. Crop rotation. Instead of using chemical weed-killers, organic farmers conduct sophisticated crop rotations to keep their soil healthy and prevent weed growth. After harvesting a crop, an organic farmer may use that area to grow "cover crops," which add nitrogen to the soil to benefit succeeding crops. Conventional farmers, on the other hand, can use every acre to grow the most profitable crops. Because crop rotation reduces the frequency in which organic farmers can grow profitable crops, they're unable to produce the larger quantities that are most cost-effective for conventional farmers.

5. Organic certification. In order to avoid cross-contamination, organic produce must be separated from conventional produce after being harvested. Conventional crops are shipped in larger quantities since conventional farms are able to produce more. Organic crops, however, are handled and shipped in smaller quantities since organic farms tend to produce less, and this results in higher costs. Additionally, organic farms are usually located farther from major cities, increasing the shipping cost.

6. Post-harvest handling cost. Acquiring USDA organic certification is neither easy or cheap task. In addition to the usual farming operations, farm facilities and production methods must comply with certain standards, which may require the modification of facilities. Employees must be hired to maintain strict daily record-keeping that must be available for inspection at any time.

7. Organic food grows more slowly- Time consuming. Time is money. Not only are organic farms typically smaller than conventional ones, but they also, on average, take more time to produce crops because they refrain from using the chemicals and growth hormones used by conventional farmers.

As the total global population continues to rise and economic growth drives a transition towards more resource-intensive diets, a growing number of consumers are concerned with how to reduce the environmental impact of their dietary choices. Consumers often see organic food as an effective way to reduce their impact: surveys reveal that regardless of geographic location, the primary motivations for organic food purchases are health1 and environmental concerns. As many reports in the research shows organic farming can yield more than conventional farming and it is not only helpful to the sustainable environment but also to entire mankind. To make it more beneficial in terms of economic development it is important to take care of its attributes which is making this little costlier than the conventional production because if organic production is performed at a large scale on large farming land across the globe it will be kind of a revolution in the economic development.

References:

1. Environmental Management: Concept, Scope and Aspects of Environmental Management. (2014, March 3). Retrieved from http://www.environmentalpollution.in/environmental-management/environmental-management-concept-scope-and-aspects-of-environmental-management/361

2. Mairal, D. (2015, August 22). The economic dimension of sustainability. Retrieved from http://www.aragonvalley.com/en/economic-dimension-sustainability/#.XowoaHduK1s

3. Crowder, D. W., & Reganold, J. P. (2015, June 16). Financial competitiveness of organic agriculture on a global scale. Retrieved from https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC4475942/

4. Gold, M. V. (2018). Organic Production/Organic Food: Information Access Tools. Retrieved from https://www.nal.usda.gov/afsic/organic-productionorganic-food-information-access-tools

5. Everstake. (2017, November 30). Traditional and Organic Farming: What's the Difference? Retrieved from http://www.everstake.com/ difference-traditional-organic-farming/

6. Nationwide, S. A. R. E. (n.d.). Economics of Organic Production. Retrieved from https://www.sare.org/Learning-Center/Bulletins/Transitioning-to-Organic-Production/Text-Version/Economics-of-Organic-Production

7. Meal, T. D. (2016, November 21). 10 reasons organic food is so expensive. Retrieved from https://www.foxnews.com/food-drink/10-reasons-organic-food-is-so-expensive

Козак М.І., к.е.н.
ННЦ «Інститут аграрної економіки», Україна

ВПРОВАДЖЕННЯ ІНФРАСТРУКТУРНИХ ІННОВАЦІЙ НА СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЯХ ПІД ВПЛИВОМ ПАНДЕМІЇ COVID-19

Уже тривалий час учені шукають механізми, які б змінили властиву пасивність сільського населення до впровадження інновацій. Великий бізнес, який заходив на сільські території та привносив нові інноваційні рішення переважно для сільськогосподарського виробництва, сприймався місцевим населенням з недовірою та впевненістю, що на них хочуть заробити. В свою чергу, підприємці, реально оцінюючи безініціативність місцевих жителів, розглядали їх виключно як робочу силу. Прошарок селян з більш прогресивними поглядами виїжджали за «кращим життям» (насиченим інноваціями) до міст та за кордон на заробітки [1, 2].

Пандемія коронавірусу в 2020 р., зумовила вимушене повернення із-за кордону трудових мігрантів. За різними оцінками їх чисельність склала від 1 до 2 млн українців, або 15% від всього сільського населення [3]. Всі вони, отримавши досвід стандартів якості європейського життя, мають вмотивовані потреби, які стимулюватимуть до змін. Позитивне те, що для них ці території є домівкою, місцем проживання їх предків та дітей. Такі люди, безумовно, можуть стати тими лідерами, які в змозі змінити сільський світогляд власним прикладом.

Також очікуваним є і приплив міських жителів, які вже на час карантину перебрались в село (до родинних домівок). Деяка частина з них ймовірно втратить роботу в місті та поповнить кількість вмотивованих безробітних жителів сільських територій. Одночасно частина з них вже нині працює в дистанційному режимі. Карантинні заходи призвели до зміни існуючих звичок і приско-

рюють існуючі тенденцій до роботи дистанційно. Компанії та працівники вже інвестували в необхідне обладнання, інфраструктуру, програмне налаштування та здобули нових навиків. Після відміни карантину підприємства можуть свідомо частину співробітників залишити на дистанційному режимі.

І заробітчани, і містяни, що повернулись до сіл мають значно вищий рівень вмотивованих потреб. Окрім того, вони володіють необхідним рівнем знань і навиків для створення нових бізнес-проектів вже на сільських територіях.

Зосередивши свою увагу на таких групах людей і надавши їм необхідні преференції є надія запустити такі механізми розвитку сільських територій, які не тільки зменшать негативний вплив наслідків карантину, але й матимуть довготерміновий ефект їх розвитку.

Основою таких змін мають стати інновації. Такі елементи інфраструктури як швидкісний інтернет, інтернет-банкінг, хмарні технології, інноваційні поштові служби дали змогу ефективно організувати велику кількість робочих місць вдома, в тому числі і на сільських територіях.

Слід очікувати швидкий розвиток елементів інфраструктури, які формують комфортні умови проживання (роботи). Нині існує велика кількість інновацій, що можуть швидко, якісно та за помірну ціну вирішити будь-які побутові питання.

Очікується, що країни традиційного туризму після закінчення карантину не одразу відкриють кордони. Таким чином, велика кількість населення України місцем відпочинку виберуть територію власної країни. Нового поштовху може отримати сільський туризм. Проте потрібно врахувати, що цьогорічний турист – це не містянин, який максимально хоче втекти від міста і всіх його благ до «дикого» села, а скоріше навпаки – це люди, що звикли до використання благ цивілізації, а тому однозначно виростуть вимоги до якості помешкань, а саме до комфорту перебування.

Все це має забезпечити збільшення сфер диверсифікації зайнятості на сільських територіях та розвиток малого та середнього бізнесу з формуванням локалізованих закритих продовольчих ланцюгів (просування інноваційної концепції слоуфуд (Slow Food) та крафтового (ремісничого) виробництва).

Список використаних джерел:

1. Ниесов И. Кризис доверия. *Аргументы и факты.* 2013. № 45. URL : https://aif.ru/money/economy/1015151.

2. Хисамова З. Что подумает сосед Василий? *сайт компании «Психология и бизнес».* URL : https://psycho.ru/library/109.

3. Галасюк В. Економіка України: пандемія COVID-19, нова економічна реальність, рекомендації. *Українська Асоціація Римського клубу*. 2020. URL : http://www.clubofrome.org.ua/ekonomika-ukrayini-pandemiya-covid-19-nova-ekonomichna-realnist-rekomendatsiyi/.

УДК 338.1:338.439.5:637.1

Козак О.А., к.е.н., ст.н.с.,
Грищенко О.Ю., н.с.
ННЦ «Інститут аграрної економіки», Україна

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ СПОЖИВАННЯ МОЛОЧНИХ ПРОДУКТІВ В УКРАЇНІ ТА НАПРЯМИ ЇХ ЗМІН ПІД ВПЛИВОМ ПАНДЕМІЇ

Загальновідомо, що середньостатистичний український споживач не вживає встановлену ще радянську норму молока та молочних продуктів, яка складає 390 кг на душу населення в рік на одну особу. Цей показник можна вважати актуальним і наразі, оскільки, по-перше, Україна відноситься до країн, де молоко та молочні продукти знаходяться у широкому вжитку та становлять в ідеалі третину добового раціону, по-друге, такого або й вищого рівня споживання досягнуто у розвинутих країнах, які 30 років назад мали схожі з нами показники. У 1990 р. споживання молочних продуктів у перерахунку на молоко складало 373 кг на душу населення у рік, то в 2018 р. сягнуло антирекордного рівня за період незалежності – близько 200 кг. При цьому основним демотиватором стала не зміна раціону в бік його наповнення преміум сегментом, а суттєве зменшення доходів українців внаслідок послідовності економічних криз, спричинених як внутрішніми, так і

зовнішніми факторами. Саме цим пояснюється висока частка витрат на споживання продуктів харчування, яка у 2018 р. була однією із найвищих у світі – близько 41%, в тому числі на молочні продукти – 13,5%. До того ж, в рейтингу за індексом глобальної продовольчої безпеки Україна у 2019 р. займала 76 місце із 113 країн, розмістившись між Болівією та М'янмою. Наразі у квітні 2020 року Україна, як і увесь світ, опинилася на порозі наступної кризи, спричиненої вірусом COVID-19. Основні загрози, які визначають експерти, це сповільнення темпів росту світового ВВП від 2% за оптимістичним сценарієм (якщо вірус виявиться сезонним явищем та країнам вдасться його швидко побороти за прикладом Китаю) до 0,5% та глобальної рецесії, яка відчуватиметься протягом всього року. Це проявлятиметься у збільшенні безробіття, згортанні середнього та малого бізнесу, інфляції та ін.

Українські тренди у споживанні молочних продуктів мають певні особливості. Перша – це унікальна ситуація в Україні, де фігурують та навіть конкурують між собою два види виробників – високотехнологічні молочні ферми із середнім поголів'ям 300 корів на фермі та господарства населення, які представляють собою майже 1 мільйон домогосподарств з поголів'ям 1-2 корови з метою забезпечення молочною продукцією власних сімей та реалізації решток на сільських базарах, між родичами та сусідами. Таке молоко обертається поза організованим ринком та практично ніде документально не фіксується. На переробку населення реалізує лише 15% виробленого молока. Згідно статистики, частка молока, яке залишилося у населення склало у 2018 р. – 6,2 млн тонн, або 62% від усього молока, виробленого в Україні. Ця частка була ще вищою та в окремі роки сягала понад 80%, проте за останні 10 років виробництво молока в цій категорії скоротилося на 28%. Загалом активізація натурального виробництва під час криз є досить виправданим, адже це частково є гарантією продовольчої безпеки окремо взятої сільської сім'ї. Пандемія лише підтвердить переконання селян щодо необхідності формування продовольчих запасів, доцільність їх виробництва та зберігання, особливо при низьких грошових доходах, які за прогнозами мають стати ще меншими на найближчі два роки. Щодо утримання корів, то безумовно пандемія змусить задуматися тих селян, які планували згорнути

молочне виробництво у напрямі його збереження або навіть розширення. Виробництво в господарствах населення у 2020 році залишиться на рівні попереднього року або навіть зросте.

Друга особливість – це висока частка свіжих молочних продуктів у раціонах сільських та міських домогосподарств. За даними міжнародного аналітичного агентства CLAL Україна є світовим лідером за споживанням питного молока та інших свіжих молочних продуктів (кисломолочних та м'яких сирів). Це має своє пояснення. В Україні природно-кліматичні умови є надзвичайно сприятливими для молочного скотарства, яке історично є традиційною галуззю по свій території країни. Корова, якщо і не вважалася майже такою ж святою твариною, як в Індії, проте позиціонувалася як годувальниця сім'ї. До того ж, як виявилося, українці відносяться до небагатьох націй у світі, які можуть засвоювати молоко протягом усього життя, а не лише в дитячому віці чи в старості. І нарешті, наявність великої частки людей з низькими доходами спонукає до вибору більш дешевшого сегменту, до якого відноситься, насамперед, цільномолочна продукція. Дослідження переконує, що з ростом доходів споживання молочних продуктів у перерахунку на молоко зростає до нормативного показника, а то і перевищує його, а раціон зміщується в сторону більш дорожчих видів продуктів. Така залежність характерна як для сільських, так і для міських домогосподарств з тією різницею, що доходи селян нижчі, а споживання за рахунок власного виробництва вище (табл.).

Споживання молочних продуктів згідно норми забезпечується при доходах у сільських домогосподарств більше 4000 грн в місяць, у міських – більше 6400 грн. Такий рівень споживання може собі дозволити лише 10,6% сільських домогосподарств та 10,4% - міських домогосподарств. Подальша криза ще більше зменшить чисельність таких домогосподарств.

Світова економічна криза, яка наближається, в першу чергу відобразиться на зменшенні рівня доходів населення. Відповідно споживачі перейдуть до більш дешевших сегментів молочних продуктів, зменшивши в цілому обсяги споживання. Ймовірно, що показник споживання молока та молочних продуктів у 2020 р. буде меншим за 2019 р.

Таблиця 1

Споживання молочних продуктів сільськими та міськими домогосподарствами залежно від рівня грошових доходів, 2018 р.

Групи за середньо-душовими доходами за місяць, грн	Частка домо-господарств, %	Середньо-душовий грошовий дохід за місяць, грн	Споживання на 1 особу в місяць, кг					Коефі-цієнт еласти-чності моло-чних проду-ктів*
			Молочні проду-кти у перера-хунку на молоко	Моло-ко	Кисло-моло-чна проду-кція	Сир і м'який сир (тво-рог)	Масло	
До 1500	12,3	1221	176	62,7	1,7	6,6	2,4	0,83
1500-2000	20,8	1747	203	66,5	3,1	7,8	2,9	0,80
2000-2500	21,7	2229	249	76,5	3,8	10,4	3,5	0,76
2500-3000	16,5	2745	294	82,0	5,0	12,9	3,9	0,71
3000-3500	11,7	3224	306	86,9	4,9	13,4	4,3	0,65
3500-4000	6,4	3733	349	107,2	6,5	15,3	4,3	0,59
4000-4500	4,0	4236	401	110,1	8,3	18,3	5,3	0,52
4500-5000	2,6	4705	464	138,6	9,0	19,8	7,5	0,44
Більше 5000	4,0	5909	419	116,2	5,2	17,1	5,6	0,20
Сільські домо-господа-рства	100	2289	249	76,4	3,8	10,2	3,4	0,75
До 2400	11,9	1924	151	36,3	5,8	5,3	2,9	0,52
2400-3200	22,0	2717	208	42,6	7,3	9,0	3,7	0,56
3200-4000	23,4	3430	229	46,6	8,9	9,9	3,9	0,57
4000-4800	16,2	4206	263	46,8	9,9	11,6	4,3	0,57
4800-5600	10,0	4983	274	55,1	10,1	12,6	4,5	0,55
5600-6400	6,2	5740	304	52,8	14,5	13,0	5,1	0,52
6400-8000	6,1	6877	359	56,9	19,1	16,5	6,0	0,46
8000-10000	2,0	8390	328	50,3	15,6	14,0	5,4	0,36
Більше 10000	2,3	13011	389	58,6	23,3	18,6	5,0	-0,19
Міські домого-спода-рства	100,0	3698	232	45,5	9,2	10,0	4,0	0,57

* Коефіцієнти еластичності попиту на молоко та молочні продукти у перерахунку на молоко за доходами розраховані за формулою Енгеля.

Джерело: розраховано та складено авторами за даними Державної служби статистики України.

Слід відмітити, що розрахований статистикою показник може бути скорегованим відповідно до оприлюдненого у січні

2020 року Кабінетом Міністрів України перепису чисельності наявного населення – 37,3 млн осіб. Згідно нового перепису фактичний рівень споживання молочних продуктів вищий за розрахований статистикою.

Розраховані коефіцієнти еластичності попиту за доходами на молоко та молочні продукти у перерахунку на молоко становлять для сільських мешканців – 0,75, для міських – 0,57. Загальновідомо, що чим ближче коефіцієнт до одиниці, тим більш еластичним є попит і вищою залежність від доходів. Це добре прослідковується у розрізі груп за різними грошовими доходами. Чим бідніше населення, тим ближче до 1 є показник еластичності молочної продукції, наближаючи її до предметів розкоші. У групах міського населення з найвищими доходами коефіцієнт еластичності від'ємний, що відповідно переводить молочні продукти у розряд другорядних, з'являються більш важливіші продовольчі сегменти. З посиленням кризи нееластичними за доходами залишаться лиш найдешевші молочні сегменти, а коефіцієнти в розрізі груп значно зростуть.

Отже, основним стримуючим фактором для споживання молочних продуктів відповідно до раціональних норм є низькі доходи переважної чисельності населення. Перед пандемією лише 10% домогосподарств України споживали молочних продуктів згідно рекомендованих норм та на рівні розвинутих країн світу. Виходячи з цього, в молочному раціону переважає питне молоко та кисломолочна продукція. Подальше зменшення доходів внаслідок Світової кризи 2020, яка наближається, суттєво вплине на споживача молочних продуктів та призведе в цілому до змін у молочній галузі України. Споживання молочних продуктів зменшиться та буде зорієнтовано на більш дешеві сегменти цільномолочної продукції. Населення буде і надалі самозабепечувати свої родини власновиробленим молоком та молочними продуктами, а тому спаду поголів'я корів, який триває у цій категорії господарств з 2003 р. у поточному році може не бути.

УДК 338.43:637.5:636.4

Копитець Н.Г., к.е.н., с.н.с.
ННЦ «Інститут аграрної економіки», Україна

ПІДВИЩЕННЯ СПОЖИВЧОЇ ВАРТОСТІ М'ЯСА СВИНЕЙ

Стратегічним завданням держави є формування конкурентоспроможного виробництва продукції тваринництва, оскільки від цього залежить як рівень продовольчого забезпечення населення, так і рівень економічної та продовольчої безпеки країни. Свинарство – це традиційна та надзвичайно важлива галузь тваринництва України. Без продукції даної галузі не можна уявити продуктовий кошик пересічного українця.

Свинарство для України є традиційною галуззю, але в сучасних умовах воно перебуває в депресивному стані. Пріоритет розвитку цієї галузі пов'язаний з винятково важливими біологічно-господарськими особливостям свиней, зокрема багатоплідністю, всеїдністю та економним використанням кормів. М'ясо свиней містить усі незамінні амінокислоти: лізин, триптофан, метіонін, а також всі вітаміни та незамінні жирні кислоти. Найближчими роками цілком реально довести загальне виробництво свинини до 1,4-1,5 млн т [1].

Вагомий науковий внесок у дослідження проблем галузі свинарства здійснили О.В. Мазуренко, І.В. Свиноус, В.С. Топіха. Забезпечити конкурентоспроможність свинарства й домогтися значущих успіхів у розвитку галузі можливо лише поєднанням ефективного використання наявних ресурсів, докорінних змін у селекції тварин, технології їх годівлі й утримання.

Інакше кажучи, багато в чому виконання цього завдання неможливе без створення необхідних умов для збільшення поголів'я свиней та максимального використання генетичного потенціалу продуктивності тварин [2].

У 2018 р. в Україні продовжилася тенденція скорочення поголів'я свиней. На 1 січня 2019 р. в усіх категоріях господарств поголів'я свиней скоротилося на 1,4 % до 6025,3 тис. голів. Відмітимо, що сільськогосподарські підприємства, в яких утримувалося 56,4 % поголів'я свиней, збільшили його на 2,8 %. Більш, ніж на

6,0 % скоротили поголів'я свиней господарства населення, в яких утримувалося 43,6 % поголів'я. Основною причиною скорочення поголів'я у господарствах населення є незацікавленість виробників у вирощуванні свиней, що обумовлено збитковістю виробництва та поширенням африканської чуми.

За 9 місяців 2019 року поголів'я свиней в Україні скоротилося на 3,1 % порівняно з аналогічною датою минулого року – до 6,25 млн голів. При цьому поголів'я у сільськогосподарських підприємствах скоротилося на 0,4 %, а у господарствах населення –на 6,1 %. Зменшення поголів'я і скорочення обсягів виробництва продукції свинарства обумовлені збитковістю галузі протягом багатьох років. У 2018 р. порівняно з 2017 р. реалізація свиней господарствами усіх категорій зменшилася з 1021,6 тис. тонн до 978,9 тис. тонн або на 4,2 %. Найбільші обсяги реалізації забезпечили Київська, Львівська та Івано-Франківська області. Господарствами усіх категорій у 2018 р. було вироблено 702,6 тис. тонн свинини, що на 4,5 % менше порівняно з 2017 р. Сільськогосподарські підприємства забезпечили 51,2 % виробництва свинини (359,8 тис. тонн).

Протягом січня-вересня 2019 року промислові виробники свинини реалізували на забій 3,6 млн свиней. Це на 5,2% більше, ніж за аналогічний період минулого року. Додаткові 176 тис. свиней та вища на 2 кг, ніж торік, забійна маса (109 кг/гол. за підсумками січня-вересня) збільшили сукупні обсяги реалізації на забій на 7,6%. За три квартали 2019 року на бійні та м'ясокомбінати надійшло 387,6 тис. тонн свинини, що на 27 тис. тонн більше аналогічного періоду минулого року. Водночас активізація забою відзначається на тлі повільнішого приросту обсягів вирощування, які за аналізований період додали 4,7%, склавши 403,9 тис. тонн живої маси. 96% отриманої живої маси свиней спрямували на забій проти 93% протягом трьох кварталів 2018 року. Це може уповільнити відновлення промислового поголів'я.

Споживачі – це останній і найважливіший елемент у продовольчому ланцюгу, а задоволення їхніх очікувань є важливою частиною майбутніх рішень щодо придбання м'яса свиней. Про якість м'яса свинини судять за кількома показниками: органолептичні властивості (зовнішній вигляд, смак, запах, консистенція) та придатність до виробництва м'ясних продуктів (pH, вологоутримувальна

здатність, ніжність, інтенсивність забарвлення). Якість м'яса свиней в основному пов'язана з вимірюванням сенсорного смаку текстури, соковитості, аромату та ніжності та загальним сприйняттям. Характеристика зовнішнього вигляду (тобто колір, вміст жиру, мармур) є внутрішньою якістю, яка сильно пов'язана з сподіваннями споживачів про якість м'яса та їх вибір на місці покупки. Ніжність та соковитість – якість атрибутів, які позитивно впливають на переваги споживачів щодо свинини. Ці властивості впливають на прийняття споживачами рішення щодо купівлі.

Нині спостерігається підвищений попит на якісну свинину, тому важливо не лише нарощувати відсоток м'яса в тушах свиней, а й фіксувати якісні показники, які мають вирішальну роль під час виготовлення м'ясних виробів. У 2018 р. фонд споживання свинини Україні збільшився на 1,0 % порівняно з 2017 р. і становив 812 тис. тонн, а споживання з розрахунку на 1 особу становило 19,4 кг. У Європейському союзі споживання свинини становить 45 кг на людину в рік, у Китаї – 40 кг, у Росії – 30 кг [3]. Висока ціна на продукт є ключовою причиною низького споживання свинини в Україні. Якість свинини має генетичну обумовленість і змінюється від породи, живої маси, віку тварин, умов зовнішнього середовища. Разом із цим, годівля – основний фактор, який забезпечує ріст та розвиток тварини, впливає на її продуктивність, а отже, на якість та хімічний склад м'яса.

Один із напрямів формування конкурентоспроможного виробництва свинини в контексті європейської інтеграції лежить в екологічно-якісній площині. Адже в країнах ЄС дуже поважно ставляться як до оточуючого природного середовища, так і до самих тварин: розроблено ряд нормативно-правових актів щодо утримання свиней різних вікових груп (вимоги щодо розмірів площі тваринницьких приміщеннях на голову; типу підлоги; матеріалів для підкопування та риття; площі сільськогосподарських угідь на свиноматку і т.д.). Недотримання даних правил веде до штрафних санкцій, тобто збитків. Україна не має дозволу на експорт свинини до ЄС. Для того щоб українська свинина потрапило до європейських споживачів потрібно, щоб були виконані такі вимоги: Україна повинна мати дозвіл на експорт свинини до ЄС; конкретне підприємство має бути конкурентноздатним та потрапити у перелік тих, хто

має дозвіл на експорт до ЄС; знайти партнера чи торгову мережу для збуту продукції в ЄС. Свинина підлягає процесу ліцензування у рамках відповідних річних квот, які розподіляється рівними частинами щоквартально, по 25% від загального обсягу на яловичину, свинину та м'ясо птиці. Процедура ліцензування встановлена для свинини Регламентом № 2015/2076. У 2018 р. було імпортовано 128 тис. тонн свинини, що на 34,7 % більше показника 2017 р. Поряд з цим, обсяги експорту скоротилися на 35,7 % до 9 тис. тонн.

За даними Державної фіскальної служби [4] протягом січня-вересня 2019 року Україна імпортувала 18,32 тис. тонн свіжої, охолодженої та мороженої свинини. Це на 6,9 % менше, ніж за три квартали 2018 року. За 9 місяців 2019 р. Україна експортувала 931 тонну живих свиней. Це на 1 % більше, ніж протягом усього 2018 р. (922 тонн). У грошовому еквіваленті обсяг експорту за дев'ять місяців 2019 р. сягнув 1,4 млн доларів, що відповідає надходженням від експорту живих свиней за весь минулий рік. Як і кілька останніх років, 100 % експорту українських свиней припало на Грузію.

Підвищенню споживчої вартості свинини сприятиме налагоджена кормова база, що, з одного боку, дасть можливість знизити виробничу ціну, а з іншого – використати конкурентний потенціал для поліпшення якості м'яса за рахунок раціонального кормового раціону. У цьому значну роль відіграють інтегровані підприємства та система диверсифікації виробництва. Врахування вище означених факторів дозволяє отримати якісну свинину.

Список використаних джерел:

1. Стратегічні напрями розвитку сільського господарства України на період до 2020 року / за ред. Ю. О. Лупенка, В. Я. Месель-Веселяка. К. : ННЦ "ІАЕ", 2012. 182 с.

2. Замикула В. Свинарство в області зроблять більш ефективним. URL : http://reporter.pl.ua/novini/spozhyvach/5905-svynarstvo-v-oblasti-zrobljatbilsh-efektyvnym

3. Українці їдять свинини вдвічі менше від потреби. URL : https://zaxid.net/ukrayintsi_yidyat_svinini_vdvichi_menshe_vid_potrebi

4. Державна фіскальна служба. URL : http://sfs.gov.ua

УДК 330.1122

Крут Т.І., студент *
ЛНУВМБТ імені С.З.Гжицького

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ НАКОПИЧЕННЯ ДОДАТКОВОЇ ЕНЕРГІЇ НА ЗЕМЛІ В КОНТЕКСТІ ДОСЛІДЖЕНЬ СЕРГІЯ АНДРІЙОВИЧА ПОДОЛИНСЬКОГО

У статті «Праця людини та її відношення до розподілу енергії» що була опублікована 1880 р. в журналі «Слово», а також у кількох зарубіжних виданнях Сергій Подолинський намагався знайти природничо-наукові основи соціального розвитку. Цією працею Подолинський набагато випередив свій час, він зумів розкрити енергетичні відмінності органічної та не органічної природи, проаналізував відношення, які існують між працею людини та розподілом енергії на поверхні Землі, розвинув «вчення про енергії, її види, їх взаємне перетворення та розсіювання».

Сергій Подолинський, керуючись постулатом про єдність сили та кількісну сталість енергії, писав, що енергія Всесвіту – величина постійна, але вона нерівномірно розподіляється у різних частинах Всесвіту. Автор стверджує, що у енергетичному бюджеті поверхні Землі все меншою мірою грає роль її внутрішня енергія та поступово зменшується кількість сонячної енергії; тому необхідно забезпечити збереження енергії, або перетворення постійної енергії (тепла) у вищу форму, яка спроможна перетворитися у механічний рух.

На розподіл енергії має вплив людська праця: саме вона обумовлює накопичення енергії, яка перебуває у розпорядженні людства. Сергій Подолинський вказав на суперечність визначень праць, які давали видатні економісти,його епохи як Франсуа Кене, Адам Сміт, Шарль де Сісмонді, Жан- Батіст Сей та інші. С.Подолинський дає нове природничо-наукове визначення праці. «Праця, – пише він, – є таке споживання механічної та психічної

* Науковий керівник – Музика П.М., к.е.н.,проф.

роботи, що нагромаджена в організмі, яке є результатом збільшення кількості перетворюваної енергії на земній поверхні» [4].

Отже за Сергієм Подолинським, праця дає можливість накопичувати додаткову енергію на Землі, або запобігати її розсіюванню. Найліпшим видом корисної праці він називає землеробство. Посилаючись на аграрну статистику Франції (де у той час проживав), Сергій Подолинський порівняв продуктивність природних та оброблювальних земельних ділянок, показав як завдяки труду відбувається накопичення енергії, необхідної для одержання споживчих речовин, та дізнався, що саме є джерелом здатності до праці у людському тілі; цей аналіз спирався на дослідженнях у багатьох галузях – механіки, фізики, хімії, біології, енергетики, психології, економіки та ін.На підставі узагальнень було зроблено висновок, що праця зберігає енергію приблизно в 10 разів більше тієї, яку в неї вкладують. А це означає, що існують великі можливості задоволення людських потреб за рахунок збільшення енергетичного бюджету Землі. Суперечачи Томасу Мальтусу Сергій Подолинський підкреслює, що збільшення населення планети та підвищення продуктивності праці призведе до накопичення енергії, а тому – до прогресу людства [2,с.13].

Капіталізм обумовлює збільшення накопичення енергії через підвищення продуктивності праці, але в той же час підвищується розкрадання енергії, тобто відбувається протилежний процес, пов’язаний з війнами, загибеллю людей, невиробничим споживанням та виготовленням предметів розкоші. У французькому варіанті праці наводиться думка, щоб покінчити з розтратою природних ресурсів та забезпечити найбільше акумулювання енергії під силу тільки при соціальному типі розвитку економіки,що на нашу думку є актуальним як ніколи у нашому життєвому сьогоденні. Ми маєму наувазі пандемію що зв'язана з поширенням Covid-19. Саме праця може стати причиною таких змін у розподілі енергії, які дали б можливість використати найбільшу частину сил природи для задоволення людських потреб. Виходячи з цього він намагається відповісти на запитання: який же спосіб виробництва є найсприятливішим. Таким способом виробництва, за Сергієм Подолинським, буде індивідуальна господарська діяльність із рівноправним доступом до природних ресурсів. (Тут зокрема ми

можемо зіслатися на вчення фізіократів зокрема У.Петті “Праця-Батько багатства, а Земля-його Мати”).

Ключові моменти свого дослідження С.Подолинський сформулював і актуалізував у десяти тезах. Головне, на що він хотів звернути увагу – це необхідність абсолютного збільшення енергетичного бюджету, "адже не за незмінної її кількості перетворення нижчої енергії у вищу скоро дотягнеться межа після якої вона не зможе відбуватися без додаткових витрат на розсіювання".Що дуже актуально у XXI ст.,щодо зростання кількості населення на нашій планеті (близько 7,5 млрд.людей).

Минуло понад сто років, і ідеї Сергія Подолинського оцінили належним чином,зокрема його природничо-наукове пояснення процесу праці,яку наукова спільнота назвала "Законом Подолинського". Завершуючи нашу доповідь про наукові дослідження і розробки Сергія Подолинського акцентуємо,що його працю в цій царині успішно продовжили видатні українські вчені із світовим іменем Володимир Вернадський, у своєму вченні про Ноосферу і Микола Руденко у праці “Енергія Прогресу”,що дало поштовх на подальший розвиток економчної думки в Україні і не тільки.Це і буде у подальшому мотивом наших науковихдосліджень регіонального наукового Товариства імені Сергія Подолинського.

Сергій Подолинський – це видатний український економіст, який зробив значні внески у розвиток економічної думки України. [4]. Головні свої ідеї він виразив у двох найголовніших працях:

– по-перше "Ремесла і фабрики на Україні", де він: здійснив глибокий аналіз економічних проблем; аналіз історії розвитку промисловості в Україні; підкреслив прогресивний характер капіталізму та аналізує його негативні риси;

- по-друге "Праця людини та її відношення до розподілу енергії" де він: розкриває енергетичні відмінності органічної та неорганічної природи; проаналізував відношення, яке існує між працею людини та розподілом енергії на поверхні Землі; розвиває вчення про енергії, їх взаємне перетворення та розсіювання.

Також його вчення значно вплинули на подальший розвиток економічної думки в Україні та відобразилися у працях таких еко-

номістів як Володимир Вернадський, Микола Руденко, Петро Саблук та інших економістів.

Сергій Подолинський зробив величезний внесок у розвиток новаторського економічного вчення, а його наукова спадщина є надзвичайно актуальною для України та світу в умовах сьогодення. Підсумовуючи, зазначаємо, що концептуальною тезою Сергія Подолинського є розуміння праці як прерогативи людини, причому людини, яка здатна мислити. Фактично, вчений довів, що наділений інтелектом суб'єкт, який свідомо протидіє, за допомогою праці, процесам дисипації (процес розсіювання енергії), який здатний перешкодити розсіюванню енергії органічної і неорганічної у господарській діяльності людини. Оскільки суб'єктом у його дослідженні («Праця людини і її відношення до розподілу енергії») є кожна окрема людина та людство в цілому, говоримо про нову інтерпретацію Сергієм Подолинським людської сутності, тобто – погляд на людину, як на космічну істоту, яка здатна збільшувати об'єм енергії на земній поверхні.

Звертаємо увагу на праці В. Вернадського і М. Руденка, що, на нашу думку є актуальним для дослідження науковцями,особливо в аграрному секторі,яка покликана забезпечувати виробництвом сільськогосподарської продукції і продовольства щодо забезпечення споживчого потенціалу Людства. І завершуємо гаслом нашого товариства Сергія Подолинського в якому я приймаю участь "Життя- це рух у Просторі і Часі, для якого потрібна Енергія Природи".

Список використаних джерел:

1. Корнійчук Л. Я. Історія економічних вчень: Підручник – Київ.: КНЕУ, 1999 –с.562

2. Нестеренко О. П. Історія економічних вчень: Курс лекцій – Київ.: МАУП, 2002.с.128

3. Корнійчук Л. Я. Сергей Подолинский – выдающийся украинский ученый, общественный деятель // "Економика Украины", 2000 - с.72-78.

4. Інтернет-сайт https://osvita.ua/vnz/reports/biograf/24017/

5. Подолинский С.А "Труд человека и эго отношение к распределению энергии»:Монография-журнал "Слово",1880,с.159

УДК 005.35:631.11

Крушельницький М.В. к.е.н., ст. н. с.,
ННЦ «Інститут аграрної економіки», Україна

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ

На сьогодні ситуація в сільській місцевості бажає кращого, що в першу чергу є результатом низької соціально-економічною відповідальністю бізнесу, який господарює на цій території та бажанням господарюючих суб'єктів швидкими темпами розбагатіти і при цьому виплачувати мізерну заробітну плату працівникам. Результатом всіх цих негативних процесів є бідність жителів українських сіл або і гірше – це зникнення їх з карти нашої держави. В першу чергу потрібно вирішити всі питання, що стосуються демографічного відтворення, соціальний захист населення сільських територій, розвиток соціально важливих об'єктів, підвищення рівня доходів, захист екологічного стану навколишнього середовища. Тенденції соціального розвитку в Україні є невтішними, за 2000-2018 роки кількість соціально значущих об'єктів для сільської місцевості значно скоротилася.

Кількість шкіл в сільській місцевості з 2000 по 2018 роки зменшилась на 3,7 тис. з 14,9 тис. до 11,2 тис., кількість лікарень в сільській місцевості зменшилась більше ніж в 15 раз і складає 63 лікарні. На 2018 рік рівень забезпечення села медичними пунктами найнижчий і складає 13133, що на 2980 менше ніж в 2000 році. Така тенденція негативно відобразиться як на освіті, здоров'ї так і на культурному розвитку населення України, що проживає в сільській місцевості. В загальному рівень забезпеченості сільських територій об'єктами соціальної інфраструктури з кожним роком погіршується.

Досвід успішних зарубіжних країн показує, що головним в економічній частині розвитку регіону має бути соціальний розвиток сільських територій, покращення якості рівня життя та забезпечення екологічної чистоти навколишнього середовища [1].

Оцінивши динаміку кількості населення яке проживає в

сільській місцевості, ми спостерігаємо тенденцію до скорочення. Так, кількість людей, що живе в селах на 2010 рік становила 14704 тис. осіб, а в 2018 році 13176 тис. осіб, тобто за період 2010-2018 роки сільське населення скоротилося на 1528 тис. осіб. Така сама тенденція спостерігається і в містах, за аналогічний період міське населення скоротилося на 2084 тис. осіб і становить в 2018 році 29585 тис. осіб. Якщо ж розрахувати в відсотковому співвідношенні то сільське населення за аналізований період скоротилося на 11,6%, а міське на 7%.

Населення в селах скорочується здебільшого за рахунок природнього відтворення, тобто зменшення кількості людей молодого віку і збільшення кількості пенсіонерів, що в результаті породжує старіння сільського населення. Зменшення кількості людей молодого віку виникає в результаті низького рівня народжуваності в сільській місцевості та високого рівня внутрішньої міграції, здебільшого молодь виїжджає з сільських територій в міста. Це спричинене в першу чергу навчальною міграцією, наявністю в містах кращих умов працевлаштування це в результаті призводить до старіння сільського населення.

Статево-вікова структура населення в сільській місцевості має певні особливості: демографічне навантаження на ту частину населення яка є працездатною; кількість жінок значно більша ніж чоловіків, це здебільшого у віці 30 років і старше; частка населення пенсійного віку занадто висока, що впливає на природній приріст [2].

Всі соціально-економічні зміни, що проходять сьогодні в нашій державі в результаті впливають на відтворення трудових ресурсів і відображаються на ринку праці. Демографічне становище, спад рівня життя та старіння населення разом з економічним падінням в результаті привели до трансформацій зайнятості населення і реалізації трудового потенціалу. Базою для формування населення є демографічна обстановка, що визначає якість та кількість трудових ресурсів. Проблеми, що пов’язанні з безробіттям та економічною активністю є державними і повинні вирішуватися на загальнодержавному рівні [2].

Використання трудових ресурсів за аналізований період має тенденцію до спаду. Так зайнятість в сільській місцевості в 2010

році становило 6556 тис. осіб, а до 2018 року скоротилося на 22% і склало 5098 тис. осіб. Економічна активність сільського населення за аналізований період 2010-2018 роки скоротилася на 6% і складала 39%. На сьогоднішній день в українському селі гостро виражена проблема рівноваги між попитом та пропозицією робочої сили, вирішення якої повинно бути в пріоритеті під час створення та реалізації планів регіонального розвитку.

Важливими показниками які характеризують соціально-економічну активність суб'єктів господарювання в аграрній сфері є доходи населення (табл. 1). Річний дохід на одну особу за аналізований період стабільно зростає, що становить позитивну та закономірну тенденцію.

Таблиця 1

Доходи сільського населення в 2015-2018 роках

Показник	Роки			
	2015	2016	2017	2018
Річний дохід на 1 особу, грн.	26719,4	26782,1	31044,3	35610,1
Номінальна заробітна плата, грн.	3265,0	3480,0	4195,0	5183,0
Частка витрат на продовольчі товари і житлово-комунальні послуги в сукупних витратах, %	63,6	64,5	67,5	69,0

Джерело: розраховано на основі даних Державної служби статистики України.

Так, у 2015 році дохід одного сільського жителя в середньому складав 26719,4 грн., а у 2018 зріс на 33,3% і дорівнював 35610,1. Середня заробітна плата зростає, проте є досить низькою в порівнянні з заробітною платою міських жителів, зростають також витрати на продовольчі товари і житлово-комунальні послуги. Зростання витрат вказує на те, що ціни ростуть значно швидше ніж рівень доходів, що безумовно негативно відображається на запасі фінансової міцності населення.

Список використаних джерел:

1. Коваль Н. В. Соціальний розвиток села. *Збірник наукових праць Подільського державного аграрно-технічного університету.* 2013. Вип. 21. С. 137-141.
2. Демчак І. М., Орлатий М. К. Демографічна ситуація та зайнятість сільського населення у Дніпропетровській області. *Продуктивність агропромислового виробництва. Економічні науки. 2013.* Вип. 24. С. 3-9.
3. Деркач С. Бізнес має бути соціально відповідальним. URL: http://www.stepanderkach.com.ua

УДК 658.8

Лорві І.Ф., к.е.н., Поліщук М.М., к.т.н.
Луцький національних технічний університет, Україна

ВИБІР ІННОВАЦІЙНОЇ СТРАТЕГІЇ В СИСТЕМІ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

У сучасних умовах функціонування промислового підприємства основним напрямком підвищення конкурентоспроможності являється інноваційний розвиток. Необхідність підсилення ролі інновацій як основоположного чинника конкурентоспроможності випливає з таких положень [1 с. 79-90]: інновації містять елемент новизни та змін, мають динамічний характер і властивість до розвитку; інновації тісно пов’язані з усіма іншими чинниками, що впливають на конкурентоспроможність продукту, підприємства, регіону та країни; інновації впливають на формування ринкового попиту, який сам по собі є до волі важливим чинником підвищення конкурентоспроможності.

При розробці інноваційної стратегії підприємства необхідно враховувати, що вплив на становлення та функціонування даної стратегії в подальшому здійснюють ряд важливих незалежних мікро- та макроекономічних чинників, від рівня платоспроможно-

сті населення до характеру та особливостей змін у глобальній економіці.

Необхідно окремо приділити увагу місцю інноваційної стратегії в системі конкурентоспроможності підприємства, тобто дослідити взаємозв'язок та взаємний вплив інновацій на загальний розвиток підприємства та стан конкурентоспроможності підприємства. Необхідно розробити таку інноваційну стратегію, яка б поєднувала б тісний взаємозв'язок показників інноваційного розвитку та конкурентоспроможність підприємства, схема якої відображена на рисунку 1.1 [6, с. 65-66].

Рис. 1. Місце інноваційної стратегії в системі конкурентоспроможності підприємства

У процесі дослідження даного питання доцільно виділити основні види інноваційних стратегій, які мають власні відмінні від інших ознаки та конкурентно значимі властивості: стратегія наступу (проявляється в прагненні фірми до впровадження нових інноваційних товарів); стратегія захисту (спрямована на утримання конкурентних позиції на вже існуючих ринках, найбільш притаманна середнім підприємствам); імітаційна стратегія (переслідування та копіювання інновацій що мали успіх); залежна стратегія (характер технологічних змін у даному випадку залежить від політики фірм, які виступають як «батьківські» по відношенню до «залежної» фірми); традиційна стратегія (прибуток фірми забезпечується сталим та довготривалим успіхом на зайнятому сегменті ринку навіть без значних інноваційних змін).

Обґрунтовуючи той чи інший варіант інноваційної стратегії, керівники повинні враховувати і те, що вона повинна відповідати загальній стратегії розвитку організації, бути прийнятною для неї за рівнем ризику і передбачати готовність ринку до сприйняття новинки. Економічна безпека підприємства при цьому залежить не тільки від успіху інноваційних проектів, що безумовно є найголовнішим, але і від подальшого його розвитку та рівня прогнозованої конкуренції.

Вибір інноваційної стратегії підприємства можливий за допомогою формування матриці, на основі рівня конкурентоспроможності та ринкової позиції підприємства, яку відображено на рисунку 2.

Ринкова позиція на ринку	Сильна	Стратегія наступу чи «ніші»	Імітаційна стратегія та правомірне наслідування лідера	Стратегія наступу та диктування умов на ринку
	Сприятлива	Захисна стратегія спрямована на збереження ринкової частки	Традиційна стратегія із збереженням досягнутого рівня конкурентоспроможності та ринкової позиції	Імітаційна стратегія із обов'язковим досягненням виробничих переваг у порівнянні з лідером
	Слабка	Деформації бізнесу або зміни пріоритетів	Захисна стратегія спрямована збереження досягнутого рівня конкурентоспроможності	Стратегія наступу з швидкими темпами нарощення ринкової частки
		Рівень конкурентоспроможності підприємства		
		Низький	Середній	Високий

Рис.2. Матриця вибору інноваційної стратегії

Отже, для забезпечення ефективності вибору власної інноваційної стратегії підприємству необхідно здійснити комплексний аналіз усіх сфер функціонування та виділити сильні та слабкі сторони, для розуміння який вектор розвитку є найбільш оптимальний та економічно ефективний.

Список використаних джерел:

1. Sosnowska A. Pojęcie konkurencyjności przedsiębiorstw. Źródła przewagi konkurencyjnej przedsiębiorstw / A. Sosnowska // Materiały i Prace IFGN, SGH. – Warszawa, 2002. – p. 78-123.

УДК 341.9

Малиновська Т. О., магістр*
Одеський державний аграрний університет, Україна

СУЧАСНІ МІЖНАРОДНІ ПРАВИЛА ПО ТЛУМАЧЕННЮ ТЕРМІНУ «ІНКОТЕРМС» БАЗИСНИМИ УМОВАМИ ПОСТАВКИ

Інкотермс (англ. Incoterms, International commerce terms) – міжнародні комерційні умови, комплект міжнародних правил з тлумачення найбільш широко використовуваних торгівельних термінів (умов) в галузі міжнародної торгівлі. Умови Інкотермс є стандартизованими. Вони регламентують момент передачі права власності на товар і всі пов'язані із цим ризики. Умови Інкотермс в міжнародних договорах купівлі-продажу.

Умови Інкотермс встановлюють правила, які регулюють питання пов'язані з доставкою товарів від продавця до покупця. Це включає в себе власне перевезення, відповідальність за експортне та імпортне оформлення товарів. Ці правила визначають відповідального за сплату доставки, митного оформлення, та страхування ризиків на шляху транспортування товарів у залежності від означених стандартних умов поставки. Розробляються і публікуються Умови Інкотермс Міжнародною торговою палатою (англ. International Chamber of Commerce, скорочено ICC). Існує чотири основних групи умов Інкотермс. Це:

Група E – Місце відправлення (Departure, продавець тільки надає товар покупцю на власній території продавця);

Група F – Основне перевезення неоплачене (Main Carriage Unpaid, продавець зобов'язаний поставити товар перевізнику, призначеному покупцем);

Група C – Основне перевезення оплачене (Main Carriage Paid, продавець повинний укласти контракт на перевезення, але не приймаючи на себе ризик втрати або ушкодження товару, або до-

* Науковий керівник – Стоянова-Коваль С. С., д.е.н., проф.

даткові витрати внаслідок подій, що мають місце після відвантаження і відправлення);

Група D — Доставка (Delivery, продавець повинний нести усі витрати і ризики, необхідні для доставки товару в країну призначення) [4].

Ще у 2019 р., увесь світ використовував Інкотермс 2010. Водночас тривала підготовка до очікуваної публікації Інкотермс 2020. Нові правила набрали чинності з 01.01.2020 р. Але перш ніж говорити про особливості нової редакції Міжнародних правил інтерпретації комерційних термінів, слід звернути увагу на низку суттєвих моментів, які безпосередньо впливають на порядок застосування Інкотермс і про які часто забувають.

Сторони договору мають право використовувати Інкотермс не обов'язково чинної редакції. Донедавна обов'язковість застосування в Україні правил Інкотермс, причому в окремих випадках саме чинної редакції, була передбачена низкою законодавчих актів. Однак ці норми не відповідали міжнародній практиці, за якою суб'єкти підприємницької діяльності могли використовувати під час укладання договорів купівлі-продажу правила Інкотермс різних редакцій. Також зазначені норми суперечили рекомендаціям Міжнародної торгової палати, які дозволяють використовувати правила інтерпретації комерційних термінів будь-якої редакції.

У зв'язку з цим Верховною Радою було прийнято Закон України від 05.07.2012 р. № 5060-VI «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо визначення умов поставок», положення якого дають змогу українським суб'єктам господарювання використовувати в договорах і контрактах внутрішньої та зовнішньої торгівлі відомі міжнародні порядки, рекомендації та правила міжнародних органів і організацій, а також правила Інкотермс будь-якої погодженої сторонами договору редакції.

Традиційно сторони мають право використовувати в договорі будь-які умови, відмінні від передбачених Інкотермс. Незважаючи на те що у відповідному розділі зовнішньоекономічного договору зазначається вид транспорту та базисні умови поставки за Інкотермс (п. 1.5 Положення про форму зовнішньоекономічних договорів (контрактів), затвердженого наказом Мінекономіки від 06.09.2001 р. № 201), в офіційному поясненні Міжнародної торго-

вої палати до правил Інкотермс 2010 зазначено, що сторони при укладанні договору можуть використовувати умови поставки, відмінні від викладених в офіційній редакції правил. А вступ до Інкотермс 2000 (п. 12 Положення) передбачає, що, керуючись положеннями Конвенції ООН 1980 р. про договори міжнародної купівлі-продажу товарів, сторони можуть посилатися на порядок порту чи конкретної торгівлі або практику, яку сторони могли встановити в попередніх операціях. При цьому такі спеціальні умови конкретного договору можуть замінити правила Інкотермс.

Аналогічний підхід спостерігається в наказі Мінфіну від 30.05.2012 р. № 65 «Про затвердження Порядку заповнення митних декларацій на бланку єдиного адміністративного документа», згідно з яким у графі 20 митної декларації «Умови поставки» скорочене буквене найменування умов поставки наводиться з урахуванням класифікатора умов поставки. При цьому передбачено, що якщо зовнішньоекономічним договором обумовлено умови поставки, що відрізняються від визначених класифікатором, то в митній декларації вказується скорочене буквене найменування умов поставки, які найбільш наближені до умов, передбачених договором.

Правила Інкотермс не регулюють такі питання, як перехід права власності на товар, право розпорядження товаром тощо. Вони регулюють лише деякі обов'язки сторін договору з поставки або передачі товару відповідно до договорів купівлі-продажу, а також розподіл ризику між сторонами договору в цих випадках. Крім того, вони пов'язані з обов'язком очистити товар для експорту та імпорту, упакування товару, обов'язком покупця прийняти поставку, а також надати підтвердження того, що відповідні зобов'язання були належним чином виконані.

Отже, відбулися наступні зміни в нових базисних умовах поставки продукції:

1. EXW рідко застосовується і не відповідає МК ЄС

Умови EXW у практиці міжнародної торгівлі застосовуються досить рідко і в основному орієнтовані на здійснення поставок усередині країни, коли продавцеві вигідно передати покупцеві товар на власному складі. Однією з причин відмови від умов EXW є, серед інших, і їх невідповідність Митному кодексу ЄС, що, на наш погляд, не є досить вагомим аргументом, оскільки в останній

редакції правил тлумачення торговельних термінів Інкотермс 2010 р. було спеціально зроблене застереження про те, що ці правила можуть використовуватися також у внутрішньонаціональній торгівлі, де застосування EXW має досить поширений характер.

Щодо практики використання Інкотермс в Україні, то слід зазначити, що використання умов EXW при укладанні експортних договорів купівлі-продажу супроводжувалося такою проблемою. Податкові органи відмовлялися визнавати право експортера на нульову ставку ПДВ з тієї причини, що в цьому випадку експортер не мав можливості підтвердити факт вивозу товару за межі митної території України.

2. FAS можна замінити FCA Формальною підставою для скасування умови FAS «вільно уздовж борту судна» є недостатньо активне його використання учасниками зовнішньоторговельних операцій. Передбачається, що таку умову можна замінити умовою FCA, що належить до тієї самої групи. Так, за умовами групи F обов'язки продавця вважаються виконаними після того, як він за договором (контрактом) передав товар перевізнику. При цьому обирає перевізника та укладає з ним договір покупець, а не продавець. Продавець одержує від покупця інструкції щодо того, кому, коли і як передати товар, що поставляється. Водночас така зміна не враховує морську специфіку умови FAS, у зв'язку з чим цілком ймовірно, що й після прийняття редакції Інкотермс 2020 під час перевалки окремих категорій вантажів у морських портах зазначені умови редакції Інкотермс 2010, як і раніше, використовуватимуться.

3. Поділили термін FCA (Франко перевізник) на два базису поставки — один для наземної доставки, а інший для морських контейнерних поставок. В Інкотермс 2020 умови поставки FOB і CIF, як це вже було передбачено в редакції Інкотермс 2000, використовуватимуться під час здійснення контейнерних перевезень морським і внутрішнім водним транспортом, а умову FCA можливо буде поділено на дві, одна з яких також використовуватиметься при здійсненні морських контейнерних перевезень, а друга — винятково для наземного транспорту [1,2].

4. Змінили умови поставок FOB і CIF для контейнерних перевезень. Новий термін в Інкотермс 2020 року — CNI (Cost and

Insurance. Вартість і страхування), який означає, що продавець виконав поставку, коли застрахований товар розміщений в зазначеному порту відвантаження;

5. Два нових правила в Інкотермс 2020, засновані на умовах поставки DDP, — DTP і DPP:

а) умови поставки DTP Інкотермс 2020 (розшифровується «Delivered at Terminal Paid», перекладається «доставка на терміналі з оплатою мита») означають, що продавець несе відповідальність за будь-які транспортні витрати з оплатою митних зборів, і доставки товарів до терміналу (порт, аеропорт або логістичний центр) в країні призначення покупця;

б) умови поставки DPP Інкотермс 2020 (розшифровується «Delivered at Place Paid», перекладається «доставка до місця з оплатою мита») означають, що продавець несе відповідальність за будь-які транспортні витрати з оплатою митних зборів, і доставки товарів до будь-якого місця, що не є транспортним терміналом (наприклад, за адресою покупця).

Міжнародні правила Інкотермс 2020 можуть застосовуватися з 1 січня 2020 року, але також можна продовжити використання правил Інкотермс 2010, або правила Інкотермс-2000, і навіть більш ранні версії Інкотермс. Тому в міжнародних контрактах купівлі-продажу під час зазначення умови поставки необхідно точно вказати версію Інкотермс.

На завершення зазначимо, що в міжнародній практиці трактування перевізниками та експедиторами деяких умов поставок згідно з різними редакціями правил інтерпретації комерційних термінів у договорах перевезення і транспортно-експедиторських договорах, як правило, значно відрізняється від трактування цих самих термінів у міжнародних договорах купівлі-продажу. У результаті існує досить високий ступінь ризику виникнення збитків учасників ЗЕД-угоди через підміну понять умов поставки на службові терміни, які використовуються при транспортному експедируванні. Таким чином, від нової редакції Інкотермс 2020 очікується більш детальне пророблення правил застосування комерційних термінів, що дасть змогу учасникам ЗЕД ефективніше здійснювати свою діяльність [3].

Список використаних джерел:

1. Набрали чинності нові правила Інкотермс 2020. Приватний підприємець: веб-сайт. URL: http://chp.com.ua/all-news/item/65070-nabrali-chinnosti-novi-pravila-inkoterms-2020 (дата звернення: 02.04.2020 р.)
2. Нові правила Інкотермс 2020. Департамент з підвищення конкурентоспроможності регіону: веб-сайт. URL: http://www.compet.kh.gov.ua/ukr/2443-novi-pravila-inkoterms-2020 (дата звернення: 02.04.2020 р.)
3. Трусов А. ІНКОТЕРМС 2020: особливості можливого застосування. Вісник. Офіційно про податки: веб-сайт. URL: http://www.visnuk.com.ua/ru/news/100015209 (дата звернення: 02.04.2020 р.)
4. Що потрібно знати. Інкотермс. Ua-broker: веб-сайт. URL: https://ua-broker.com/shcho-potribno-znaty/inkoterms/ (дата звернення: 02.04.2020 р.)

UDC 377.3:005.591.6

M. Senthil Kumar, Assistant Professor,
P. Akshaya, B.SC Research Scholar
KG College of Arts and Science, Coimbatore

MICRO ULTRASONIC LEVITATOR

Sound waves is a mechanical signal, it carries momentum to trap the objects due to Acoustic Levitation forces of gravity. The object can be levitated and stably trapped and hold constantly. The Wave can trap the object of different materials and wide range of sizes of millimeters dimension. This device supports the ferromagnetic dimensions. There are two main types. The First is based on an acoustic transducer and a reflector. The research is based on the ultrasonic transducers to used in distance sensors such as the HC-SRO4 module.

These ultrasonic sensor contain the one transducer as a transitter (T), and another transducer serving as a Receiver (R). Desolder the transducers, Disassemble in the board. The transducers are designed to

operate at 40KHz, The frequency signal will be generated by using Arduino Nano.

A concave reflectors produced a stronger trapping forces change in temperature affects the speed of sound. There are two types of levitators, they are resonant levitator and a non resonant levitators. A non resonant levitators are used to separate the two and opposite transducers. Resonant devices are more efficiently but are very sensitive to changes in the temperature and the elements arrangements. The distance of the transducers made to create standing wave with the sufficient stong region of high and low pressure when the distance must be exactly right.

The above mentioned components are used to make the object to levitae from the device- Micro ultrasonic levitator. Both transmitters directly connected to the analog ports on the micro controller Arduino nano, the require very low current, these reduce the power to levitate. To enhance the signal, use of L293D type H-bridge. It is the kind of stepper motor drivers. The capacitors are usd to reduce the line noise caused by the transducers,forcing it to keep rebooting. The diode 1N4007 is additionally used to reducing the voltage.

The styrofoam beads is the object that has to used to levitate in the device. The devie is capable to levitate liquids, computer chips and insects etc. [1], [2], [3], [4], [5], [6], [7]. These literature reviews are used to enhances the research idea into an another level.

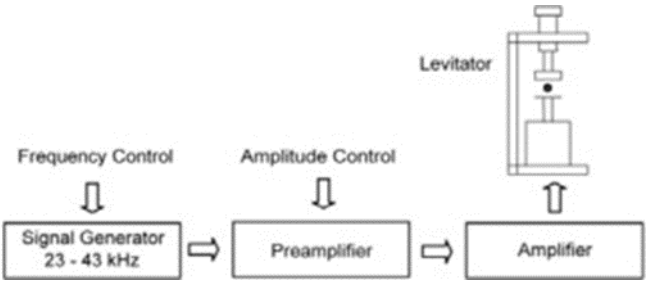

Pic. 1. Block diagram

Arduino nano microcontroller is a main component. The Arduino nano is connected with L298N-type stepper driver. The capacitor

is used to reduce the noise level and the diode is used to reduce or maintain the voltage level. The ultrasonic distance sensors are send to levitate the object by using Arduino nano. The ultrasonic distance sensors has transducers of transmitter and receiver.

The circuit diagram shows that the stepper driver L2390 is connected(A0,A1) arduino nano dumped with coding, the ultrasonic distance sensor iis connected to both the L290 and arduino nan microcontroller. The diode and capacitor is used to maintain nd regulates the voltage and reduce noise level to leviate the object by using the mechanical wave. In this research, Arduino IDE software is to code the micro ultrasonic levitator to dump in the Arduino nano board. The Arduino integrated development environment (IDE) is a cross-platform application that is written in functions from c and c++. It is used to write and upload program to arduino compatible boards.

Advantages:

• Improved fault isolation: large application can remain mostly unaffected by the failure of a single module;

• Ease of understanding: with added simplicty, developers can better understand the functionality of device;

• Smaller and faster deplyments: smaller code bases and scope, explore the benefits of continous deployment;

• Scalability: since the devics, the parts are separated, easily scale te most needed ones at the appropriate times.

• cost: low cost.

Disadvantages:

• Unable to levitate the heavy objects;

• Communication between the components are very complex. carefully handl the request of the module;

• Testing the connection is more difficult.

Application:

• Spectroscopy- the study of the interaction between matter and electromagnetic radiation;

• The study of organisms in microgravity;

• Versatile tool in biomaterials.

Future enhancement: This micro ultrasonic levitator only levitate the lighter and smaller object. In future it will made for the capability to levitate the heavy weighted object with the use of IOT. As a result,

this microultrasonic levitator levitates the small object with the use os Arduino nano with some component. The ultrasonic distance transducers plays the major role in this research.

References:

1. L. Rayleigh, On the pressure of vibrations Philos. Mag, 3 (1902), p. 338

2. B.T. Chu, R.E. Apfel, Acoustic radiation pressure produced by a beam of sound. Acoust. J. Soc Am, 72 (1982), pp. 1673-1687

3. L. King, On the acoustic radiation pressure on spheres Proc. R. Soc Lond. Being A, 147 (1930), pp. 212-240

4. K. Bücks, H. Müller Über einige Beobachtungen an und Piezoquarzen schwingenden Ihrem Shallfeld. Z. Phys, 84 (1933), pp. 75-86

5. L.P. G'orkov. On the forces acting on a small particle in an acoustical field in an ideal fluid. Sov. Phys Doklady, 6 (1962), p. 773

6. W.J. Xie, Wei B. Parametric study of single axis acoustic levitation Appl. Phys Lett., 79 (2001), p. 881

7. T. Otsuka, et al. Ultrasonic levitation by stepped Circular vibrating plate, The 10th Symposium on Ultrasonic Electronics (1989), p. 170.

UDC 339.9:338

Dr. Navneet Seth,
Institute of Engineering & Technology, Punjab, India
Dr. Kiran Sood, Chitkara University, Punjab, India

THE ROLE OF BIG DATA IN TRANSFORMING FORTUNES OF AGRIPRENEURSHIP WITH RESPECT TO DEVELOPING COUNTRIES: ITS DILEMMAS AND OPPORTUNITIES

Food Industry has always satisfied the needs of the different segments of society. Its establishment was to first cater to the needs of the public but slowly, the persons having a passion for making different varieties of food. These startups were initially smaller in size but after a few periods, they made insight into the tastes of the customers

and developed themselves into big food houses. McDonald's, Pizza Hut, Domino's, etc are some of the examples of it. These food houses have not only remained stitched to their mother foods but they have also adopted the food of the countries, where they have started their new stores from time to time. They have delighted the customers with their smart inventions in the food recipes around the world. However, these food houses led to growing only due to the provision of big data, due to which, they able to remain in contact with their loyal customers and thereby retaining them. But the food industry has several very serious challenges as the food products are mainly perishable though can be kept safe but for some time only as in case of canned and packed foodstuff. But daily, the customer always gave preference to the fresh and hot food only. Although the food stores always addicted to the required food and safety standards but still the news of contaminated and hygienic food has also heard from time to time. These types of activities often lower down the brand image and this needs to be avoided or controlled at any cost. The steps like adopting leveraging technology in stores, hiring professional persons, providing world-class training to its employees especially handling the cooking process and routine quality checkups must be maintained at any cost. It may not be forgotten that quality is the king in the market and poor quality may make the organization to bite the dust in the market.

According to the annual report 2018-19 of Ministry of Food Processing Industries, Govt. of India, there are around 15.95% of factories of food products in India. Around 1.85 million people are attached to around 39,748 food processing units in India. The sector is having a fixed capital of $32.75 billion and aggregate output of around $158.69 billion. Indian food and grocery market is the world's 6th largest market with the contribution of only the retail sector amounts to around 70% of total sales. India's food packaging industry is 5th largest in the Indian context with an annual worth of $40 billion and is expected to reach over $65 billion in the coming years. At present, per capita consumption of India stands at 24 kg per year but still, the food industry is regarded in its initial phase only which means that it may manifold increase in the coming few years. According to the Department of Industrial Policies and Promotion (DIPP), India's food processing sector has received around US$7.54 billion of FDI between

2000 to 2017. Confederation of Indian Industry (CII) claims that this sector will attract more than US$ 33 billion investment in the next decade and will generate around 9 million jobs in India alone. Companies like Amazon, Parle Agro Pvt. Ltd, America based Cargill Inc, Mad over Donuts (MOD) will make large investments shortly in the Indian market to increase their market base.

Several Government Initiatives:

- The government of India is considering 100% FCI in the food processing sector of India.

- The government has set up a dairy processing infra fund to further uplift the dairy sector in India to the tune of Rs. 8000 crores.

- The Food Safety and Standards Authority of India (FSSAI) plans to invest around Rs 482 crore to set up the quality standards labs across India to check the quality of foods.

- Some of the food industry organizations like Haldirams and Bikaji have now also started providing services too. These organizations are now providing their food products directly to their customers without any extra cost or very minimum cost.

• Politics The third responsible party contributing to industrial agriculture is the field of Politics. The government must regulate things like global trade, food labeling and especially food safety regulations regulated by FTA.

How big data can boost agricultural growth? Data help debt-laden farmers, insurance agencies, loan banks, seed companies, machine industry, and every big and small player. Data analysis not only creates greater awareness and more accurate knowledge, but it can also plug the lacunae in the supply and marketing chain of the industry.

Information is power, and the industry can now have access to it for more informed decision making. These are how data analysis can help:

1. Development of new seed traits - Access to the plant genome with new ways to measure, map and drive information betters products.

2. Precision farming - Big data takes advantage of information derived through precision farming in aggregate over many farms. The resulting analytics, insights and better decisions can then be deployed through precision farming techniques

3. Food tracking - Use of sensors and analytics to prevent spoilage and food-borne illnesses

4. Effect on supply chains - Seismic shifts in the supply chain of seed, crop inputs and food driven by the democratization of technology and information

The big data revolution is in its early days and most of the potential for value creation is still unclaimed. But it has set the industry on a path of rapid change and discoveries. Stakeholders committed to innovation will likely be the first to reap rewards. If the farmers would have been concerned about the infirmities in terms of data-based farming, production could be increased.

The agriculture sector has been witnessing several problems. The major problem is a reduction in the agricultural area across the globe due to rise in population as a vast area of land is required to accommodate the residential colonies, setting up of new industries and other commercial activities. On the other hand, the continuous development of science and technology has led to the innovation of a lot of chemicals and fertilizers for agricultural purposes. Increasing production from less availability of land has made the overuse of these hazardous fertilizers and chemicals which has affected the health of the people and has made a large population suffering from various chronic diseases like cancer, liver and kidney failure. This has also lead criticism from various health organizations from across the world. To conquer all these problems, the agricultural sector can take the help of the concept of big data in a much broader way. There is a need to create awareness among youth regarding employment opportunities in agriculture and allied sectors too. As discussed earlier, the sector has been regarded as traditional and family-oriented, so often neglected by the youth. But by making them aware of the growth opportunities, the talented newcomers will surely join it, thereby creating employment and bridge the employability gap. This has been a bane of this sector as it has not got any young managerial talent to lead it and make long time strategies in it. The big data revolution is in its early days and most of the potential for value creation is still unclaimed. But it has set the industry on a path of rapid change and discoveries. Stakeholders committed to innovation will likely be the first to reap rewards. If the farm-

ers would have been concerned about the infirmities in terms of data-based farming, production could be increased.

References:

1. Ahearn. M.C., Armbruster, W., & Young Robert., (2016). Big Data's Potential to Improve Food Supply Chain Environmental Sustainability and Food Safety. International Food and Agribusiness Management Review.vol. 19(A). pp. 155-172.

2. Asur, S., & Huberman, B.A. (2010). Predicting the Future with Social Media. ACM International Conference on Web Intelligence and Intelligent Agent Technology, vol.1, pp. 492–499.

3. Coble, K.H., Mishra, A.K., Ferrel, S., & Griffin, T., (2018). Big Data in Agriculture: A Challenge for the Future. Applied Economic Perspectives and Policy. vol. 40, issue 1, pp.79-96. https://doi.org/10.1093/aepp/ppx056.

4. Dyer, J., (2016). The Data Farm: An Investigation of the Implications of Collecting Data on farm. Nuffield Australia Project No 1506. Rural Finance Corporation, Australia.

5. Elgendy, N., & Elragal, A., (2014). Big Data Analytics: A Literature Review Paper. In: Proceedings of Industrial Conference on Data Mining. Russia. pp. 214-227.

УДК 338.43:330.341

Немчук П.В., науковий співробітник
ННЦ «Інститут аграрної економіки», Україна

РОЛЬ АГРОХОЛДИНГОВИХ ФОРМУВАНЬ В КОНТЕКСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗБАЛАНСОВАНОГО СІЛЬСЬКОГО РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ

В даний час в сільському господарстві відбулася інституціоналізація нових форм господарювання, що стало проявом формування багатоукладної економіки та перехід до більш організованого сучасного ринку. В цілому розвиток соціально орієнтованої ринкової економіки вимагає розробки більш досконалих форм

і відносно власності, і систем господарювання новітнього типу, а також створення розгалуженої інфраструктури, заснованої на інноваційних виробничих і організаційно-управлінських технологіях. Але тільки розвиток системи здорової конкуренції доведе, які системи і форми господарювання життєздатні

Питання - прибутковості сільського господарства залишається відкритим. Якщо в розвинених країнах світу вдалося виробити загальні правила гри, що дозволяють сільгоспвиробникам забезпечувати нормальні умови для відтворення, то в Україні до сих пір триває процес адаптації сільського господарства до ринкових умов.

Без високорозвиненого, та високоефективного виробничого комплексу суспільство не може вирішувати всі інші, в тому числі і соціальні, завдання. У сільському господарстві проблема підвищення соціально-економічної ефективності особливо актуальна. Незважаючи на те, що зараз почався деякий підйом в економіці сільського господарства, на селі складається важка кадрова ситуація. Відбуваються процеси дискваліфікації і деградації робочої сили, старіння професійних кадрів.

Рівень реальних доходів сільського населення до цих пір залишається набагато нижче за рівень міських жителів, що не може не викликати соціальної напруженості у суспільстві. Це загострює не тільки загальноекономічну, а й демографічну кризу, призводить до небувалого розшарування, соціальних конфліктів. Тим часом, за оцінками фахівців Світового банку, зростання ВВП, обумовлено динамічним розвитком сільського господарства, щонайменше, удвічі ефективніше сприяє скороченню бідності, ніж зростання ВВП, отриманої за рахунок інших галузей [1].

Зазначене вище свідчить про те, що сільське господарство країни є стратегічною і соціально значущою галуззю, в якій назріла проблема підвищення її ефективності. Це підтверджує необхідність реформування, тому що саме сучасний етап покликаний попереджати кризові явища і допомогти сформувати ефективно діючу його модель. Соціальна захищеність безробітних на селі значно нижче, ніж в місті, так само як і інформованість про заходи, що сприяють підвищенню зайнятості населення.

Для компенсації низьких доходів сільські жителі вдаються до диверсифікації своєї діяльності, до різних підробітків, таким як виїзд на роботу у великі міста, рибна ловля, полювання, збір і продаж грибів та ягід, виробництво продукції в своїх особистих господарствах.

У зв'язку з цим одним з ключових елементів агропродовольчої політики країни повинен бути пошук і використання механізмів, що забезпечують збалансований динамічний соціально-економічний розвиток аграрного сектору та сільських територій. Агропродовольча політика повинна бути спрямована на забезпечення гармонійної рівноваги між інтересами держави, розвитком сільського господарства і ринків сільськогосподарської продукції, сировини і продовольства. Також її цілями має бути формування конкурентоспроможної економіки і прийнятних умовах життя сільського населення.

Більш ефективно це можна зробити на основі розробки і впровадження стратегії соціально-орієнтованого розвитку агропромислового виробництва та сільських територій [2]. Хід аграрних перетворень багато в чому визначається станом і перспективами вирішення проблем соціального розвитку села та інженерного облаштування сільських територій. В умовах загострення економічної кризи, що безпосередньо за торкнула аграрний сектор економіки України, одним з найважливіших факторів підвищення ефективності сільгоспвиробництва є розвиток соціальної інфраструктури села. У зв'язку з цим необхідним є перегляд пріоритетів розвитку соціальної сільської інфраструктури з урахуванням тенденцій трансформаційних процесів в сільському господарстві і розробки стратегічних підходів до формування цілісної, гармонійної системи суб’єктів господарювання, що створює передумови вдосконалення загальних умов відтворення на основі коопераційних зв'язків суб'єктів різних галузей і рівнів.

Інституційні перетворення в агропродовольчому комплексі супроводжуються, перш за все, змінами форм власності. В процесі інституційних перетворень в агропродовольчому комплексі сформовані великі агрохолдинги, які включають в себе всі ланки продуктового ланцюга - від виробництва первинної сільськогосподарської продукції до кінцевої продукції. У цих умовах найбільшу

актуальності набувають питання внутрішньої організації господарювання агрохолдингів, дослідження відносин власності тих підприємств, що входять до їх складу, обґрунтування впливу агрохолдингів на розвиток сільських районів.

Саме неплатоспроможність сільськогосподарських підприємств, висока кредиторська заборгованість, зношеність фондів активізують процеси злиття і поглинання, входження сільськогосподарських і харчових підприємств в холдингові структури. Виграш від приєднання до холдингам в основному пов'язаний з фінансово-економічним оздоровленням підприємств, підвищенням конкурентоспроможності. Мотивами інтеграції є диверсифікація капіталу, зниження трансакційних витрат і податкового навантаження. [3].

Основними напрямами господарської діяльності агрохолдингів є виробництво найбільш прибуткових видів продукції, а це, в першу чергу, зернові культури, соняшник, м'ясо птиці, свинина. В регіонах, розташованих у безпосередньому наближенні від великих ринків збуту – мегаполісів даними формування приділяється також і увага розвитку овочівництва. Соціально-економічні наслідки діяльності агрохолдингів на регіональному рівні двоякі - з одного боку, вони використовують нову техніку і технології, прогресивні методи виробництва, що дозволяє підвищити ефективність виробництва. З іншого боку, їх діяльність посилює проблему безробіття у сільській місцевості. Агрохолдинги, як правило, не зацікавлені в розвитку місцевої соціальної сфери та у співробітництві з господарствами населення і дрібними підприємствами, що обумовлює не завжди позитивне ставлення до них з боку місцевої влади і населення [4].

Розвиток села і сільських територій – одне із пріоритетних завдань державної політики України, спрямоване на підвищення стандартів життя сільського населення та покращення якості людського капіталу, розвиток функціональних можливостей АПК. Питання розвитку сільських територій є комплексним і потребує розгляду багатьох аспектів, головними серед яких є залучення до вирішення питань розвитку сільських територій господарюючих суб’єктів, вагомою групою серед яких є агрохолдингові формування.

Список використаних джерел:

1. Лобунько Ю. Стале землекористування сільських територій як фактор підвищення економічної ефективності використання земель. // Землевпорядний вісник. Наук.-виробн. журнал. – 2015. – №8. – С. 42–45.

2. Агрохолдинги в Україні та їх вплив на розвиток сільських територій / [С.І. Дем'яненко, О.О. Єранкін, М.М., Коцупатрий та ін.]; за заг. ред. С.І. Дем'яненка. К.: КНЕУ, 2013. 350 с

3. Соціально-трудовий потенціал: теорія і практика / Відп. редактори М. І. Долішній, С. М. Злупко; част.1. – К. : Наукова Думка, 1994. – 264 с

4. Проблеми та перспективи розвитку сільських територій України (на прикладі Карпатського регіону): науковоаналітична доповідь / [В. В. Борщевський, Х. М. Притула, В. Є. Крупін, І. М. Куліш]; НАН України. Інститут регіональних досліджень; [наук. ред. В. В. Борщевський]. – Львів, 2011. – 60 с

УДК 323.325 (477)

Нечитайло В.В., к.е.н.
ННЦ «Інститут аграрної економіки», Україна

ФЕРМЕРСЬКІ ГОСПОДАРСТВА - ЗАПОРУКА ПРОДОВОЛЬЧОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ

Необхідність забезпечення продовольчої безпеки як форми доступності продуктів харчування усім верствам населення, надскладна демографічна ситуація на селі, що впливає на наявність суб'єктивного складу підприємництва, критичний стан об'єктів соціальної інфраструктури спонукають суспільство активізувати підприємницьку діяльність в аграрній сфері. Фермерські господарства є одними із основних виробників сільськогосподарської продукції на селі. На них суттєво впливають внутрішні і зовнішні чинники, спільна дія яких зумовлює тенденції їхнього розвитку.

Чисельність фермерських господарств нерівномірна по регіонах України, що свідчить про різні підходи на місцевому рівні

до їхнього створення. Якщо розглядати період з 1990 по 2008 рр. тут мало місце стрімке збільшення кількості фермерських господарств. Причому у період з 1990 по 2008 рр. їхня кількість зросла у сотні разів (від 82 одиниць до 42446 одиниць). Однак з 2010 по 2016 рр. кількість фермерських господарств починає швидкими темпами зменшуватися. Така тенденція викликана неефективною стратегією розвитку частини фермерських господарств, що в умовах загострення конкурентної боротьби між виробниками привело до того, що великі агрохолдинги поглинають малі фермерські господарства. Найбільша кількість фермерських господарств на кінець 2018 р. зареєстрована в Одеській області – 3650, Миколаївській - 3252, Дніпропетровській - 3145, Кіровоградській - 2591, Запорізькій - 2005, а найменша у Рівненській області - 356 одиниць.

Фермерське господарство створюється з метою задоволення потреб сім'ї фермера. Голови фермерських господарств беруть активну участь у вирішенні соціальних проблем на селі насамперед, зайнятості населення, залучення на ці цілі кредитних і власних коштів фермерських господарств, а також коштів відповідних державних та недержавних програм і фондів, акціонерного капіталу. Формування економічних відносин полягає в тому щоб забезпечити дохідність з врахуванням нормативного рівня ефективної діяльності учасників з вкладеним капіталом (рис. 1).

Більшість фермерських господарств України займаються рослинництвом, спостерігається незначне зростання частки виробництва продукції тваринництва. Так, якщо частка валової продукції рослинництва у 2010 р. становила 90,5%, а тваринництва 9,5%, то 2018 р. ці показники змінилися відповідно до 94,0% та 6,0%.

Продукція рослинництва має надзвичайно важливе національне значення. Деякі продукти споживаються в натуральному вигляді, інші, і це значна частина, використовуються як сировина для галузей легкової і харчової промисловості, а частина як корми для тварин (табл.1).

Рис.1. Учасники економічної діяльності фермерських господарств

Аналіз даних табл. 1 свідчить, що важливе місце серед виробництва продукції сільськогосподарських культур у фермерських господарствах України посідає зернове й зернобобове виробництво, яке становить основу рослинництва і всього сільськогосподарського виробництва. Його виробництво протягом аналізованого періоду досить швидкими темпами зростає і у 2018 р. порівняно з 2010 р. відбулось зростання на 114,9%. Хороші показники у 2018 р. дає соняшник - 132,6% і плодові та ягідні культури - 264,9%. Досить добре в Україні виробляють овочеві культури у 2018 р. порівняно з базовим 2010 р. вони підвищились на 19,3%. Разом з тим, виробництво цукрових буряків і картоплі скоротилось на 16,8 і 28,0 відсотки відповідно.

Таблиця 1

Виробництво продукції сільськогосподарських культур у фермерських господарствах України, тис. т

Показник	Рік						2018 р. до 2010 р., %
	2010	2014	2015	2016	2017	2018	
Зернові та зернобобові культури – всього	4703	7693	7650	8881	8686	10105	214,9
Цукрові буряки (фабричні)	1155	1087	619	973	1105	961	83,2
Соняшник	1209	1956	2167	2644	2365	2812	232,6
Картопля	161	207	126	121	107	116	72,0
Овочі	212	328	283	298	272	253	119,3
Плодові та ягідні культури	37	56	68	96	76	135	364,9

Джерело: дані Державної служби статистики України за відповідні роки [1], [2].

Друга важлива галузь сільського господарства, яка має важливе значення для забезпечення сталого розвитку фермерських господарств – тваринництво. Головними завданнями цієї галузі є виробництво високоякісних продуктів харчування та цінної сировини для текстильної, шкіряної, маслосироварної, консервної, м'ясної та інших галузей промисловості. Динаміка кількості сільськогосподарських тварин за 2010−2018 рр. наведено у табл. 2.

Таблиця 2

Динаміка кількості сільськогосподарських тварин, 2010−2018 рр.

Показник	Рік					
	2010	2014	2015	2016	2017	2018
ВРХ	95,3	103,7	106,3	105,7	106,5	106,3
у т.ч. корови	37,4	41,1	41,7	39,9	39,2	42,8
Свині	294,1	249,9	276,1	273	238,9	255,4
Вівці та кози	57,9	46,8	43,5	45	46,2	43,8
Коні	3,3	2,1	1,6	1,5	1,4	1,1
Кролі	0,8	3,3	4,3	1,9	1,5	1,6
Птиця	2878	2814	2539	2114	3178	4039
Бджолосім'ї, тис	8,8	6,3	5,6	5,3	5,1	5,0

Джерело: дані Державної служби статистики України за відповідні роки [1], [2].

Основні галузі тваринництва такі: скотарство, свинарство, вівчарство, птахівництво. До тваринництва також належать рибництво, бджільництво та шовківництво.

Фермерські господарства є суб'єктами ринків сільськогосподарської продукції, для яких характерна надто значна кількість виробників-продавців і відносно мала кількість покупців, що мають велику ринкову владу. За таких умов більшість господарств не мають достатніх можливостей для вибору незалежної власної цінової політики, оскільки вона значною мірою підпорядкована ціновій політиці переробних підприємств та ринкових посередників. Фермерські господарства мають один вагомий інструмент у здійсненні своєї цінової політики на сільськогосподарську продукцію довготривалого зберігання – зміщувати строки її продажу таким чином, щоб одержати вищу ціну за свій товар порівняно з ціною, що формується після збирання врожаю. Існує можливість певною мірою маневрувати строками продажу до підвищення ціни.

Рівень ефективності фермерських господарств залежить від факторів та реалізованих стратегій розвитку. У 2018 р. у середньому з розрахунку на 1 га у фермерських господарствах дохід (виручка) від реалізації продукції з розрахунку на 1 га − 35 тис. грн з ПДВ, повна (собівартість) реалізованої продукції на 1 га − 19 тис. грн, чистий прибуток − 16 тис. грн з ПДВ. Рівень рентабельності виробництва сільськогосподарської продукції - 67,3%. Діяльність фермерських господарств у 2018 р. була ефективною. Держава для молодих фермерів у 2019 р віком до 35 років, які мають новостворене фермерське господарство, виділяла з розрахунку на 1 га − 2,0 тис. грн державної підтримки (до 30 га в обробітку).

Розвиток фермерських господарств є важливим національним завданням, від вирішення якого залежать темпи розвитку суспільства та цілісність держави. Цей розвиток буде успішним, якщо в тривалому періоді матимуть сталий характер процеси відтворення та формування конкурентоспроможності продукції.

Список використаних джерел:

1. Сільське господарство України: статистичний збірник за 2017 р. / Державна служба статистики України ; за ред. О.М. Прокопенко. – К., 2018. – 245 с.

2. Сільське господарство України: статистичний збірник за 2018 р. / Державна служба статистики України ; за ред. О.М. Прокопенко. – К., 2019. – 235 с.

УДК 004.6:657

Остапчук С.М., к.е.н.,
ННЦ «Інститут аграрної економіки», Україна

ВПЛИВ ЦИФРОВОЇ ГРАМОТНОСТІ БУХГАЛТЕРА НА БЕЗПЕКУ БУХГАЛТЕРСЬКИХ ДАНИХ

Сучасний бухгалтерський облік з автоматизованого поступово стає «хмарним», адже все більше підприємств у всіх сферах починають застосовувати хмарні технології та сервіси [1]. За даними дослідження Accounting Today (2018), 45 % малих, 57 % середніх та 58 % великих підприємств вже використовують хмарні технології в бухгалтерській практиці, і з часом їх частка лише зростатиме [2].

Приєднання до хмарного сервісу створює комфортне середовище для інтернет-користувачів, які можуть працювати з ним незалежно від місця та часу виходу в мережу. Під «хмарою» (англ. cloud) розуміється модель (концепція) організації IT-інфраструктури, що складається з розподілених апаратних і мережевих ресурсів, а також програмного забезпечення, розгорнутих у віддалених дата-центрах (центрах обробки даних) постачальників хмарних сервісів. Хмарними обчисленнями (англ. cloud computing) називається технологія розподіленої обробки даних, у якій різні апаратні, програмні засоби, методології та інструменти надаються користувачу як хмарний сервіс. Різниця між роботою на персональному комп'ютері (далі – ПК) та роботою в мережі полягає в тому, як зберігаються та обробляються дані. Якщо опе-

рації відбуваються на персональному комп'ютері (із використанням його потужностей), це – не хмарні обчислення, а якщо такі операції виконуються в мережі, то це – обчислення в «хмарі» [3].

Робота в хмарі дозволяє бухгалтерам скоротити операційні витрати та працювати ефективніше. Однак, хоча рівень використання хмарних технологій продовжує зростати, питання безпеки та конфіденційності бухгалтерських даних залишаються проблемою для деяких бухгалтерів.

Річ у тім, що безпека бухгалтерських даних суттєво залежить від цифрової грамотності бухгалтера. Багато бухгалтерів і досі вважає, що дані, які зберігаються на ПК, є більш безпечними, ніж дані в хмарі, але все навпаки. Під час використання хмари інформація надійно зберігається в центрах обробки даних, щодо яких постачальники послуг реалізують розширений захист безпеки на рівні, який був би надзвичайно складним і дорогим для реалізації на персональному комп'ютері користувача.

Однак попри надійний захист, користувачі все ж повинні діяти відповідально та практикувати безпечну поведінку в Інтернеті. Оскільки бухгалтери щодня обробляють конфіденційні дані своїх клієнтів, вони повинні мати належне уявлення про можливі ризики [4]. Один лише інцидент може спричинити негативні наслідки для всього бізнесу з точки зору втраченого доходу та збитків від зниження репутації. Зважаючи на це, існує декілька простих правил, які лежать в основі цифрової грамотності бухгалтера.

1) Протидія намаганням викрасти дані щодо банківських рахунків. Інтернет-злочинці націлюються на бізнес через зловмисне програмне забезпечення, призначене для доступу до особистих даних шляхом проникнення в ПК або мобільний пристрій користувача. Веб-браузери та фільтри електронної пошти досить успішно фільтрують шкідливий вміст, а деякі спам-повідомлення легко помітити візуально. Однак кіберзлочинці продовжують удосконалювати свої методи і стають все більш витонченими у своєму підході. Тому підприємство повинно не нехтувати таким програмним забезпеченням як антивіруси, брандмауери і т. п.

Часто хакери надсилають листи, маскуючись під контрагентів чи клієнтів, з проханням надіслати відповідні фінансові реквізити. Також такі листи можуть містити небезпечні вкладення, за-

масковані під фінансові документи. Тому бухгалтеру слід уважно перевіряти від кого прийшов лист, звіряти адресу електронної пошти, перевіряти вкладення антивірусом. Хакери можуть вимагати особисту інформацію через електронні листи чи SMS-повідомлення, позначені як «термінові», використовуючи популярну тактику залякування, розроблену з метою виклику паніки читача у виконанні. Справжні постачальники послуг ніколи не просять підтвердити особисті дані таким чином.

2) Навчання бухгалтерів та всього персоналу підприємства. Незважаючи на уявлення, що загрози в основному пов'язані із зовнішніми джерелами, ризики насправді можна знайти всередині підприємства. В зарубіжній пресі повідомлялося, що помилка одного працівника стала причиною порушення даних Equifax, що вплинуло на майже 150 мільйонів американських користувачів [5]. Недбалість персоналу – одна з головних проблем безпеки власників бізнесу в США. Не має значення, скільки витрачається на технології, якщо потенціал помилок людини не зменшується.

Для вирішення цих проблем бізнес повинен постійно підвищувати кваліфікацію своїх працівників. Наприклад, доречною буде розробка регламентів та рекомендацій, які пояснюють як повинні поступати працівники у випадку фішинг-атаки та шахрайств з електронною поштою. Це допоможе значно зменшити кліки на помилкових посиланнях. Моніторинг використання персональних мобільних пристроїв для доступу до корпоративних файлів також є доцільним. Вживаючи ці типи профілактичних заходів, підприємства забезпечать більшу інформованість своїх працівників та спроможність працювати в команді для подолання зовнішніх загроз.

3) Ставлення до безпеки паролів має бути серйозним. Може здатися, що існує нескінченний список паролів, які слід пам’ятати для всіх наших особистих та робочих облікових записів, і з дедалі складнішими вимогами. Однак паролі – це перша лінія захисту між нашими даними та третіми сторонами, і чим сильніший і складніший пароль, тим краще. Хоча поради щодо безпеки паролів сьогодні широко розрекламовані, проте, найбільш часто використовуваними паролями минулого року були «123456», «пароль» та «qwerty».

Найкращі паролі – це ті, про які ні люди, ні комп'ютери не можуть легко здогадатися. На них має бути не менше 10 символів і суміш цифр, символів та великих і малих літер. Рекомендується використовувати різні паролі для різних облікових записів в Інтернеті, завдяки яким програми для керування паролями стали популярними.

4) Обережність у виборі хмарних сервісів. Все частіше бухгалтери використовують автоматизовані рішення щодо збору даних та управління робочим процесом для підвищення точності, зменшення витрат та пришвидшення процесів роботи в офісах, таких як традиційні бухгалтерські послуги та введення даних вручну. Обираючи хмарний сервіс, варто керуватися наступними стандартами безпеки:

– Шифрування даних під час передачі;

– Двофакторна автентифікація (2FA): коли користувач входить у свій обліковий запис, 2FA вимагає, щоб він підтвердив себе іменем користувача та / або паролем, а також іншим ідентифікаційним фактором, таким як одноразовий код, що надсилається на мобільний телефон;

– Реплікація даних: забезпечує можливість швидкого доступу до реплікаційних даних у випадку помилки або вихідних даних через помилку IT або кібератаку. Зокрема, слід перевірити, чи постачальник послуг пропонує своєчасну реплікацію, яка робить знімки даних через рівні проміжки часу, щоб остання версія файлів могла бути відновлена після інциденту.

В наш час використання автоматизованих та хмарних технологій дозволяє підприємствам відмовлятися від застарілих та збиткових практик у бек-офісі. Однак для підприємств критично важливо захищати свій бізнес від загрози, розгортаючи рішення, які пропонують надійний захист даних, авторизацію користувачів та автентифікацію. При цьому, важливою рисою сучасного бухгалтера стає його цифрова грамотність від якої значною мірою буде залежати безпека бухгалтерських даних.

Список використаних джерел:

1. Павлюковець М. П. Теоретико-методологічні засади запровадження клоуд-комп'ютерної форми обліку. Облік і фінанси АПК. 2012. № 1. С. 149-151.
2. 11 Accounting Trends for 2020: New Forecasts & What Lies Beyond? URL: https://financesonline.com/accounting-trends/
3. Кушина О. Використання хмарних сервісів: облік і податки. Uteka. 20.05.2019. URL: https://uteka.ua/ua/publication/commerce-12-nalogi-i-otchetnost-10-ispolzovanie-oblachnyx-servisov-uchet-i-nalogi
4. Коробова Н. М. Професійне судження бухгалтера та його місце в організації обліку на сільськогосподарському підприємстві. Облік і фінанси АПК. 2010. № 10. С. 35-40.
5. Tara Siegel Bernard and Stacy Cowley. Equifax Breach Caused by Lone Employee's Error, Former C.E.O. Says. The New York Times. Oct. 3, 2017. URL: https://www.nytimes.com/2017/10/03/business/equifax-congress-data-breach.html

UDC 347.778

Dr. Pokkuluri Kiran Sree, Professor
Shri Vishnu Engineering College for Women, India
Usha Devi N., Assistant Professor
University College of Engineering, JNTU K, India
Dr.Chirag M. Patel, President, Research Culture Society

DEEP LEARNING SUPPORT FOR AGRARIAN ECONOMY

The observation of yield development and execution during formative stages is a significant part of agrarian administration. It empowers the rancher to execute auspicious intercessions that guarantee ideal yields toward the finish of the period. Stress factors frequently keep crops from creating at the rate they are prepared[1] to do. The estimates of harvest region and yield are of basic significance to policymakers[5] for the arranging of horticultural creation and checking of nourishment supply. The potential connections among

destitution and harvest yields, which rely on an assortment of components, for example, development rehearses, accessibility of water system, access to assets to purchase rural contributions for the appropriation of new innovation, can't be completely comprehended without dependable appraisals of yield region and yields. Without solid data on crop profitability, the purposes for nourishment frailty of farming families can't be decisively recognized.

Artificial Neural Networks, as the name suggests “neural” is brain-inspired word. It works as the same way as the human brain works. In Neural networks it consist of input,output and hidden layers layers,where the neuronsare the input given to the ANN and it is performed by hidden layers by some units and it is used by output layers to produce output. The accuracy of the neural networks increases as the data increases. They adapt to the complexity without knowing the principles of underlying layers. In artificial intelligence[4] and machine learning algorithms like ID3 and other optimizing algorithms are used in tomato crop detection . Tomato is widely used crop around the globe, its cultivated in almost all parts of the world. To design a expert system for Tomato crop[2] the taken help from the computer engineers to design and program and Agriculture scientist and the expert who have more knowledge in tomato cultivation.In maize cultivation, the machine learning techniques are used . Corn is also a popular crop and a main source of cereals along with rice genotypes which is adapted and well suited in drought situation which has to be grown under controlled situations and marginal law has to be implemented.

Information Mining Techniques: This method is utilized to dissect the gathered information to offer experiences to make decision.By utilizing the data or result got by the information mining procedures we can diminish the hazard related with the farming by anticipating the harvest yield all the more unequivocally to harvest.To give effective outcome the Data mining procedure required enormous measure of information to break down such a path in yield forecast it requires more information[3] that related harvest yield.Weather data.soil properties and rural insights etc.

The desing of DL [6] method we adapted was represented in figure 1. We have collected 46 different types of crop parameters for

processing. The parameter combination of the crops will be processed by fuzzy rules so that predictons will be more dynamic and also adaptalble for the crops not traind also. After this process we have cellular automata rules that initially process the data and passess this to deep learning classifier. The deep learning classifier uses CNN convolution neural network to study the crop yield ,diseases and other parameters etc. The strength of the classifier lies in providing the feedback to the endcustomers of the system(farmers).

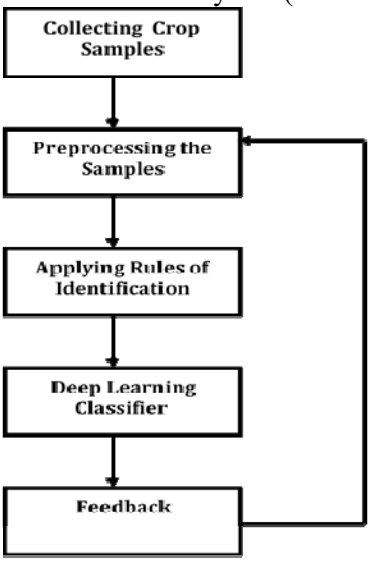

Fig 1: Architecute of General DL for Crop Prediciton

We have tested our work with a wheat crop with 16 different parameters and observed the following inferences as shown in fig 2.

1. In India the productivity of wheat crop befor adapting DL is reported as 46 and after adopting DL is reported as 66 and we can observe an increase of 20%. 2. In China the productivity of wheat crop befor adapting DL is reported as 30 and after adopting DL is reported as 89 and we can observe an increase of 59%. 3. In Australia the productivity of wheat crop befor adapting DL is reported as 36 and after adopting DL is reported as 66 and we can observe an increase of 78%.

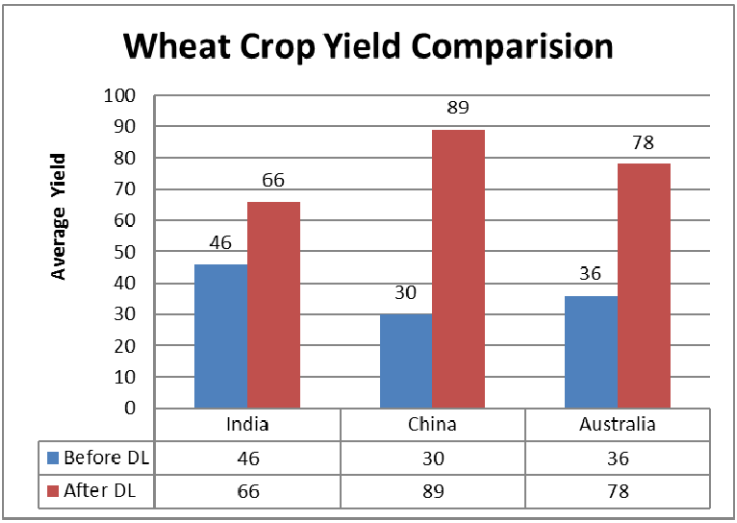

Fig 2 : Wheat Crop Yield Comparison

After being successful we have adopted this framework to another crops Maize, Sugarbeet, Barley and Sunflowers. The inferences are shown in fig3.

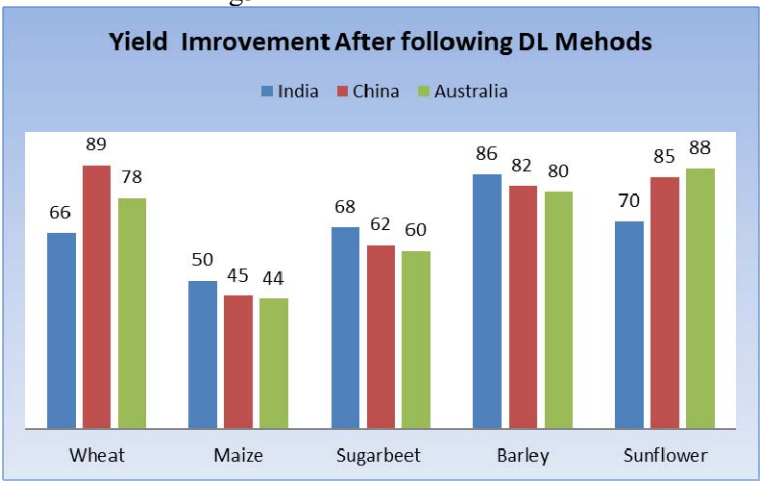

Fig 3 : Yield Improvement After Intalllling DL methods

1. India Maize, Sugarbeet, Barley , Sunflowers productivity reported as 50,68,86 and 70 repectively. India reports high productivity for Barley. 2. China Maize, Sugarbeet, Barley , Sunflowers productivity reported as 45,62,82 and 85 repectively. China reports high productivity for Barley and Sunflower. 3. Australia Maize, Sugarbeet, Barley , Sunflowers productivity reported as 44,60,80 and 88 repectively. Australia reports high productivity for Barley and Sunflower.

We have devlopled a novel frame work on DL for crop prediction in Agrarian Economy. We understood that technology intervence with the conventional methods will definitely improve the crop yield thus having a better Agrarain Economy. As this work is tested on so many countries, this framework will also be helpful for Ukraine for the Wheat , Maize, Sugarbeet, Barley and Sunflowers crops.

References:

1. Battese, G. E., Harter, R. M., & Fuller, W. A. (1988). An error-components model for prediction of county crop areas using survey and satellite data. Journal of the American Statistical Association, 83(401), 28-36.

2. Dahikar, S. S., & Rode, S. V. (2014). Agricultural crop yield prediction using artificial neural network approach. International Journal of Innovative Research in Electrical, Electronics, Instrumentation and Control Engineering, 2(1), 683-686.

3. Gopalakrishnan, S., Pande, S., Sharma, M., Humayun, P., Kiran, B. K., Sandeep, D., ... & Rupela, O. (2011). Evaluation of actinomycete isolates obtained from herbal vermicompost for the biological control of Fusarium wilt of chickpea. Crop Protection, 30(8), 1070-1078.

4. Sree, P. K., Babu, I. R., & Devi, N. U. (2009). Investigating an Artificial Immune System to strengthen protein structure prediction and protein coding region identification using the Cellular Automata classifier. International journal of bioinformatics research and applications, 5(6), 647-662.

5. Sree, P. K., Babu, I. R., Murty, J. V. R., Ramachandran, R., & Devi, N. U. (2008). Power-aware hybrid intrusion detection system

(PHIDS) using cellular automata in wireless ad hoc networks. WSEAS Transactions on Computers, 7(11), 1848-1874.

6. Sree, P. K. (2019). Deep learning for arrhythmia disease prediction. International Journal of Recent Development in Computer Technology & Software Applications [ISSN: 2581-6276 (online)], 3(1).

УДК 335.14

Купира М.І., к.е.н., доцент
Приступа Ю.В.,студентка
Луцький національний технічний університет, Україна

МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ЩОДО ОРГАНІЗАЦІЇ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ

На сучасному етапі розвитку, Україна активно долучається до світового процесу в напрямку запозичення міжнародного досвіду формування місцевих фінансів в системі використання перспективних механізмів ефективного управління бюджетами регіонів. Так, важливою є налагоджена співпраця місцевих органів самоврядування з державною владою в контексті ефективного децентралізованого управління та результативної співпраці щодо виконання своїх функцій.

Відмітимо, що важливим ключовим компонентом в структурі бюджетної системи є її принципи, що розкривають особливості побудови взаємозв'язків бюджетного устрою та адміністративно-територіального поділу держави. Залежно від взаємодії між рівнями бюджетної системи, ступеня автономії регіональних та місцевих органів влади виділяють дві основі концепції фінансових відносин: бюджетний унітаризм та бюджетий федералізм [1].

На основі проведених досліджень, однією із вдалих класифікацій країн в залежності від підходів до організації міжбюджетних відносин і співвідношення функцій органів місцевого самоврядування на різних рівнях можна вважати результати Г. Х'юзома та М. Сміта [2], що є достатньо змістовною та може застосовуватися до інших країн (табл.1).

Таблиця 1

Групування країн за особливостями формування та функціонування місцевих фінансів *

Групи	Особливості	Країна
1	Широкі податкові повноваження місцевих органів влади, значна самостійність	США, Канада, Австралія, Японія, Великобританія
2	Висока частка місцевих бюджеті у фінансуванні соціальних виплат	Данія, Норвегія, Фінляндія, Швеція
3	Розвинена система співпраці бюджетів, при цьому високий рівень автономності	Німеччина, Австрія, Швейцарія
4	Значна фінансова залежність від центрального бюджету, найменша автономія у місцевих бюджетів	Франція, Греція, Італія, Бельгія, Нідерланди, Португалія, Іспанія, Польща

**складено за [2]*

Зазначимо, що рівень децентралізації місцевих бюджетів за доходами та витратами в вищенаведених країнах значно відрізняється. До прикладу, найменше децентралізація серед бюджетів аналізованих країн характерна Греції та Португалії, а найвища – Канаді, Данії, США. Для розвинутих країн прогресивні соціально-економічні зміни передбачають процес демократизації суспільства та активний розвиток місцевого самоврядування.

Векторний напрямок України в міжнародну спільноту вимагає приведення, передусім, українського законодавства стандартам та нормам європейського адміністративно-правового простору. Відповідно, децентралізація влади – один з найефективніших інструментів видозмінення системи державної влади, що при успішному застосуванні створює передумови для подальшої демократизації місцевих органів самоврядування. Децентралізація управління полягає в поступовій передачі необхідних ресурсів, обов’язків і прав від центру до регіонів, за рахунок чого підвищується рівень управління на місцевому рівні, а також надає можливість участі громадян у вирішені певних питань[3]. Досвід реформ європейських країн щодо місцевого самоврядування показав приклад усунення обмежувальних чинників. Отже, проаналізований

міжнародний досвід дозволив виокремити основні шляхи децентралізації:

- розподіл прав та обов'язків різних рівнів влади, що дозволить досягти балансу у системі;
- розробка та проведення ефективної політики у регіонах, що забезпечить рівномірний розвиток у регіонах та місцях;
- запровадження адміністративно-територіальних реформ;
- розширення прав територіальних громад;
- підвищення відповідальності місцевих органів влади.

Практична реалізація міжнародного досвіду організації місцевих бюджетів в Україні полягає у чіткому розмежуванні функцій та повноважень, розподілу фінансових ресурсів та запровадженні горизонтального і вертикального економічних механізмів.

В умовах кризових змін ускладняється впровадження політики децентралізації, так як знижується ефективність перерозподілу доходів і стабілізації, посилюються диспропорції територіального розвитку. Однак, виникає дисбаланс між громадами, який породжує здорову конкуренцію в напрямку нарощення власних фінансових ресурсів Плюс для громади, мінус для класичного бюджетного вирівнювання.

Таким чином, проаналізувавши міжнародний досвід організації місцевих бюджетів, можна зробити висновок, що важливим чинником, що впливає на формування фінансової політики іноземних держав є стабільний характер розвитку бюджетів усіх рівнів. Запровадження міжнародного досвіду децентралізації управління в Україні досить важливе під час економічної кризи, а саме в системі формування власної фінансової бази, фінансування стратегічних напрямків та забезпечення соціально-економічної безпеки на рівні кожного регіону, що в підсумку підсилить країну на європейських теренах.

Список використаних джерел:

1. Журба О. Ю. Фінансування місцевих бюджетів зарубіжних країн та доцільність його застосування в Україні. Зб. матеріалів І Міжнародної науково-практичної конференції «*Фінансово-кредитна система: вектор розвитку для України*». 23-25 квітня. Ужгород: ПРАТ «Видавництво «Закарпаття», 2015. С. 61–64.

2. Підхомний О.М., Журба О.Ю. Зарубіжний досвід формування та функціонування системи місцевих фінансів та його використання в Україні. *Молодий вчений*. Львівський національний університет імені Івана Франка. Випуск 11 (51). 2017. С. 1265-1269.

3. Архипенко І. Зарубіжний досвід децентралізації влади: уроки для України. *Державне управління та місцеве самоврядування*. Одеський регіональний інститут державного управління. 2018. Вип. 4 (39). С.7-15.

УДК 338.43:330.341.1

Радченко О.Д., к.е.н., с.н.с., доцент
Малік Л.М., к.е.н., с.н.с., доцент
Мельничук О.О., аспірант*
ННЦ «Інститут аграрної економіки», Україна

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ТА ПІДТРИМКА АГРАРНОЇ НАУКИ ТА ІННОВАЦІЙ

У 2017 році європейські експерти оцінили стан української науки і зробили висновки, що науково-технологічна та інноваційна система України потребує сміливої реалізації амбіційних реформ, спрямованих на підвищення її ефективності та впливу. Ці реформи мають спиратися на твердий намір уряду виконати свої зобов'язання щодо збільшення фінансування цієї системи. Уже у 2018 році, за даними Глобального індексу інновацій (Global Innovation Index), Україна посіла у рейтингу найвищу для себе позицію за останні сім років - 43 місце, що обумовлено високим коефіцієнтом інноваційної ефективності - співвідношенням отриманого результату до інноваційних ресурсів. Тобто, міжнародна спільнота відзначає такі сильні сторони нашої держави, як створення знань і результати наукових досліджень.

* Науковий керівник – Радченко О.Д., к.е.н., с.н.с., доцент

Стан аграрної науки, її потенціал та перспективи розвитку залежать від ефективності трансферу інновацій. Традиційно трансфер аграрних інновацій в Україні є прерогативою держави. Видатки на забезпечення виконання наукових досліджень Національної академії аграрних наук (НААН) здійснюються за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів, відповідно до Закону «Про наукову і науково-технічну діяльність» № 8483 та коштів установ, організацій, підприємств, вітчизняних та іноземних замовників робіт, грантів, інших джерел, не заборонених законом.

За даними Аналітичної довідки [1], у 2018 р. загальний обсяг бюджетного фінансування стратегічних пріоритетів інноваційної діяльності та діяльності у сфері трансферу технологій становив 291, млн грн, або 94,9% у загальних обсягах бюджетного фінансування інноваційної діяльності, що на 12,5% більше порівняно з 2017 р. По відношенню до ВВП означений обсяг фінансування у 2018 р. становив 0,0082% (у 2017 р. – 0,0087%, у 2016 р. – 0,0082%), тобто у 2018 р. реальне фінансування стратегічних пріоритетів інноваційної діяльності здійснено на рівні 2016 року, незважаючи на зростання в абсолютних величинах обсягів фінансування.

Проведення НДДКР в Україні у 2018 р., як і в попередні роки, профінансовано всіма розпорядниками коштів, що надали дані, в обсязі 269,8 млн грн. Найбільші обсяги фінансування (95,2%) зазначеного виду припадають майже порівну на НААН (49,3% від загального обсягу фінансування цього виду за стратегічними пріоритетами) та Міністерство освіти і науки.

У 2018 р. витрати бюджетних коштів здійснювалися за всіма стратегічними пріоритетами, з яких, як і в 2017 та 2016 рр., найбільший обсяг фінансування (153,4 млн грн або 52,6%) спрямовано на стратегічний пріоритет 4 "Технологічне оновлення та розвиток агропромислового комплексу". Обсяг його фінансування є найвищим серед усіх пріоритетів, він номінально зріс на 1,3%. Проте, його частка (52,6%) у загальних обсягах фінансування порівняно з 2017 р. зменшилася (на 5,8 в.п.) за рахунок значного зростання цього показника за 2-м та 7-м стратегічними пріоритетами.

У 2018 р. за стратегічними пріоритетами передано1831 створених за бюджетні кошти технології (96,5% від загального обсягу переданих технологій), що становить 101,8% порівняно з 2017 р. (1798 од.). Технології по НАН склали 38 одиниць або 2,1%, що порівняно з 2017 р. зменшилось на 8,4 в.п. Обсяг надходжень від передання технологій за всіма видами укладених договорів у рамках стратегічних пріоритетів становив 96,0 млн грн, що на 21,2% більше порівняно з 2017 р. (79,3 млн грн), з яких частка НААН становить 34,2 млн грн або 35,7%.

У Концепції розвитку аграрної науки [3] зазначені причини низької ефективності, основні з яких - відсутності фінансування інноваційної діяльності; невизначеності на державному рівні пріоритетних напрямів розвитку аграрної науки, що призводить до розпорошення фінансування науково-дослідних робіт; недосконалості формування державного замовлення на наукову продукцію і відсутності ефективної системи впровадження наукових розробок в агропромислове виробництво тощо.

Оскільки сучасна українська держава має дуже обмежену фінансову та інституційну спроможність, наявні ресурси і потенціал доцільно зосередити на підтримці наукових досліджень, які є однією з основ інноваційного потенціалу, та створенні ефективної інфраструктури, яка сприятиме перетворенню результатів досліджень у продукт, придатний до комерціалізації. Для розв’язання завдання переходу до інноваційного зростання у Стратегії розвитку сфери інноваційної діяльності на період до 2030 року [2] пропонується множина інструментів, у тому числі і для аграрної науки. Зокрема, для сталого розвитку науки і інновацій необхідно забезпечити сприятливі умови для утворення та функціонування інноваційно активних підприємств, розвитку національної інноваційної екосистеми, залучення вітчизняних та іноземних інвесторів. Запропонований у цій Стратегії функціональний підхід спрямований на розв’язання проблем, які гальмують інноваційний розвиток.

Зазначено також, що рушієм економічного зростання у найближчій перспективі може виступати аграрний сектор як такий, що має високий потенціал до модернізації, упровадження новітніх технологій та підвищення рівня переробки власної продукції, але

його перспективи обмежені. Наразі в Україні він створює близько 10% ВВП. Водночас, у переважній більшості розвинутих країн частка аграрного сектору не перевищує 5% ВВП. Навіть в Аргентині, відомій своїм високоприбутковим аграрним сектором, за даними Світового Банку, його частка становить тільки 6%. Зважаючи на це, саме інноваційний потенціал має стати рушієм економічного зростання та, у свою чергу, сприяти розвитку усіх сфер економіки, зокрема й промисловості та аграрного сектору.

Україна має низку конкурентних переваг, які дозволяють їй успішно виробляти інтелектуальні продукти, найвигідніші з яких – це інновації, передусім науково-технічного характеру. Основою української інноваційної конкурентоспроможності має стати людський капітал, а також знання й результати наукових досліджень. Їх ефективна реалізація в Україні з можливістю виходу на світові ринки сприятиме розвитку країни.

У нинішніх умовах, для створення Стабілізаційного фонду для боротьби з наслідками поширення вірусу Covid-19 Мінфін пропонує фактично відмінити все фінансування освіти і науки, крім заробітних плат, зокрема повністю відмінити фінансування наукових досліджень і наукового обладнання, підтримку пріоритетних напрямів наукових досліджень – скасувати повністю. Такі кроки можуть призвести до знаних втрат аграрної науки.

Висновки. Аналіз стану фінансування наукового забезпечення аграрної науки України свідчить, що воно здійснюється переважно за рахунок видатків бюджету. Оскільки країна несе непомірний тягар війни і наслідків системної економічної кризи, фінансування здійснюється за залишковим принципом і не покриває навіть соціально захищених витрат на оплату праці. Частка загальних видатків на науку не перевищує 0,45 %, що свідчить про те, що наука має не економічну, а соціальну спрямованість та не справляє належного впливу на економіку[4].

У видатках науки на НААН припадає менше 10 % і тільки відносно збережена технічна база, особливо земельні ділянки, дозволяють аграрній науці продовжувати наукову і організаційну діяльність щодо забезпечення функціонування її наукових і дослідних установ. Виникла і обговорюється на всіх рівнях проблема розширеного фінансування, зокрема за рахунок самоокупності з

різними формами комерціалізації наукової продукції, у тому числі за калькою наукового досвіду розвинених країн світу. Наразі важливо зберегти заплановане у бюджеті 2020 фінансування на науку, оскільки його скорочення або й повна відміна, як це планується Мінфіном, призведе до непоправних втрат.

Список використаних джерел:

1. Аналітична довідка Стан інноваційної діяльності та діяльності у сфері трансферу технологій в Україні у 2018 році https://mon.gov.ua/storage/app/media/innovatsii-transfer-tehnologiy/2019/07/03/stan-innov-diyaln-2018f.pdf

2. Про схвалення Стратегії розвитку сфери інноваційної діяльності на період до 2030 року. Розпорядження Кабінету Міністрів України № 526-р від 10 липня 2019 р.

3. Концепція реформування і розвитку аграрної освіти та науки. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 6 квітня 2011 р. N 279-р.

4. Радченко О.Д. Стан фінансування наукового забезпечення ведення сільського господарства України. XIV-а Всеукраїнська науково-практична конференція молодих учених та спеціалістів «Історія освіти, науки і техніки в Україні». 2019, с. 564-567.

УДК 338.28:330.5

Руденко М.В., к.е.н., доцент, докторант
ННЦ «Інститут аграрної економіки», Україна

ПЕРЕВАГИ ЦИФРОВІЗАЦІЇ АГРАРНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ

Діджиталізація стала ключовим драйвером розвитку аграрного сектору економіки, що потребує комплексного впровадження цифрових трансформацій. Окремі цифрові інструменти можуть поліпшити якість певних сфер, систем чи напрямів роботи сільськогосподарських підприємств, проте не допоможе отримати суттєві переваги для сільського господарства, що є фундаментальною

задачею, яку декларує українська влада через своїх речників. Цифрова стратегія розвитку аграрного виробництва передбачає створення потужних можливостей для надання комплексних цифрових рішень та відкриття сучасних цифрових сервісів, як відправної точки участі держави в цифровізації аграрного виробництва [1, с. 80].

Цифрова трансформація аграрного сектору економіки може принести значні економічні, соціальні та екологічні переваги. Наведемо окремі приклади, як можна застосовувати цифрові технології для підвищення ефективності функціонування агропродовольчих систем:

– використання сучасних он-лайн платформ та мобільних додатків, що надають аграріям інформацію про ціни, може зменшити спотворення ринку та допомогти підприємцям планувати виробничі процеси;

– роботи, що приймають участь у сільськогосподарському виробництві (агроботи) розглядаються як ключова тенденція, яка глибоко вплине на сільське господарство в майбутньому. Польові агроботи вже працюють, щоб допомогти аграріям вимірювати, планувати та оптимізувати воду та зрошувальне землеробство. Флотилії невеликих легких роботів зараз розглядаються як заміна традиційним тракторам високої маси, що дозволяє поступово зменшувати ущільнення та повторну аерацію ґрунту. Технології можуть також допомогти аграріям передбачати та реагувати на напади шкідників, неврожай та кліматичні зміни шляхом своєчасних агро-дорадчих повідомлень, заснованих на погоді;

– точне аграрне виробництва (точне землеробство) – приклад застосування Інтернету речей (IoT) у сільському господарстві. Використання систем орієнтації під час посіву та внесення добрив може призвести до економії витрат на насіння, добрива та пального для тракторів, а також може скоротити робочий час у польових умовах. Технології із змінною швидкістю та безпілотники (БПЛА) також можуть зменшити використання води, пестицидів, зменшити витрати на оплату праці та ресурсів;

– важливість надійного програмного забезпечення (у межах ERP (планування ресурсів підприємства)) у сільському господарстві висока, оскільки воно має потенціал, що допоможе впорядкувати

кожен процес, починаючи від закупівель, виробництва та реалізації. Використання програм ERP може дозволити аграріям відповісти більш органічно на екологічні виклики, відповідно налагодити системи та перерости у більш економічно ефективний бізнес;

– за останні кілька років зростання технології штучного інтелекту посилило можливості сільськогосподарських підприємств для більш ефективного ведення бізнесу. Компанії, що використовують штучний інтелект, допомагають аграріям сканувати свої поля та контролювати кожен етап виробничого циклу. Технологія штучного інтелекту поступово перетворює аграрний сектор, оскільки виробники залежатимуть від даних супутника або запису БПЛА, щоб визначити стан підприємства, а не ходити безпосередньо по полям. Штучний інтелект може покращити використання ресурсів, підтримувати раннє прийняття рішень за допомогою прогнозних моделей та підтримувати системи моніторингу 24/7;

– технології Blockchain також приносять переваги в аграрний сектор. Наприклад, Blockchain успішно використовується для виявлення неякісної їжі в продуктових ланцюгах, що дозволяє швидко та ефективно реагувати. Він також може надати споживачам інформацію про походження продуктів, створюючи конкурентну перевагу для тих, хто має високу якість та ідентифікацію.

Зазначені вище технології часто вимагають значних фінансових ресурсів, великих розмірів сільськогосподарських підприємств і тісної інтеграції з іншими технологіями та процесами агропродовольчого ланцюга. Тому для дрібних агровиробників є важливим завданням застосовувати такі технології, тоді як великі сільськогосподарські підприємства та взагалі крупному агробізнесу буде легше їх реалізовувати. Добре розвинена цифрова інфраструктура, особливо в сільській місцевості, є необхідною умовою цифровізації сільського господарства та продовольчих систем.

Зростає інтерес до сільського господарства та пов’язаних з ними послуг у багатьох нових учасників з технологічної галузі та стартапів. Величезний збір даних та інформації призведе до використання машинного навчання, штучного інтелекту та Big Data, щоб зробити великі дані корисними для виробників. Поки що зібрана інформація є часто недостатньо для інформування про комплексні рішення, необхідні для перетворення сільського госпо-

дарства до сталого цифрового бізнесу. Також мають бути прийняті рішення про право власності та використання даних.

В нашій державі необхідне створення сталої цифрової агропромислової культури, що є довготривалим політичним та практичним процесом, починаючи з відповідної освіти в школах. Для цього потрібне сприятливе середовище, яке дозволяє приймати ризики, відносини, засновані на довірі між зацікавленими сторонами, фінансові можливості, професійні послуги, стабільна цифрова екосистема, наявність відповідних навичок та позиції обміну або «відкритих інновацій».

Окреслимо основні драйвери та вимоги до цифровізації сільського господарства. Доступ до Інтернету залишається найважливішим компонентом для розблокування можливостей нових технологій. По всьому світу смартфони домінують за часом, що проводиться в Інтернеті, і можуть стати зміною правил гри в аграрному секторі. Вони створюють можливості для доступу до інформації та послуг через мобільні додатки, он-лайн-відео та соціальні медіа [2]. Зниження цін на мобільні телефони, збільшення охоплення Інтернетом та зростаюче населення створюють значні можливості використання мобільних телефонів у сільських районах та агровиробництві.

Проте не всі аграрії швидко сприймають інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ). Багатьом не вистачає необхідних знань для запиту або використання послуг, особливо ІКТ-додатків у аграрному секторі є відносно новими, і багато електронних послуг все ще розробляються. Найважливішим є те, щоб технології були правильно націленими, якщо вони не нададуть необхідну інформацію, яка потрібна виробникам, вони не будуть прийняті аграріями.

Цифрові навички та електронна грамотність залишаються суттєвим обмеженням у використанні нових технологій і особливо відсутні в сільській місцевості. Різноманітність доступних цифрових технологій та відсутність стандартизації також є перешкодою для реалізації цифрової трансформації. Вибір технології, яку використовувати, є складним процесом, і бракує дорадчих служб для підтримки аграріїв у прийнятті цих рішень. Освіта та допомі-

жні послуги повинні бути вдосконалені для підтримки впровадження цифрових технологій в практичну діяльність.

Отже, цифрові технології вже змінюють динаміку аграрного сектору, але процес досі не набув системності. Реалізація всього потенціалу цифрового землеробства потребує співпраці всіх учасників аграрного ланцюга вартості. Необхідний чіткий огляд суб'єктів, які працюють в аграрному секторі включаючи приватний сектор, уряд, місцева влада, інші інституції –¬ щодо використання можливостей цифрового сільського господарства.

Виробники сільськогосподарської продукції відіграють ключову роль, а цифрові технології надають їм нові можливості співпраці та інновації. У сільському господарстві також зростає група виробників, яка має якісну освіту та відповідні цифрові навички. Вони часто вміють експериментувати та інноваційно мислити. Молодь в аграрному секторі часто є підприємницькою та готовою брати на себе ризики для пошуку нових інструментів реалізації завдань цифрового аграрного виробництва.

Список використаних джерел:

1. Руденко М. В. Проблеми та перспективи використання Інтернет-технологій у сільськогосподарських підприємствах. Економіка АПК. 2019. № 10. С.79–87.

2. Bhattacharjee S. & Saravanan R. (2016). Social media: shaping the future of agricultural extension and advisory services. GFRAS Interest Group on ICT4RAS discussion paper, GFRAS: Lindau, Switzerland.

УДК 338.436

Саковська О. М., к.е.н., доцент,
Уманський національний університет
садівництва, Україна

ДИВЕРСИФІКАЦІЯ ДІЯЛЬНОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ КООПЕРАТИВІВ

В економіці України сільськогосподарська кооперація інтегрує в своїй діяльності сучасні технології та локальні переваги, створює позитивні екстерналії тісної співпраці та плідного партнерства. Сільськогосподарська кооперація є однією з найважливіших умов як збереження інноваційної форми організації виробництва (малих та великих фермерських господарств), так і їх успішного розвитку [1, с. 513]. При цьому інноваційний підхід до дослідження розвитку сільськогосподарської кооперації повинен бути, по-перше, комплексним (враховувати різноаспектність діяльності та умови функціонування кооперативів), по-друге, синтетичним (поєднувати у собі технологічні інновації, методологічні підходи, науково-дослідний теоретичний та практичний інструментарій) [2, с. 112].

Оскільки сучасні кооперативні утворення характеризуються виконанням різних функцій, то, на нашу думку, наразі потребують детального дослідження питання оцінки ефективності діяльності кооперативів з точки зору диверсифікаційного функціоналу та питання зміни ролі сільськогосподарських кооперативів у розвитку сфери сільського господарства та сільських територій.

Розробляючи концептуальні засади та практичні механізми для формування успішної діяльності сільськогосподарських кооперативів, слід брати до уваги той аспект, що результативність їх діяльності не зводиться до суто економічної ефективності (зниження трансакційних витрат, створення доданої вартості, формування цін на сільськогосподарську продукцію і ін).

Дотримуючись методологічних постулатів економічної теорії, ключовим напрямком розвитку кооперації в аграрній сфері повинен стати процес трансформації сільськогосподарських коо-

перативів, що безпосередньо пов'язаний із диверсифікацією (багатоаспектністю) їх діяльності. Окрім основної функції (об'єднання сільгоспвиробників для підвищення їх конкурентоздатності), сільськогосподарські кооперативи можуть впроваджувати й інші види діяльності, що істотно покращить їх конкурентні можливості та сприятиме збільшенню прибутків [3, с. 4]. У межах використання сучасних підходів задля розвитку сфери сільського господарства важливість диверсифікації діяльності кооперативних утворень оцінюється безліччю вимірів: соціально-екологічними ефектами; підвищенням культурно-моральної складової населення; якістю продуктів харчування; ефективністю сільськогосподарського виробництва; поліпшенням здоров'я населення і ін.

Зважаючи на вказане, для проведення емпіричного аналізу дослідження нами було обрано Черкаську область, яка має позитивні приклади впровадження кооперативного руху, зокрема й у сфері сільського господарства. При проведенні дослідження щодо визначення диверсифікаційних шляхів розвитку сільськогосподарських кооперативів, слід було встановити рівень суспільної соціальної потреби сільського населення у неринкових результатах функціонування сільськогосподарських кооперативів. Для визначення даного показника нами застосовувалася методика *Contingent Valuation* (далі – CV-методика), яка є одним з методів визначення умовної оцінки благ, що не мають нормальної ринкової вартості, заснований на прямому опитуванні мешканців певної території про те, який саме аспект діяльності кооперативу для них є найбільш важливим. Використання в дослідженні CV-методики, дає змогу отримати, в ході аналізу, корисну суб'єктивну інформацію. Логіка даного методу полягає у ранжируванні респондентами (обраними випадковим чином) запропонованих ними неринкових результатів. Слід зауважити, що AHP-метод передбачає вирішення множини складних проблем шляхом їх ранжування за важливістю і значимістю. Для проведення таких порівнянь можна використовувати шкалу Сааті (T. Saaty, 1980) (табл. 1).

Таблиця 1

Шкала Сааті для методу Analytical Hierarchy Process*

Оцінка	Твердження
1	Обидва результати однаково важливі
3	Один результат лише незначною мірою важливіший іншого
5	Один результат важливіше іншого в помірному ступені
7	Один результат значно переважає інший
9	Абсолютна перевага одного результату над іншим

**Джерело: [4, с. 98].*

Для того, щоб визначити значення кожного показника диверсифікації респонденти повинні провести порівняння між парами допоміжних функцій сільськогосподарських кооперативів (три парних порівняння в даному випадку) та порівняти конкретні результати по кожній з функцій.

Отже, якщо потрібно визначити суспільну соціальну потребу сільського населення у неринкових результатах функціонування сільськогосподарських кооперативів, зокрема в ході застосування диверсифікаційних шляхів діяльності, на основі виконання ними різних допоміжних функцій (економічної, соціальної, екологічної), необхідно обрахувати критичні показники (шляхом множення значення кожного результату на показник тієї чи іншої функції, розташованої безпосередньо над ним в ієрархічній структурі. При цьому сума критичних показників для всіх підкритеріїв дорівнює 1, і, як наслідок, за допомогою цих значень можна ранжувати завдання згідно їх суспільної важливості.

З метою дослідження преференцій жителів села щодо функцій, які виконуються сільськогосподарськими кооперативами в межах сільських територій, в межах Черкаської області було проведено інтерв'ю з різними фокус-групами сільських спільнот. У підсумку, дослідження показало тісну кореляцію між економічним, соціальним і екологічним розвитком сільських територій області. Загалом, для сільського населення Черкаської області пріоритетною є економічна функція сільськогосподарських кооперативів (її показник становить 57,6%), з істотним розривом за нею

слідують соціальна та екологічна функції – 31,1% та 11,3% відповідно.

Сформовані оцінки підтверджують постулати концепції диверсифікації діяльності сільськогосподарських кооперативів, наочно демонструючи увагу селян як до ринкових, так і неринкових результатів їх діяльності (значення неринкових результатів уцілому по області – 42,4%). Безумовно, до тих пір поки економічні завдання (в тому числі допоміжні) не вирішено, у достатній для досягнення гідного рівня життя мірі, вони оцінюються вище разом узятих соціальних та екологічних. Однак, як тільки економічні інтереси сільськогосподарських виробників і сільських жителів досягають певного рівня задоволення, посилюється важливість кооперації в соціальному житті села, а потім й у вирішенні питань захисту навколишнього середовища, біорізноманіття, сільських ландшафтів, природних ресурсів та природного середовища і ін.

На нашу думку, регіональна політика, у випадку, якщо вона прагне до гармонізації відносин із сільськими громадами, повинна брати до уваги рейтинговий показник переваг неринкових результатів, який складено на основі розрахунку частини кожного результату в загальній системі соціальних і екологічних функцій сільськогосподарських кооперативів (табл. 2).

Таблиця 2

Розрахунок показників пріоритетності допоміжних функцій сільськогосподарських кооперативів Черкаської області*

Назва показника	Критичне значення показника	Пріоритетність показника, %
Соціальна функція	*0,362*	79
Високі доходи виробників та селян на основі забезпечення зайнятості сільського населення	0,178	28,5
Рекреаційні, культурні, освітні та лікувальні заходи	0,099	26,4
Збереження й наслідування сільських традицій, формування соціальної єдності	0,085	24,1
Екологічна функція	*0,108*	*27,3*

Продовження табл. 2

Виробництво органічної продукції	0,033	8,9
Захист біорізноманіття, озеленення, відтворення природних ресурсів	0,028	8,1
Запобігання забрудненню навколишнього середовища	0,047	10,3
Неринкові результати загалом	*0,470*	*100*

**Джерело: розраховано автором на основі проведеного дослідження.*

Оскільки економічна функція сільськогосподарських кооперативів на території Черкаської області, загалом визначена як пріоритетна, завдання виробництва безпечних та якісних продуктів харчування, виробництва послуг певного рівня, встановлення відповідних, як для виробника, так і для споживача, цін на сільськогосподарську продукцію і сировину є важливими напрямками регіональної політики, які тим не менш доповнені соціальними і екологічними завданнями у певній комбінації. Рейтинг, отриманий нами на основі проведеного дослідження, орієнтує діяльність сільськогосподарських кооперативів не тільки на отримання економічних вигод для їх членів, а й на збільшення доходів сільського населення, зниження безробіття, зростання зайнятості на селі, запобігання забрудненню навколишнього середовища, досягнення сталого розвитку сільських територій у частині збереження для майбутніх поколінь унікальних сільських традицій і сільської культури, природних ресурсів та середовища, природного біорізноманіття та сільських ландшафтів (табл. 3).

Таблиця 3

Рейтинг неринкових результатів допоміжних функцій сільськогосподарських кооперативів Черкаської області*

Критерій	Рейтинговий показник
Соціальна функція	
Високі доходи виробників та селян на основі забезпечення зайнятості сільського населення	1
Рекреаційні, культурні, освітні та лікувальні заходи	2

Продовження табл. 3

Збереження й наслідування сільських традицій, формування соціальної єдності	3
Екологічна функція	
Виробництво органічної продукції	4
Захист біорізноманіття, озеленення, відтворення природних ресурсів	5
Запобігання забрудненню навколишнього середовища	6

**Джерело: розраховано автором на основі проведеного дослідження.*

Отже, диверсифікація діяльності сільськогосподарських кооперативів позитивно впливає на вирішення соціальних і екологічних проблем як в межах конкретних кооперативних утворень, так і на певній сільській території. Об'єктивну і чітку ідентифікацію функцій діяльності сільськогосподарських кооперативів в межах сільських територій доцільно використовувати для визначення напрямів державної підтримки кооперації в рамках реалізації місцевих та регіональних програм розвитку сільського господарства та сільських територій.

Визнання важливості диверсифікації діяльності сільськогосподарських кооперативів означає, що переосмисленню підлягають не тільки підходи до оцінки ефективності їх функціонування, але й напрямки та інструменти їх державної підтримки на місцевому, регіональному та державному рівнях. При цьому акцентування уваги на неринкових (екологічних і соціальних) результатах означає перехід від традиційної виробничої підтримки до інноваційних напрямків діяльності.

Список використаних джерел:

1. Sakovska O., Shpykuliak O., Ushkarenko Iu., Chmut A. Socio-economic institutions for development of cooperation. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики.* 2018. Vol. 4. № 27. P. 513-521.

2. Розвиток сільськогосподарської кооперації та інтеграційні процеси в аграрному секторі економіки: монографія. / Малік

М.Й., Шпикуляк О.Г., Мамчур В.А. та ін. Київ: ННЦ «ІАЕ», 2019. 374 с.

3. Малік М.Й., Лузан Ю.Я. Проблемні питання розвитку кооперації та інтеграційних відносин в АПК. *Економіка АПК*. 2010. № 3. С. 3-9.

4. Saaty T. The Analytic Hierarchy Process: Planning, Priority Setting, Resource Allocation. New York: Mc Graw-Hill. 1980. 287 p.

UDC 351

Dr.M. Sankar, Assistant Professor,
V.O.Chidambaram College, Tamil Nadu, India
Dr.Chirag M. Patel, President, Research Culture Society

AGRICULTURE: A BASE FOR ECONOMY IMPROVEMENT

Agriculture is an important branch for production food to the human population, as well as provides a various of raw materials for the textile, tobacco, leather industry, etc., Also, agriculture realizes a surplus of products, which are exported to the world market and creates profit. In Serbia, agriculture is important for the economic, social, environmental and rural development, that in this decade participates about 10% of GDP, while in the previous decade, its share in GDP was higher (25%). The high share of agriculture in GDP confirms its importance for the overall progress of the national economy, although it is necessary to establish a balance between the value of primary agricultural production and processing of food industry (Mićanović and Zecevic, 2012). The improving productivity in agriculture is directed particularly through efficient water and soil management practices, crop nutrition and protection from pests an diseases. This program need support from national and International organization in food and agriculture. The average rate of growth of agricultural production in Serbia, at the beginning of the 21st century, is 1.3% of net worth, with dominant plant production.

Agriculture can contribute to growth of economy and modernisation of society, because of its abundance of resources and its

ability to transfer surpluses to the industrial sector. Crop production as well livestock production need to be more intensive in the purpose to satisfy demand of increasing world population for food, what require additional investments of 80 billion Euros every years for reducing poverty. Agricultural investments can generate benefits as increasing productivity and food availability, employment of people, reducing poverty, introducing and transfer modern technology and access to capital and markets.

The increasing of agricultural production based on aplication scietntific measure of farming and growing high yielding and quality cultivars and hybrids which were created through breeding by using scientific methodology (Knezevic et al., 2016). The aim of breeding is creation genotypes with enhancing nutritional components and residue as a reason to be performed for the purpose of improving the yield and quality as well resistance to biotic (viral infections, mycoses) and abiotic stresses (drought, cold, salinity). In breeding program were created cultivars and hybrids with double and more increased yield, protein contents, content of fat, carbohydrates (Knezevic et al 2013), eg. in barley and oat content of antioxidants, β-glucan content, in sunflower specific fatty acids (oleic acid), in cotton cellulose extensibility characteristic, in wheat contents of essential amino acids, antioxidants etc. (Menkovska et al., 2015). The biological quality have great importance for human health, to prevent certain diseases occur due to lack of the presence vitamin D (rickets), an amino acid (e.g., phenylalanine, is created from dopamine and two hormones adrenaline and noradrenaline, which lack in certain cases causes Parkinson's disease). This progress is achieved in a relatively small number of plant species, mainly in species which are the most use in the diet.

The one of the former form of organization of agricultural production based on cooperatives farm, today is less and less present. The reasons for this are varied, and among them manifested unprofitable existence, emphasized trade and administration functions, unjustified borrowing for investment, low productivity results and others. On this basis, the cooperative could not fulfill its primary function in the interest of members. Also, the complex ownership structure of assets in cooperatives aggravated their renewal. Instead arise new forms of organization of small and medium-sized

enterprises, which have an impact on the development of social relations and economic development.

It is certain that the necessary association of producers in order to strengthen production safety, contribution to meeting the demands of the market for the quantity and quality of products. Whether the small land holders are merged and enlarged in the future so the plot or to larger companies buying or renting land plots enlarged in the future production, to creating better adopted for higher productivity. Small producers themselves can hardly meet the criteria of competitiveness in agricultural production. All farms according to their capacity to perform the production and control as in plant and animal production, which is a function of a higher level of consumer protection and food safety.

For efficient agricultural development is necessary financial resources, revision current import and export regulations and stronger subvention and realisation on the market. Also, is necessary mobilize human resources and use natural resources to make strong agricultural sector which will be the main source of revenue for the Country. The intensification of agricultural production is based on the development and application of new technologies of cultivation of plants and animals, technology, nutrition, harvest, storage and marketing. Improving productivity in agriculture in a sustainable manner is today a realistic target. The future progress of agricultural will based on using of new technologies in farmers production and developing an open market environment to make the resulting production as profitable to producers as employment opportunities in other sectors. In environment where agricultural development is not possible, rural poverty will only be solved by migration to urban areas. The intensive investment in agriculture, application of scientific methodology, achieve production with low imput and high output and provision open market for agricultural product will contribute to economy strengthening and reduction of poverty.

References:

1. Fischer, T., Byerlee, D. and Edmeades, G. (2014): Crop Yields and Global Food Security: Will Yield Increase Continue to Feed the World?: ACIAR Monograph 158.

2. Fridman, E., Zamir, D. (2012): Next-generation education in crop genetics. Curr. Opin. Plant Biol. 15: 218-223.

3. Jolánkai M. and Birkás, M. (2007): Global Climate Change Impacts on Crop Production in Hungary. Agriculturae Conspectus Scientificus 72 (1):17-20.

4. Knezevic, D., Kondic, D., Markovic, S., Micic, N., Đuric, G. (2013): Breeding for crop improvement. Fourth International Scientific Symposium "Agrosym Jahorina 2013", Editoral in Chief: Dušan Kovačević, 03-06. october 2013. Jahorina, Proceeding, pp.441-448.

5. Knezevic, D., Rosandic, A., Kondic, D., Radosavac, A., Rajkovic, D. (2016): Impact of quality of grain wheat on food value. Növénytermelés, 65:99-102.Suppl.1.

6. Knezevic, D. and Micanovic, D. (2013): The role of science to development of economy and agriculture. Thematic Proceedings. International scientific conference „Sustainable agriculture and rural development in terms of the republic of Serbia strategic goal realization within the Danube region". Topola, December 5-7th 2013, pp 158-174. Institute of Agricultural Economics, Belgrade

7. Latacz-Lohmann, U. and Hodge, I. (2001): European agri-environmental policy for the 21st century. The Australian Journal of Agricultural and Resource Economics, 47:1, pp. 123–139.

8. Lin, E., Xiong, W., Ju, H., Xu, Y., Li, Y., Bai, L. Xie, L. (2005): Climate change impacts on crop yield and quality with CO2 fertilization in China. Phil. Trans. R. Soc. B, 360: 2149–2154

9. Menkovska, M., Brankovic, G., Pajic, V., Momirovic, G.S. and Knezevic, D. (2015): Associations between nutritional composition and farming type of organically and conventionally grown cereals. Natural Science and Discovery 1(4): 97-101. DOI: 10.20863/nsd.44541

UDC 339.9(075.8)

P. A. L. N. S. Kalyani, Dean-Academics
St. Mary's Centenary Degree Colege,
Secunderabad, Telangana, India

WORLD ECONOMY AND INTERNATIONAL ECONOMIC RELATIONS

The Global economy or a World economy is the economy of human beings in the world. It is considered as an international exchange of services and good which is expressed in terms of monetary units. In some context it is also called International economy measured separately. It is distinguishes from national economies. World economy is an aggregate of various separate countries measurements. World economy is inseparable from ecology and geography of earth.

World economy exclusive to human economic activity and judged in monetary terms. Whether in cases of lack of efficient market to help in valuing good or services, lack of independent research or lack of government cooperation etc., establishing it will be difficult. Even in the case where there is an established efficient markets or monetary value, economists donot use the official exchange rates to translate monetary units into a single unit of world economy as the exchange rates reflect world wide value.

Economic Cycles are tossed by various economies around the world in different phases. The interesting fact is that these top economies do not budge easily from the positions the hold. In comparison with top 20 economies during 1980, there are still 17 economies presently and with 3 new entrants. The analysis about key players reveals that these economies are engines of growth which commands a majority of global wealth. The top 10 economies are contributing to nominal GDP of 66% and 79% by top 20 economies. 173 countries constitute less than 1/4th to the global economy (Fig 1).

The following are the key terminology to be understood:

1. Nominal GDP is measured in terms of GDP (Gross Domestic Product, current prices, US Dollars)

2. GDP based on PPP, ie., Gross domestic product, current prices, purchasing power parity, international dollars

3. GDP per capita in terms of current prices, US dollars

4. GDP based on share of world total percentage

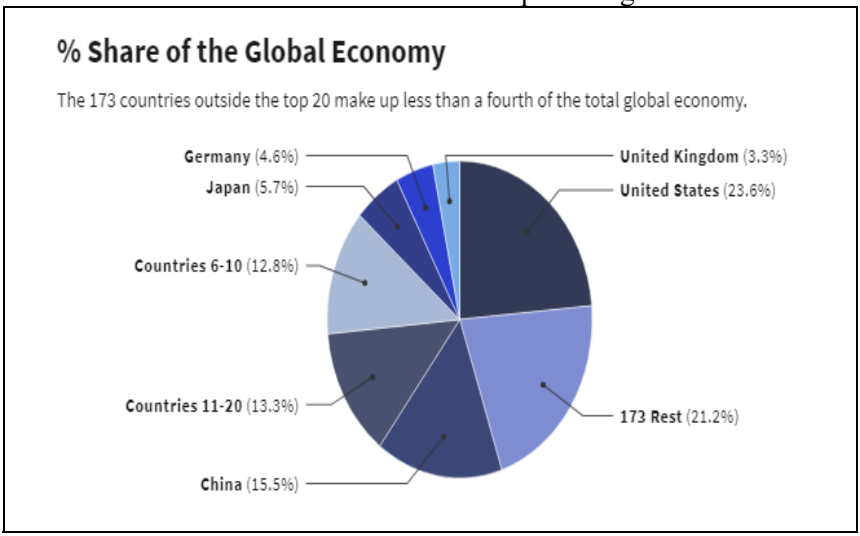

Fig. 1. Source : International Monetary Fund

The Characteristics of World Economy is as follows:

- International division of labour : This history is associated with exchange of products and activities between nation states. It is based on cost – effective production specialization of separate countries. It reveals interchange of specialized production results in certain proportions.

- International specialization : Increased concentration on homogenous production is based on national production with progressive differentiation.

- International production cooperation : The international clustering is based on specialization in subject. It is in the form of public and private division of labour in global economy.

- The world economy has a set of national economies : the Integration of various national economies into the regional economic complexes with propositions and structure on the consumption of the

whole region, it also includes regulation of inter-state relations of the economy.

- Global economic division of labour: It is an extra territorial nature. It depends on transactions carried out in different countries. It also provides regular circulation on scale of goods. Services, knowledge, management experience, technology , financial and natural resources.

- Transnational specialization and cooperation: It includes cooperation in the field of research development, science parks, implementation of joint ventures and programs.

- The world economy has a supranational space : It is claimed at the regional level as union of countries into regional alliances.

The main subsystems of world economy is considered to be:

• Technology Sub system: It comprises the following: The nature of information and communication technology; Environmental friendly, resource saving, waste free technology; Research intensity; Bio technology which depends on nature.

• Economic sub system: It involves creation of common economic space for free movement of goods and services. It involves: Development and implementation of uniform standards for international trade, investment and production and monetary affairs; Uniforms rules and standards of the organization; Management of international processes; World economy should contain a single scientific information space.

• Legal sub system: It involves. Reduction of norms of business behaviour and general rules of business law. It also involves creation of private, civil, patent and international law. It also extends to human rights and laying foundation for global legal peace.

• Socio – cultural sub system: In the process of forming an unique social and cultural environment, the following are the requirements: One approach to social policy. Breaking the old way of thinking and formation of new thinking. Reduction of disparities. Achieving high standard of living. Developing common standards of business ethics and standards. Peaceful decision making about national and international problems.

It is a system of unity and integrity of the system. The objective is that the mechanism of functioning of the whole system and

subsystem as well as norms of behaviour of its subjects viz. Decision making, motivation of activity, criterion of efficiency etc., The development of world community serves as backbone to ensure the integrity and unity of international economic relations. It has two attributes: Socially oriented market systems; Internationalization of economic systems.

International economic relations in the system of world economy:

• International economic relations – social and market based control systems : It reflects its current state in – Market orientation; Tangible effect of non-market and other institutional controls at regional, state, national and global levels; Desire to control the world market.

• International economic relations – an information systems in the information: It defines its development and operation. The importance is defined as: Information technology is one of the decisive factors of production in labour growth productivity; Information technology is major factor in management decision taking; It allows effective small scale production; It is changing the nature of accumulation of wealt.

• The substrate of the international economic relations systems and their structure : It involves multitude of relations which develop as a result of international movement of goods and services ; factors of production; international monetary and financial sector. The structure involves the following: International migration; International trade in goods and services; International transfer of technology; International movement of capital; Currency and monetary relations; International financial markets; Global financial systems.

Market reforms are fundamentally changing the world economy, consciousness of the people and form an increasing demand for knowledge of the theoretical foundations of the market economy. International economic relations are capable of self-regulation of the market for corrective role of Transnational Companies, international and supranational institutions.

References:

1. Bozyk P., MIsala J. Economic Integration.- Polish Economic Publisher, Warsaw, 2003
2. Czarnocki B. Nor Global Nor a Village. - Western Review, 2002
3. Floyd J.E. Interest Rates, Exchange Rates and World Monetary Policy. – Berlin: Springer, 2010
4. Jaronovic MN. The Economics of International integration.-. Edward Elgar Publishing. Cheltenha, Northampton, 2006.
5. Kamecki Z. Notion and Types of Economic integration in Theoretical Basis of Regional Economic Integration.- Chosen texts by J. Misala. Radom Technical University, 2004
6. Sporek T. International groupings Forming an Architecture of Uniting Europe at the beginning of 20th Century.- Published by Academy of Economics , 2004.
7. Zumaquero A.M. International Macroeconomics: Recent Developments. - N.Y.: Nova Science Publishers, 2006.

УДК 651

Сергєєва Н.В. н.с.
ННЦ «Інститут механізації та електрифікації сільського господарства», Україна

РОЗВИТОК СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ЇХ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ У СВІТІ

В світі, домінуючими галузями для інвестування стали доступне житло, розвиток громади, стійка енергетика та здоров’я. Стає чітко зрозуміло, що ринок інвестицій значно зростає і до 2023 р. сягатиме вище 14 трлн. дол. США [117]. Однак інвестиції в розвиток сільського господарства залишаються відносно низьким порівняно з іншими категоріями для інвестування. В першу чергу це пов'язано з недостатньою регламентацією того, що вважається «стійким сільським господарством», наразі є плутанина навколо стійкого та органічного землеробства та іншими напря-

мами, які заважають точному визначенню та напряму для інвестування. З огляду на це, інвестування в стале сільське господарство зараз набирає обертів і спостерігатиметься тенденцію зростання і в наступному році. Поєднання старіння фермерів, зростання проектів сталого сільського господарства та повідомляється про виділення інвесторами проектів у галузі сталого сільського господарства дозволяє досягти цього зростання. Глобальна ринкова цінність продуктів стійкого землеробства (включаючи упаковані харчові продукти з етичним маркуванням) зросте з 793,3 млрд. дол. США у 2015 р., до 872,7 млрд. дол. США до 2020 року.

Очікується, що сільськогосподарське виробництво зросте на 15% (рис. 1) протягом найближчого десятиліття, тоді як глобальне використання сільськогосподарських земель очікується в основному рівним рівнем.

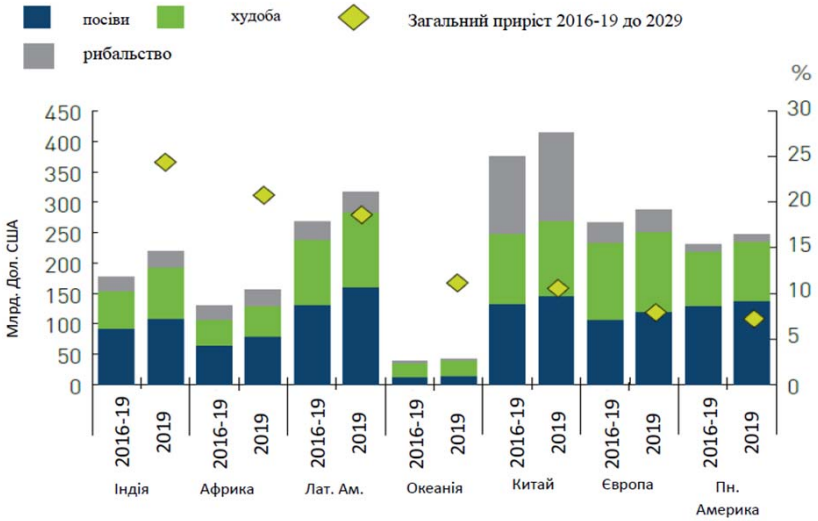

Рис. 1. Сільськогосподарське виробництво у світі*

*Примітка.*Побудовано автором за [117]*

За прогнозними оцінками Конференції ООН з торгівлі та розвитку (UNCTAD) у щорічному звіті «World Investment Report 2019», глобальний інвестиційній ринок вже у цьому році зросте до $1,8 трлн., а у 2020 – до $1,85 трлн. Минулий 2019 рік позначився скороченням світового обсягу інвестицій на 2% на фоні суттєвого

зростання у 2018 році та становив $1,75 трлн. Основні інвестиційні потоки розподілені між розвинутими країнами (59%) та країнами, що розвиваються (37%). А в Україну було інвестовано $3,3 млрд.

Україна входить в Топ-5 країн з перехідною економікою, які є привабливі для інвестицій, разом з Казахстаном, Туркменістаном, Азербайджаном. А ключовими інвесторами в країни з перехідною економікою є: Кіпр ($27 млрд.); Німеччина ($24 млрд.); КНР ($23 млрд.); Велика Британія ($22 млрд.); Італія ($19 млрд.).
У звіті UNCTAD відзначається, що у 2019 році позитивний вплив на залучення ПІІ в Україну мали наступні заходи:

- скасування обов'язкової державної реєстрації іноземних інвестицій;
- внесення змін до Закону про Державно-приватне щодо підвищення рівня правової визначеності та захисту інвесторів;
- публікація списку державних установ (понад 130), що підлягають приватизації, а також прийняття закону «Про внесення змін до деяких законів України щодо спрощення процесу приватизації».

У глобальному контексті, за прогнозними оцінками UNCTAD, світові інвестиційні потоки у 2019 році визначатимуть наступні макроекономічні чинники: стан економік США, азійських країн, БРІКС, ЄС; ціни на сировинних ринках, включаючи нафту; зміни у податкових режимах, у торговельних угодах; зміни на глобальному фінансового регулювання; волатильність валютного курсу; зростання відсоткових ставок; концентрація боргу в країнах, що розвиваються; геополітична невизначеність.

Економіка країни в підсумку 2019 року, за темпами приросту реального ВВП становили 4,6 %, що є одним з найбільших значень за останні п'ять років. Економічному зростанню сприяють збільшення реального наявного доходу населення, підвищення інвестицій, збереження переважно сприятливої цінової кон'юнктури на ключових товарних ринках вітчизняного експорту, позитивні ділові очікування вітчизняних підприємств та подальше розширення торговельного співробітництва з країнами ЄС.

Список використаних джерел:

1. Глобальний інвестиційний ринок: роль України. URL: https://www.uifuture.org/post/ukraina-u-globalnomu-investicijnomu-rinku-infografika/

УДК: 631.5:633.521

Степанова Н.В., кандидат с.-х. наук
РУП «Институт льна»

ПРОИЗВОДСТВО ЛЬНОСЫРЬЯ В РЕСПУБЛИКЕ БЕЛАРУСЬ

Производство льнопродукции — одно из традиционных и экономически важных видов деятельности в развитии сельского хозяйства Беларуси, обеспечивающее перерабатывающую промышленность сырьём для выработки волокна, различных текстильных изделий и растительного масла.

В структуре посевных площадей республики лен-долгунец ежегодно занимает только 0,8-0,9%, в структуре посевов технических культур 9-10%, уступая свои позиции более рентабельным техническим культурам, таким как рапс и сахарная свекла [1].

В настоящее время льняной подкомплекс Республики Беларусь включает: РУПТП «Оршанский льнокомбинат», 19 льнозаводов, 2 филиала, 3 экспортно-сортировочных льнобазы, 7 льносемстанций. Еще в 2009 году в стране функционировало 49 льнозаводов, 5 экспортно-сортировочных льнобаз, 17 льносемстанций [2], что свидетельствует о реорганизации и институциональных преобразованиях подкомплекса для повышения эффективности его функционирования. С 2009 по 2013 годы проведено техническое перевооружение льнозаводов, включающее установку 10 импортных льноперерабатывающих линий фирм «Depoortere», «Van Dommele engineering», «Van Hauwaert».

Перевооружение льносеющих хозяйств и внедрение новых технологий в сельхозпроизводство позволило уменьшить посевные площади льна с 70-80 (в 2000-2009 гг.) до 45-50 тысяч гектаров (таблица) [1]. Производство льноволокна при этом снизилось

незначительно с 37-61 (в 2000-2009 гг.) до 40-48 тысяч тонн. В настоящее время перед льняным подкомплексом ставится задача производства в год 180 тысяч тонн льняной тресты со средневзвешенным сортономером 1,50 и выработки 55 тысяч тонн волокна [3]. Современные сорта льна-долгунца способны формировать в тресте 28-35% волокна, в том числе 14-19% длинного [4]. Фактический выход волокна в производственных условиях составляет 27-30%, в том числе 6-8% длинной фракции. При тщательном соблюдении основных агротехнических требований отечественные сорта льна-долгунца способны в производственных условиях обеспечить урожайность тресты 45-60 ц/га, или 15-20 ц/га волокна [5].

Таблица 1

Посевная площадь, урожайность и качество волокна на льнозаводах Республики Беларусь

Показатели	Год					Среднее за 2014-2018 гг.
	2014	2015	2016	2017	2018	
Посевная площадь, тыс. га	47,7	45,3	46,3	47,4	50,0	47,3
Гибель посевов, %	4,4	10,7	3,9	4,3	9,2	6,5
Валовой сбор тресты, тыс. т	151	131	138	149	136	141
Валовой сбор волокна, тыс. т	48	41	41	42	40	42
Урожайность тресты, ц/га	33,1	32,6	31,1	33,2	29,9	32,0
Урожайность волокна, ц/га	10,7	10,1	9,4	9,2	8,7	9,6
Номер тресты	1,11	1,05	0,94	0,90	0,83	0,97
Номер длинного волокна	10,7	10,6	10,5	10,3	10,3	10,5
Номер короткого волокна	3,1	3,0	3,0	2,9	3,2	3,0

Фактическая урожайность тресты в льносеющих организациях составляет 30-33 ц/га, при заготовлении ежегодно от 130 до 150 тысяч тонн тресты (72-83% от потребности Минсельхозпрода). Фактическая урожайность волокна не превышает 9-10 ц/га, или 50-60% от возможной биологической. Удельный вес белорус-

ских сортов в структуре посевов льна-долгунца составляет 83%, зарубежных сортов – 17%.

Ежегодная гибель посевов варьирует в пределах 4-11% от общей площади в основном из-за погодных условий и (или) организационно-хозяйственных факторов.

Качество заготавливаемого в Беларуси льносырья остается неудовлетворительным. Средневзвешенный сортономер льнотресты за последние годы не превышает 1,00. Качество длинного волокна соответствует среднему по республике номеру 10, короткого волокна - номеру 3.

Основными недостатками при возделывании льна-долгунца в Беларуси являются:

- выделение малопригодных и непригодных почв для возделывания льна по агрохимическим (кислотность, органическое вещество), агротехническим (предшественники) и культуртехническим (характер рельефа, завалуненость) показателям;
- несоблюдение сроков проведения основных технологических операций по уходу за посевами и уборке льна;
- недостаточное количество и неэффективное использование новых современных технических средств для уборки и хранения льнопродукции (теребилки, оборачиватели-очёсыватели, рулонные пресс-подборщики, погрузчики);
- незаинтересованность сельскохозяйственных предприятий в возделывании льна из-за несвоевременных расчётов за произведённую и реализованную льнопродукцию.

В настоящее время производство волокна составляет только 73-87% от требуемого объема. Для достижения нужного количества волокна необходимо повышать его фактическую урожайность, либо увеличивать посевную площадь льна на 15-37%.

Список использованных источников:

1. Сельское хозяйство Республики Беларусь. Статистический сборник / Нац. стат. комитет Респ. Беларусь; редкол.: И.В. Медведева [и др.]. – Минск: Информационно-вычислительный центр Национального статистического комитета РБ, 2019. – 232 с.

2. Пестис М.В. Состояние и перспективы производства и переработки льна в условиях Гродненской области : монография / М.В. Пестис, И.М. Шинтарь, П.В. Пестис. – Гродно: ГГАУ, 2011. – 168 с.

3. Кожановский В.А. Основные направления повышения эффективности возделывания и первичной обработки льна в сельскохозяйственных организациях Беларуси / В.А. Кожановский // Земледелие и защита растений. – 2017. - №4. - С. 7-12.

4. Богдан В.З. Лен – культура 21 века: сорта льна селекции РУП «Институт льна», включенные в Государственный реестр сортов Республики Беларусь / В.З. Богдан – Устье: РУП «Институт льна», 2018. – 28 с.

5. Голуб И.А. Проблемы производства льна в Беларуси и пути их решения / И.А. Голуб // Земледелие и защита растений. – 2017. - №4. - С. 4-6.

УДК 658:005.35

Столярчук Н.М., к.е.н.
ННЦ «Інститут аграрної економіки», Україна

ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МОНІТОРИНГУ ЦСР ЩОДО ПРОМИСЛОВОСТІ, ІННОВАЦІЙ ТА ІНФРАСТРУКТУРИ

З одного боку, економіка, як і раніше, вимагає збільшення продуктивності та якості продукту, зменшення собівартості, з іншого – існує нагальна потреба впроваджувати відповідальні та ощадливі підходи до ведення сільського господарства. Фокус зараз зміщується від забезпечення максимальної прибутковості до створення моделі, яка буде більш сприятливою до навколишнього середовища та суспільства. В той же час виробники змагаються з іноземними конкурентами, і ще важливо, щоб ціни були доступні споживачам, а фермери одержували гідну оплату за свою працю.

Поєднати все це дуже складно, але якщо рухатися далі з такими ж недалекоглядними підходами, то за декілька років просто не зможемо нічого вирощувати. Україна зараз більше сфокусова-

на саме на ефективному виробництві та покращенні якості продукту, а не на ресурсоощадності виробництва. Однак деякі фермери вже напрацьовують перші кроки в напрямку сталого виробництва.

Науковці вже прогнозують ризики від виробництва через недбале ставлення до природи. Важливу роль у розробці політики щодо сталого виробництва відіграють державні інституції. Адже потрібно розробити чіткі, конкретні правила, котрі можна буде контролювати. Потрібна постійна комунікація між держаними органами та виробниками, підтримка сільгоспвиробників, розробка дотаційних програм для практик сталого розвитку [1].

Однак не потрібно сподіватись лише на державну підтримку. Субсидії не повинні компенсувати негативний вплив структурних проблем, а мають сприяти розвитку. На деякий час субсидії можуть захистити від тиску більших виробників, але це не довготермінові рішення. Сфокусованість має бути на впровадженні інновацій, екологічних практик, підвищенні якості продукту, сертифікації – ця підтримка має бути стимулом для розвитку. 1 січня 2016 року офіційно вступили в силу 17 цілей, викладені в Порядку денному в галузі сталого розвитку на період до 2030 року, яка була прийнята світовими лідерами у вересні 2015 року на історичному Самміті Організації Об'єднаних Націй [2]. Основними з них є індустріалізація, інновації та інфраструктура; ефективні інститути; партнерство в інтересах сталого розвитку. Передбачається, що уряди країн візьмуть на себе відповідальність і створять національні механізми, які сприятимуть досягненню даних цілей, що сприятиме формуванню нового інституційного середовища.

Відповідно в Україні затверджено Указ президента України від 30 вересня 2019 р. № 722/2019 «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року» та Розпорядження Кабінету Міністрів України від 21 серпня 2019 р. № 686-р. «Питання збору даних для моніторингу реалізації цілей сталого розвитку».

У зв’язку з цим розроблено інформаційне забезпечення моніторингу цілей сталого розвитку. Відповідно до цілі 9 «Промисловість, інновації та інфраструктура» поставлено наступні завдання [3]:

1. Розвивати якісну, надійну, сталу та доступну інфраструктуру, яка базується на використанні інноваційних технологій у т.ч. екологічно чистих видів транспорту;

2. Забезпечити розширення використання;

3. Забезпечити доступність дорожньо-транспортної інфраструктури, яка базується на використанні інноваційних технологій, зокрема через розширення форм участі держави у різних інфраструктурних проектах;

4. Сприяти прискореному розвитку високо- та середньовисокотехнологічних секторів переробної промисловості, які формуються на основі використання ланцюгів «освіта – наука – виробництво» та кластерного підходу за напрямами: розвиток інноваційної екосистеми; розвиток інформаційно- телекомунікаційних технологій (ІКт); застосування ІКт в АПК, енергетиці, транспорті та промисловості; високотехнологічне машинобудування; створення нових матеріалів; розвиток фармацевтичної та біоінженерної галузей;

5. Створити фінансову та інституційну системи (інноваційну інфраструктуру), що забезпечуватимуть розвиток наукових досліджень, та науково-технічних (експериментальних) розробок;

6. Забезпечити збільшення участі молоді у наукових дослідженнях.

Індикаторами в досягненні даних цілей повинні слугувати:

1. Частка доданої вартості за витратами виробництва підприємств, які належать до високотехнологічного сектору переробної промисловості (зокрема, з виробництва фармацевтичних продуктів і препаратів; комп’ютерів, електронної та оптичної продукції; повітряних і космічних літальних апаратів, супутнього устаткування відповідно до КВЕД), у загальній доданій вартості за витратами виробництва, %.

2. Частка працівників, зайнятих на підприємствах, які належать до високо- та середньо- високотехнологічних секторів переробної промисловості (зокрема, з виробництва фармацевтичних продуктів і препаратів; хімічної продукції; машинобудування; комп’ютерів, електронної та оптичної продукції; повітряних і космічних літальних апаратів, супутнього устаткування

відповідно до КВЕД), у загальній кількості зайнятих працівників у промисловості, %.

3. Частка витрат на виконання наукових досліджень і розробок у ВВП, %.

4. Частка реалізованої інноваційної продукції в обсязі промислової, %.

5. Питома вага дослідників віком до 40 років, у загальній кількості дослідників.

Список використаних джерел:

1. Рейнауд Наутен. Якщо продукти з доданою вартістю не будуть пропонувати українські виробники, за них це зроблять іноземні компанії. URL: http://agroportal.ua/ua/publishing/intervyu.

2. Пресс-релиз. Мировое экономическое положение перспективы, 2019 год: Краткое резюме. URL: https://www.un.org/development/desa/dpad/publication. (дата звернення 01.04.2020 р.).

3. Документи Державної Служби Статистики України https://www.ukrstat.gov.ua. (дата звернення 1.04.2020 р.).

УДК 631.11:336.764.1

Стоянова О.М., аспірант*
Одеський державний аграрний університет
м. Одеса, Україна

ЗАВДАННЯ СУЧАСНОГО БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В УПРАВЛІННІ ОБОРОТНИМИ АКТИВАМИ ПІДПРИЄМСТВ АГРОБІЗНЕСУ

Сьогодні тема обліку та управління оборотними активами є досить актуальною для українських підприємств агробізнесу. Оборотні активи є однією з основних складових, що забезпечують безперервність виробничого процесу та визначають ефективність

* Науковий керівник – Стоянова-Коваль С.С., доктор екон. наук, професор

фінансово-господарської діяльності суб'єктів господарювання. Саме тому на сучасному етапі важливу роль відіграє політика управління та організація бухгалтерського обліку оборотних активів на підприємствах аграрної сфери. Сучасний бухгалтерський облік є важливою ланкою для управління підприємствами агробізнесу, однак без організованої системи контролю неможливо досягти цілей управління навіть при чіткій організації бухгалтерського обліку.

Контроль є невід'ємною складовою та умовою ефективного здійснення будь-якої діяльності, одержання інформації про процеси, які відбуваються на підприємстві, прийняття найбільш раціональних та оперативних рішень щодо загальних і специфічних питань розвитку підприємства агробізнесу. Забезпечення безперервного процесу функціонування підприємства агробізнесу повинно здійснюватися за рахунок наявності оборотних активів. В свою чергу, від ступеня ефективності використання оборотних активів залежать фінансовий стан цього підприємства та його безперебійна робота.

Основним завданням сучасного обліку оборотних активів є надання повної, правдивої та неупередженої інформації щодо них у фінансовій звітності. Також до завдань сучасного бухгалтерського обліку в управлінні оборотними активами можна віднести проведення бухгалтерського контролю. Тому ефективність оборотних активів залежить від повноти реалізації заходів, спрямованих на забезпечення оптимальності їх використання та прискорення їх оборотності. Ефективне використання оборотних коштів є важливим завданням підприємств агробізнесу і повинно забезпечуватися прискоренням їх оборотності на всіх стадіях кругообігу, а саме [2, с. 211-212]:

- на стадії створення виробничих запасів – раціональне використання матеріальних ресурсів, удосконалення нормування, ліквідація запасів, налагодження роботи транспорту, оптимальний вибір постачальників;

- на стадії незавершеного виробництва – скорочення тривалості виробничого циклу, впровадження прогресивної техніки і технологій, розвиток стандартизації та уніфікації, вдосконалення системи економічного стимулювання тощо;

- на стадії обігу – раціональна організація збуту продукції, прискорення документообігу, дотримання договірної платіжної системи, використання маркетингових важелів активізації продажу (реклама) та ін.

Основні шляхи підвищення ефективності використання оборотних активів визначаються за такими напрямами, які зображено на рис. 1.

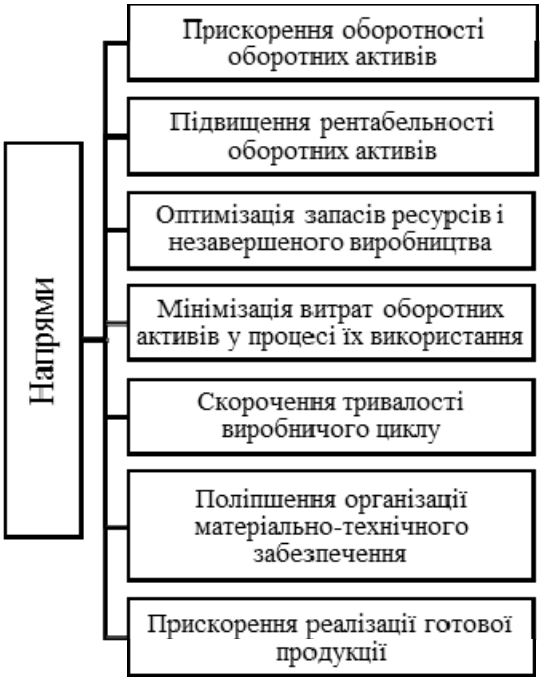

Рис. 1. Основні шляхи підвищення ефективності використання оборотних активів

У конкретних умовах виробництва і збуту кожне підприємство агробізнесу самостійно обирає найбільш прийнятні шляхи прискорення оборотності оборотних активів, що дає змогу зекономити значні суми і збільшити обсяги виробництва та реалізації продукції без залучення додаткових фінансових ресурсів.

Серед основних завдань сучасного бухгалтерського обліку оборотних активів слід виділити такі, що зображені на рис. 2. Дієва система контролю, як завдання сучасного бухгалтерського об-

ліку в управлінні оборотними активами, є надійною передумовою сучасного удосконалення системи управління, ефективного використання матеріальних ресурсів.

Основними завданнями бухгалтерського контролю операцій з оборотними активами є [1, с. 248]:

- своєчасність та повнота оприбуткування та витрачання оборотних активів;

Рис. 2. Завдання організації сучасного бухгалтерського обліку оборотних активів

- перевірка фактичної наявності оборотних активів;

- визначення правильності ведення синтетичного та аналітичного обліку оборотних активів;

- оцінка та правильність відображення господарських операцій з оборотними активами.

Контроль витрачання оборотних активів необхідно організовувати на всіх рівнях управління, у результаті чого він отримує певну ієрархію, тобто ділиться на три рівні: нижній рівень, середній рівень та вищий рівень [3, с. 359].

Нижній рівень – це безпосередньо контроль за виробничими запасами, незавершеним виробництвом, готовою продукцією, який на підприємствах агробізнесу здійснюється бригадами, дільницями, групами. До об'єктів контролю середнього рівня належать грошові кошти, розрахунки з дебіторами та ін. На вищому рівні здійснюється контроль за всіма видами оборотних активів.

На основі вищевикладеного можемо зробити висновок, що завдання сучасного бухгалтерського обліку та контролю оборотних активів мають важливе значення при збереженні і раціональному використанні їх в процесі виробництва. Відсутнє управління ними призведе українські підприємства агробізнесу до розбалансованої діяльності, що спричинить виникнення ризикових та небажаних ситуацій. Тому підприємствам агробізнесу слід вирішувати свої проблеми, що виникають у господарській діяльності, оскільки це сприятиме забезпеченню формування достовірної, достатньої, неупередженої інформації щодо оборотних активів для цілей управління.

Список використаних джерел:

1. Канурна З.Ф. Контроль оборотних активів. Міжнародний збірник наукових праць. 2013. Вип. 3 (12). С. 246-252.

2. Кундря-Висоцька О.П., Москаленко О.В., Сулима О.М. Організація бухгалтерського обліку: навч. посіб. Київ: УБС НБУ, 2015. 336 с.

3. Фабіянська В.Ю., Свердзоленко І.Ю. Удосконалення обліку та контролю оборотних активів. Вісник вінницького університету. Економічні науки. Вінниця, 2015. Вип. 12 (45). Ч. 1. С. 357-365.

УДК 657:631

Тимів Л. В. Матвієць, Н. М.,
Матвієць В. Г., к. с.-г. н., с.н.с.
Прикарпатська державна сільськогосподарська дослідна станція ІСГ
Карпатського регіону НААН, Україна

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ПРОЦЕСУ РОЗВИТКУ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО КАПІТАЛУ В АГРАРНІЙ СФЕРІ

Пріоритетом економічної стратегії аграрних підприємств нашої країни в цілому та окремо взятого регіону зокрема, сьогодні має стати накопичення інтелектуального потенціалу, що відбувається, перш за все шляхом безперервного розвитку персоналу та інноваційної діяльності підприємств і організацій. Капіталовкладення у розвиток інтелектуальних ресурсів є одним із основних чинників збільшення продуктивності, подолання кризових явищ та досягнення високих темпів економічного зростання. Аграрні підприємства, що постійно займаються питаннями інвестування у розвиток інновацій, відзначаються високим рівнем прибутковості, фінансової стійкості та швидко здобувають вагомі конкурентні переваги.

Мета досліджень − вивчення та обґрунтування основних організаційних і економічних механізмів процесу управління інтелектуального капіталу в аграрній сфері економіки.

В сучасних умовах постає необхідність в оцінці та обліковому відображенні інтелектуального капіталу (ІК)і його складових. Це дозволить враховувати інтелектуальний капітал у формуванні вартості підприємства та забезпечить прийняття стратегічних управлінських рішень. Ефективне управління ІК є одним з найбільш дискусійним питанням у сучасній економіці. На даному етапі не розроблено системи управління ІК, яка б враховувала всі аспекти функціонування підприємства та особливості компонентів ІК.

Актуальним також є питання оцінки ІК. Ряд вчених вважають, що для оцінювання інтелектуальності підприємства варто

використовувати індекс Тобіна (q), який відображає відношення ринкової вартості об'єкта до вартості його заміни [1]. Цей індекс дозволяє визначити додаткову вартість завдяки інтелектуальному капіталу. Однак необхідно пам'ятати, що результат вимірювання залежить від коливань цін на акції спричинену тимчасовими чинниками. Для огляду всіх методів оцінки інтелектуального капіталу слід звернутися до класифікації К. Е. Свейбі, який запропонував поділ всіх методів на чотири групи : підрахунку очок (SC), ринкової капіталізації (MCM), прямого вимірювання інтелектуального капіталу (DIC), віддачі на активи (ROA). [2].

Т. В. Коломієць пропонує при оцінці інтелектуального капіталу підприємств агропромислового комплексу використовувати систему збалансованих показників або методу визначення коефіцієнту інтелектуальної доданої вартості, оскільки при їх застосуванні не виникатимуть значні труднощі в отриманні необхідної інформації та її обробки [3].

С.І. Кравченко та О.В. Корнєва розглянули можливості відображення інтелектуального капіталу в фінансовій звітності підприємства, запропонували рекомендації щодо удосконалення обліку інтелектуального капіталу на підприємствах України.

Створення системи стратегічного обліку на підприємстві повинно супроводжуватися об'єднанням планової та бухгалтерської служб, що сприятиме координації всіх функцій системи управління. Для забезпечення зіставності інформації управлінського й фінансового обліку обліковий процес слід організувати на основі інтеграції даних. Виконання традиційного обліку як кількісної оцінки та відображення фактів господарської діяльності значною мірою повинно поглиблюватись аналізом її стану і результатів для розроблення прогнозів розвитку підприємства в мінливому конкурентному середовищі.

Сучасне аграрне підприємництво — це не просто обробіток землі з метою отримання прибутку, а комплексне багатоаспектне поняття, що відображає економічну, екологічну, соціальну діяльність спрямовану на задоволення потреб споживачів у якісній сільськогосподарській продукції, забезпечення оптимальних умов праці для розширеного відтворення людського потенціалу працівників агарної сфери, формування високого рівня продовольчої

безпеки держави, розвиток новітнього техніко-технологічного середовища функціонування агарних підприємств для забезпечення стійких конкурентних переваг. Сутність сучасного аграрного підприємництва не може бути обмежене поняттям землі і класичними чинниками виробництва. Аграрне виробництво повинно містити передові технології і стандарти якості, що вимагає більшої, ніж коли-небудь, участі людини і, зокрема, її знань, досвіду, навичок та компетенції. На сьогоднішній день аграрний сектор має відносно низький рівень внутрішніх науково-дослідних та науково-технічних розробок, проте цілком можна стверджувати, що це одна з найбільш наукоємних галузей економіки в цілому.

Щодо безпосереднього суб'єкта ринкової економіки, а саме - підприємства, категорія ІК розроблена ще недостатньо. Для повного та детального її визначення, по-перше, необхідно визначитися з поняттям "підприємство". В широкому сенсі слова воно тотожне поняттю організація. При цьому в сучасній економічній думці саме соціальна складова підприємства набуває пріоритетного значення. Тому, підприємство слід розглядати як соціальну спільність, що поєднує групи людей, які свідомо об'єдналися для реалізації своїх інтересів у взаємодії з ринком.

В зв’язку з тим, що всі компанії мають різні стратегії управління, організаційні структури та бачення свого подальшого розвитку на ринку, не існує єдиної системи управління інтелектуальним капіталом, яка була б максимально успішною в кожній компанії.

Процес управління ІК має циклічний характер. Найбільш важливим структурним елементом циклу є оцінка ІК, на основі якої приймаються всі подальші рішення в сфері управління персоналом. Завдяки даним оцінки ІК організація виконує наступні задачі:

- своєчасне забезпечення всіх зацікавлених осіб (як всередині компанії, так і поза нею) якісною та достовірною інформацією про стан інтелектуальних ресурсів компанії, як джерел конкурентних переваг, у тому числі, як потенціал зростання вартості компанії;
- планування інвестицій в об'єкти ІК;
- прийняття рішень про формування, використання та напрямок розвитку ІК;

- створення нових і більш потужних конкурентних переваг організації;
- формування довгострокової стратегії організації в постійно мінливій зовнішній обстановці;
- визначення питомої ваги ІК у загальній вартості капіталу підприємства.

Інтелектуальний капітал пов'язаний з наявністю та ефективним використанням інтелектуальних ресурсів і людського капіталу. Це і знання, навички і творчі обдарування працівників, інформація, нематеріальні активи, інтелектуальна власність. Щодо людського капіталу, то він характеризується результатом попередньої творчої діяльності людини, появою нових інтелектуальних здібностей і визначається вартісною оцінкою таких здібностей у процесі розроблення інтелектуального продукту. Ураховуючи вищезазначені дослідження, можна відобразити наступну структуру інтелектуального капіталу (рис. 1).

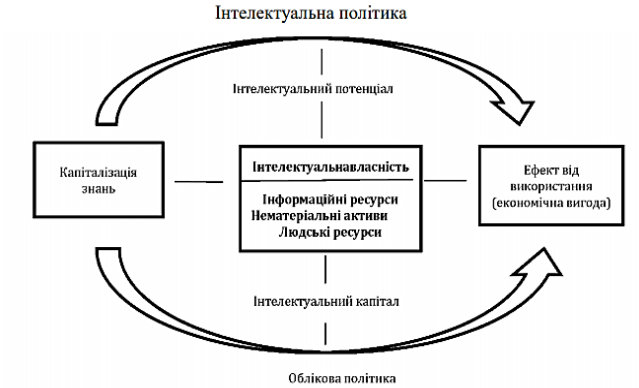

Рис. 1. Структура інтелектуального капіталу для цілей бухгалтерського обліку [4]

Отримана та досліджена базова інформація щодо еволюції процесу формування методологічних підходів до оцінювання ефективності впровадження та використання ІК на підприємствах аграрного сектору економіки. Проведено їх теоретико-методологічне обґрунтування та вдосконалення.

Тому, в сучасних умовах постає необхідність в оцінці та обліковому відображенні інтелектуального капіталу та його складо-

вих. Це дозволить враховувати інтелектуальний капітал у формуванні вартості підприємства та забезпечить прийняття стратегічних управлінських рішень

Список використаних джерел:

1. Т. В. Понедільчук. Інтелектуальний капітал: сутність та методи оцінки. Ефективна економіка № 6, 2014. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.economy.

2. Букович У., Уильямс Р. Управление знаниями: руководство к действию – М.: ИНФРА-М, 2002. – С. 234.

3. Т. В. Коломієць. Аналіз можливостей застосування моделей та методів оцінки інтелектуального капіталу на вітчизняних підприємствах АПК. Інвестиції: практика та досвід № 16/2015. С. 80-85.

4. Братчук Л. М. Економічна сутність інтелектуального капіталу та його облікове забезпечення // Економічний Аналіз : зб.наук.пр. / Тернопільський національний економічний університет – Тернопіль: Видавничо-поліграфічний Центр Тернопільського Національного економічного університету «Економічна думка», 2015. – Т. 21. – № 2. – С. 262–269.

УДК 657.6

Фабіянська В.Ю., к.е.н., доцент
Вінницький національний аграрний університет, Україна

МЕТОДИЧНІ ПРИЙОМИ ПРОВЕДЕННЯ АУДИТУ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ: СУТНІСТЬ, ВИДИ ТА ЗАСТОСУВАННЯ

Згідно із Законом України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» метою аудиту фінансової звітності є висловлення незалежної думки аудитора про її відповідність в усіх суттєвих аспектах вимогам національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку, міжнародних стандартів фінансової звітності або іншим вимогам.

Варто зазначити, що аудиторська думка має грунтуватися на достатніх та прийнятних аудиторських доказах, що є основою для формування аудиторського звіту. Аудитор як незалежний експерт в галузі бухгалтерського обліку та аудиту має право самостійно визначати методи аудиторської перевірки, які визначаються як сукупність способів та прийомів дослідження об'єктів аудиту.

Конкретні методи аудиту, які є інструментами проведення аудиторського контролю, реалізуються застосуванням певних прийомів перевірки і способів її організації. А методика аудиту характеризується певним набором аудиторських процедур, здійснюваних у певній послідовності, із застосуванням конкретних методів і прийомів аудиту для вивчення предмета аудиту [1, с. 106].

До методичних прийомів проведення перевірки відносять: фактичну перевірку, документальну перевірку, підтвердження, спостереження, обстеження, опитування, перевірку механічної точності, аналітичні тести, сканування, обстеження, спеціальну перевірку, зустрічну перевірку (рис. 1).

Обираючи відповідні прийоми аудиту щодо виконання конкретного завдання, аудитор застосовує власне професійне судження. Професійне судження є суттєвим для належного проведення аудиту, оскільки тлумачення відповідних етичних вимог і Міжнародних стандартів аудиту (далі – МСА), а також достатні рішення, потрібні у процесі всього аудиту, неможливо здійснити, не застосовуючи відповідні знання та досвід до фактів і обставин.

Відповідно до МСА, професійне судження (professional judgment) – застосування необхідних навичок, знань і досвіду в контексті вимог стандартів аудиту, бухгалтерського обліку та професійної етики при прийнятті обґрунтованих рішень щодо плану дій, які є прийнятними за обставин завдання з аудиту [3].

Професійне судження потрібне стосовно рішень про:

- суттєвість та аудиторський ризик;

- характер, час і обсяг аудиторських процедур, які використовуються для відповідності вимогам МСА та збирання аудиторських доказів;

- оцінку того, чи отримані достатні та прийнятні аудиторські докази та чи потрібно зробити більше для досягнення цілей МСА, тобто загальних цілей аудитора;

- оцінку суджень управлінського персоналу під час застосування застосовної концептуальної основи фінансового звітування суб'єкта господарювання;

- формулювання висновків, які ґрунтуються на отриманих

аудиторських доказах [4].

Рис. 1. Методичні прийоми проведення аудиторської перевірки

Джерело: [2]

До методичних прийомів проведення аудиторської перевірки вважаємо за доцільне також віднести прийоми анкетування і тестування. Прийом анкетування – це один із прийомів за допомогою якого реалізується метод опитування. Він полягає в отриманні від керівника, головного бухгалтера та інших працівників підприємства та третіх осіб письмових відповідей на перелік сформульованих заздалегідь запитань, які стосуються аудиторської перевірки, для отримання необхідних аудиторських доказів. Як правило, аудиторські фірми мають розроблені стандартні анкети для опитування певних посадових осіб підприємства-клієнта [1, с. 111].

Прийом тестування – найпоширеніший в аудиторській практиці, особливо в зарубіжній. Існують два основні види тестування залежно від мети їх застосування (рис. 2).

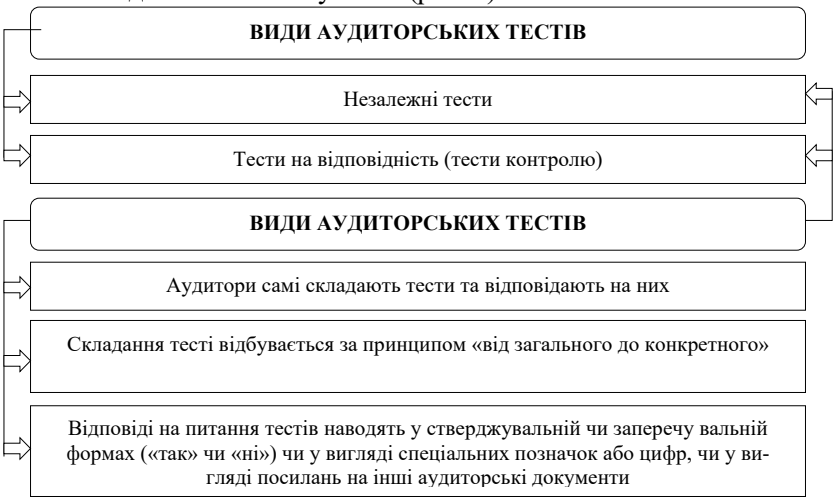

Рис. 2. Види аудиторських тестів та правила їх складання
Джерело: сформовано авторами на основі [1, с. 111].

Отже, методика аудиту передбачає застосування аудитором у певній послідовності сукупності методів та прийомів, які він обирає, використовуючи власне професійне судження, що дають йому змогу зібрати достатні аудиторські докази з метою висловлення незалежної аудиторської думки про достовірність фінансової звітності, при цьому зменшивши до прийнятного рівня аудиторський ризик.

Список використаних джерел:

1. Аудит: підручник / [О.А. Петрик, В.О. Зотов, Б.В. Кудрицький та ін.]; К.: КНЕУ, 2015. 498 с.

2. Коцеруба Н. В. Процедури та прийоми аудиту фінансової стійкості та платоспроможності підприємства. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2018. № 5. С. 84-91. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/frvu_2018_5_14.

3. Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг [Текст]. Частина I : Видання 2016-2017 років / Пер. з англ. мови О. Л. Ольховікова, М. К. Шульман. – К. : Міжнародна федерація бухгалтерів. 2016 Аудиторська палата України. 2017. 1142 с. URL: http://www.apu.com.ua/attachments/article/1151/2017_%D1%87%D0%B0%D1%81%D1%82%D1%8C1.pdf.

4. Томчук О.В., Фабіянська В.Ю. Застосування професійного судження аудитора в контексті розвитку Міжнародних стандартів аудиту. *Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики*. 2018. №1 (29). С. 68-81.

УДК 339.97

Федерка Т.М. магістр*
Одеський державний аграрний університет, Україна

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ЛІЦЕНЗУВАННЯ ТА КВОТУВАННЯ ЕКСПОРТНИХ ОПЕРАЦІЙ

Сучасні економічні умови, які створені викликами всесвітньої пандемії COVID 19, так чи інакше тягнуть за собою і перегляд на законодавчому рівні деяких нормативних документів, що регламентують експорт певних видів продукції.

Основним законодавчим актом, що регулює здійснення зовнішньоекономічної діяльності в нашій державі, є Закон України

* Науковий керівник – Стоянова-Коваль С.С. д.е.н., проф.

"Про зовнішньоекономічну діяльність" від 16.04.91 р. № 959-XII (далі - Закон про ЗЕД).

Ліцензування зовнішньоекономічних операцій визначається як комплекс адміністративних дій органу виконавчої влади з питань економічної політики з надання дозволу на здійснення суб'єктом зовнішньоекономічної діяльності експорту (імпорту) товарів [3]. Цей документ передбачає ліцензування певних видів операцій. Ліцензування експорту (імпорту) товарів здійснюється автоматично (щодо товарів, для яких не встановлено квоти) або не автоматично (щодо товарів, для яких встановлено квоти).

Митне оформлення товарів, експорт (імпорт) яких підлягає ліцензуванню, здійснюється тільки за наявності відповідної ліцензії [1]. Експортна операція – комерційна діяльність, пов'язана з продажем та вивезенням за кордон товарів, робіт, послуг для передачі їх у власність іноземному контрагенту. Експорт товарів – це продаж товарів українськими суб'єктами господарювання іноземним суб'єктам господарської діяльності (у тому числі і з оплатою в негрошовій формі) з вивезенням або без вивезення цих товарів через митний кордон України.

Квота – це кількісний нетарифний засіб обмеження експорту або імпорту товару певною кількістю або сумою на визначений проміжок часу. Квотування здійснюється шляхом встановлення режиму видачі індивідуальних ліцензій, причому загальний обсяг експорту (імпорту) за ними не повинен перевищувати обсягу встановленої квоти. Щербатюк Н.В., Чичирко С.В. вважають ліцензування та квотування є найбільш розповсюдженими заходами кількісного контролю в нашій державі. Мета цих заходів полягає в обмеженні експорту чи імпорту певного товару. Ці заходи часто пов'язані між собою, тому що ліцензування використовують як механізм розподілу квоти шляхом видачі ліцензій індивідуальним імпортерам [7].

Станом на 10 січня 2020 року українські компанії вже повністю використали тарифну квоту на мед, яку в 2020 році Європейський Союз збільшив до 6 тисяч тонн на рік. Окрім меду, популярними серед українських експортерів є тарифні квоти на солод та пшеничну клейковину (уже використано 72% квот на 2020

рік), виноградний та яблучні соки (67%), цукор (28%), м'ясо птиці та напівфабрикати з м'яса птиці (25%), яйця та альбуміни (20%).

З початку 2020 року українські експортери використовують можливості 19 з 40 тарифних квот в рамках Поглибленої та всеохоплюючої зони вільної торгівлі між Україною та ЄС. Тарифні квоти дозволяють українським виробникам експортувати продукцію в країни Євросоюзу за пільговою або нульовою ставкою мита. Тобто – заощаджувати чимало коштів, продаючи товари в країни ЄС. Експортувати можна і без використання квот, але тоді потрібно сплачувати мито у повному обсязі.

Загалом на цей рік Євросоюз збільшив квоти для 18 сільськогосподарських позицій. Серед них – м'ясо птиці (з 19,2 тисячі тонн до 20 тисяч тонн) і яйця (з 2,7 тисячі тонн до 3 тисяч тонн) [5]. За підсумками 11 місяців 2019 року, найбільшу частку коштів за експорт Україна отримала від країн Євросоюзу – 41,8%, 19,2 млрд дол. США. Це на 4,4% більше ніж за аналогічний період 2018 року. 23 березня 2020 року Кабмін запровадив тимчасовий (до 01.06.2020) режим ліцензування експорту спирту етилового, неденатурованого, з концентрацією спирту 80 об. % або більше, спирту етилового та інших спиртових дистилятів, крім біоетанолу, напоїв, одержаних шляхом перегонки, денатурованих, будь-якої концентрації та інших подібних товарів (за кодом згідно з УКТЗЕД 2207) з встановленням нульового обсягу квоти, що є фактичною забороною експорту таких товарів.

Таке рішення сприятиме забезпеченню закладів охорони здоров'я та українських виробників фармацевтичної продукції необхідною сировиною в умовах вжиття заходів із запобігання занесенню і поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19. 11 березня Кабінет Міністрів України тимчасово обмежив експорт товарів протиепідемічного призначення Ці обмеження викликані виключно заходами безпеки з метою запобігання поширенню на території України COVID-19 [4].

Постановою Кабінету Міністрів України від 24 грудня 2019 р. № 1109 затверджено переліки товарів, експорт та імпорт яких підлягає ліцензуванню, та обсяги квот на 2020 рік. Згідно з додатком 1 до цієї постанови на 2020 рік затверджено обсяги квот товарів, експорт яких підлягає ліцензуванню [2]. 2 квітня 2020 року

постановою Кабміну запроваджений тимчасовий – до 01.07.2020 р. режим ліцензування та квотування експорту гречки та зерна гречки лущеного (без плодової оболонки). Зокрема, встановлено нульовий обсяг квоти для зазначених товарів (за кодами згідно з УКТЗЕД 1008 10 00 00 та 1104 29 17 00).

Заборона на експорт гречки є тимчасовим заходом, необхідним для захисту внутрішнього ринку (свої кордони для експорту гречки тимчасово закрили Білорусь, Росія та Казахстан). Зараз ситуація на українському ринку є стабільною. Уряд весь час має діалог з виробниками та рітейлерами. Україна вестиме переговори з головними країнами-виробниками щодо зняття заборон з метою підтримання міжнародної продовольчої безпеки та відновлення нормальних умов міжнародної торгівлі. Також міністерство закликатиме українські аграрні підприємства збільшувати посівні площі під гречкою [6].

Отже, введення торгівельних преференцій відкриває для українських товаровиробників нові можливості. Однак, для того, щоб скористатися цими можливостями у повній мірі, підприємствам потрібно трохи більше часу. Квотування та ліцензування українських товарів, що надходять до ЄС, застосовується з метою оперативного регулювання імпорту та експорту, а також захисту європейських ринків. Слід зазначити, що існують проблеми, які перешкоджають пожвавленню експортних операцій.

Найважливішою із них можемо вважати низьку конкурентоспроможність вітчизняного виробника, невідповідність якості товарів європейським стандартам, недостатня кількість квот для деяких видів товарів тощо. Вирішення цих важливих проблем потребує подальшого вивчення квотування експортної діяльності України, адже на сьогодні ці аспекти є малодослідженими.

Практично в усіх висновках Центру аналітики зовнішньої торгівлі Trade+ зазначається, що для використання експортного потенціалу потрібна активна співпраця бізнесу та державних інституцій. Ідеться про подолання тарифних і нетарифних перешкод на шляху українських товарів та обміну інформацією щодо можливостей для експорту. Важливо також створювати особисті відносини з іноземними партнерами та будувати високу репутацію — кожного підприємства, компанії та країни загалом.

Список використаних джерел:

1. Ліцензування та квотування в ЗЕД: веб-сайт. URL: https://ips.ligazakon.net/document/view/dg180109?an=38 (дата звернення 04.04.2020).

2. Про затвердження переліків товарів, експорт та імпорт яких підлягає ліцензуванню, та квот на 2020 рік. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1109-2019-п#n52 (дата звернення 04.04.2020)

3. Про зовнішньоекономічну діяльність: Закон України від 16.04.91 р. № 959- XII. URL:https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/959-12 (дата звернення 04.04.2020).

4. Рішення Уряду щодо тимчасового обмеження експорту товарів протиепідемічного призначення : веб-сайт. URL: https://bit.ly/3a9glv1 (дата звернення 04.04.2020).

5. Україна на 100% вичерпала квоту на експорт меду в ЄС:веб-сайт. URL: https://www.eurointegration.com.ua/rus/news/2020/01/22/7105452/ (дата звернення 04.04.2020).

6. Уряд ввів квотування на експорт гречки до 1 липня 2020 року: веб-сайт. URL: https://agropolit.com/news/15950-uryad-vviv-kvotuvannya-na-eksport-grechki-do-1-lipnya-2020-roku (дата звернення 04.04.2020).

7. Щербатюк Н. В. Методи кількісного обмеження в Україні. Юридичний вісник. Повітряне і космічне право. - 2013. - № 3. - С. 79-83.

UDC 631.15:001.76

Hardeep Singh, IK Gujral Punjab Technical University Kapurthala (Punjab) India
Dr.Chirag M. Patel, President, Research Culture Society
Bikram Pal Singh, Global Group of Institutes, Amritsar (Punjab) India

MORAL AND ETHICAL VALUES: A CRUCIAL ELEMENT FOR PROFESSIONAL AND INNOVATIVE DEVELOPMENT IN BUSINESS

A person who knows the difference between right and wrong and chooses right is moral. A person whose morality is reflected in his willingness to do the right thing – even if it is hard or dangerous – is ethical. Ethics are moral values in action. Being ethical is an imperative because morality protects life and is respectful of others – all others. It is a lifestyle that is consistent with mankind's universal values as articulated by the American Founding Fathers – human equality and the inalienable right to life. As warriors it is our duty to be protectors and defenders of the life value and to perform the unique and difficult mission of taking the lives of those acting immorally (against life) when necessary to protect the lives of innocent others. When you must kill protecting life it is still hard, but it is moral. Those who kill those not observant of their narrow relative religious, ethnic or criminal values – in other words, kill over relative values – are immoral. A dedication to protecting the life value of self and others – all others – makes the Ethical Warrior different and moral.

The word ethics is derived from the Greek word 'ethos', which means character. Ethics is a branch of philosophy concerned with human character and conduct. It is the discipline dealing with 'what is good and bad' and with moral duty and obligation. Ethics is the embodiment of moral values, which describes what, is 'right' and what is 'wrong' in human behavior and what 'ought to be'.

Ethics is a "consideration and application of frameworks, values and principles for developing moral awareness and guiding behavior

and action". Commonly, ethics is also referred to as "moral, good, right, just and honest. Ethical standards are referred to as the principles or ideals of human conduct." Thus, ethics implies good character and morality and refers to generally accepted human character and behavior considered as a desirable by contemporary society.

Profession is a commitment to a designated and organized occupation by virtue of being an authority over a body of knowledge with requisite skills acquired through specialized training. An occupation becomes a profession when a group of people sharing the same occupation work together in a morally acceptable way with members setting and following a certain ethics code. A professional is a practitioner belonging to a specific profession. Professional ethics, as opposed to personal values and morality, is a set of ethical standards and values a practicing engineer is required to follow. It sets the standards for professional practice, and is only learned in a professional school or while practicing one's own profession. Today, it is an essential part of professional education because it helps students deal with issues they will face.

Human values are necessity in today's society and business world. Human values are the features that guide people to take into account the human element when one interacts with other human. They have many positive characters that create bonds of humanity between people and thus have value for all human beings. They are strong positive feelings for the human essence of the other. These human values have the effect of bonding, comforting, reassuring and procuring serenity. Human values are the basis for any practical life within society.

They build space for a drive, a movement towards one another, which leads to peace. In simple term, human values are described as universal and are shared by all human beings, whatever their religion, their nationality, their culture, and their personal history. By nature, they persuade consideration for others. Thus, in New Horizon College human values are inculcated within the students in form of Courses and programmes. Humans have the unique ability to define their identity, choose their values and establish their beliefs. All three of these directly influence a person‘s behavior.

People have gone to great lengths to demonstrate the validity of their beliefs, including war and sacrificing their own life! Conversely,

people are not motivated to support or validate the beliefs of another, when those beliefs are contrary to their own. People will act congruent with their personal values or what they deem to be important. Personal Human values are defined as: — Emotional beliefs in principles regarded as particularly favorable or important for the individual. Our values associate emotions to our experiences and guide our choices, decisions and actions.

It is ethics and human values in practice that makes sense. Of course all of us want businesses to be fair, clean and beneficial to the society. For that to happen, organizations need to abide by ethics or rule of law, engage themselves in fair practices and competition; all of which will benefit the consumer, the society and organization. Primarily it is the individual, the consumer, the employee or the human social unit of the society who benefits from ethics. In addition ethics is important because of the following:

Satisfying Basic Human Needs: Being fair, honest and ethical is one the basic human needs. Every employee desires to be such himself and to work for an organization that is fair and ethical in its practices.

Creating Credibility: An organization that is believed to be driven by moral values is respected in the society even by those who may have no information about the working and the businesses or an organization. Infosys, for example is perceived as an organization for good corporate governance and social responsibility initiatives. This perception is held far and wide even by those who do not even know what business the organization is into.

Uniting People and Leadership: An organization driven by values is revered by its employees also. They are the common thread that brings the employees and the decision makers on a common platform. This goes a long way in aligning behaviors within the organization towards achievement of one common goal or mission.

Improving Decision Making: A man's destiny is the sums total of all the decisions that he/she takes in course of his life. The same holds true for organizations. Decisions are driven by values. For example an organization that does not value competition will be fierce in its operations aiming to wipe out its competitors and establish a monopoly in the market.

Long Term Gains: Organizations guided by ethics and values are profitable in the long run, though in the short run they may seem to lose money. Tata group, one of the largest business conglomerates in India was seen on the verge of decline at the beginning of 1990's, which soon turned out to be otherwise. The same company's Tata NANO car was predicted as a failure, and failed to do well but the same is picking up fast now.

Securing the Society: Often ethics succeeds law in safeguarding the society. The law machinery is often found acting as a mute spectator, unable to save the society and the environment. Technology, for example is growing at such a fast pace that the by the time law comes up with a regulation we have a newer technology with new threats replacing the older one. Lawyers and public interest litigations may not help a great deal but ethics can.

Ethics: tries to create a sense of right and wrong in the organizations and often when the law fails, it is the ethics that may stop organizations from harming the society or environment.

The major determinants of business ethics may be listed thus:

Family, School and Religion: The formation of ethics begins early in life. As a child one learns about what is good and bad from parents. Through their reinforcing actions, (rewarding good behaviors), parents inculcate high or low ethical standards among children. Schools and Religion also greatly influence the formation of ethical values (such as truthfulness, honesty, sincerity, tolerance, etc.) at an early age.

Peers, Colleagues and Superiors: In the company of good friends, the child realizes the importance of high ethical standards in life. If he wishes to make friends with peers who steal, smoke and use drugs, he will probably accept those behaviors as ethical. Colleagues in an organization, too, shape the value system of an individual. He adopts the attitudes, beliefs and values of the group to which he belongs. Likewise, most people yield to pressure from superiors in doing things that many consider unethical otherwise.

Experiences in Life: Experiences in life teach many lessons. These could be bitter or sweet, depending on the ability of a person to reach goals. If a person is not given a 'pat on the back' for good behav-

ior while others earn rewards for bad behavior, the person will probably alter both, ethical standards and behavioral responses, in future.

Values and Morals: People who value material possessions in life may not have strong ethical standards regarding behaviors that lead to accumulation of personal wealth. On the other hand, people who place a premium on quality of life will probably have strong ethics while competing with others for various things in life.

Threatening Situations: An employee threatened with losing a permanent job may resort to unethical acts to save his job. To meet pre-determined targets, many Bank managers sanction loans to individuals with practically no creditworthiness. A housewife may practically beat a thief to death, when threatened with the prospect of losing her ornaments or child. Situations like these, force people to change their ethics and respond in an unexpected manner.

Organizational Demands: There is growing research evidence to show that managers at top, middle and first level have compromised their personal principles to meet an organizational demand. Corporate goals are paramount and exert considerable pressure on executives to change their ethical views.

Legislation: Laws are generally passed in response to social demands. Factors, such as low ethical standards, corruption in public life, absence of social responsibility, exploitation, sexual harassment, etc., often force people to demand legislative protection. A practice can be made illegal, if society views it as being unethical. For example, if contributions to political parties by companies are being viewed as excessive and unethical, the practice can be banned.

Government Rules and Regulations: Government regulation regarding product safety, working condition, statutory warnings (on cigarettes and other harmful products), etc., are all supported by laws. These offer guidelines to managers in determining what are the acceptable standards and practices.

Industry and Company Ethical Codes of Behavior: Many times specific guidelines are provided to managers by the company's ethical codes of behavior. One important question in such cases is whether individuals within the organizations are really governed by the code of ethics or provide only lip service to the guidelines.

Social Pressures: Social forces and pressures have considerable influence on ethics in business. Society, in the recent past, has demonstrated how a special status can be conferred on backward castes; boycotted products, and severe action to prevent the construction of nuclear power plants. Such actions by different groups in society may, in fact, force management to alter certain decisions by taking a broader view of the environment and the needs of society.

Moral and ethical values are most important for mankind. The quality of human action is the manifestation of one's behavior which in turn is a product of culture and values. In the modern world we need to inculcate human values ethical practices in order to maintain the quality of professional and business life and perfection. This is the pathway to excellence and professional innovative development. In every human activity whether it is pure science, political science or environmental science we need to follow the practices which are best for the welfare of the world.

References:

1. Biswanath Ghosh, "Ethics in Management and Indian Ethos", Vikas Publishing House.

2. Chakraborthy, SK. (1995). "Ethics in Management Vedantic Perspective", Oxford India, New Delhi.

3. Chakraborthy, SK. (2003). "Values and Ethics for Organization", Oxford India, New Delhi.

4. Kumar Srivastava. (1990). "New Horizons of Management", Printwell Publishers, Jaipur.

5. Nalini, V. Dave. (2002). "Vedanta and Management". Deep Publications, New Delhi.

6. Sarkar, CR. (2005) "Social Responsibility of Business Enterprises", New Century Publications, New Delhi.

7. Singh Hardeep and Bikram Pal Singh (2013). "Ethics: An Essential Parameter for Excellence in Teaching" Research Paper. Journal: "Indian Journal of Applied Research (IJAR) " International Index Journal. ISSN: 2249-555X. January 2013. Volume 3, Issue 1. p. 38-39.

УДК 330.338

Хіоні Г.О. аспірант, Кісіль М.І. к.е.н., ст.н.с.
Національний науковий центр
«Інститут аграрної економіки», Україна

СТАН ІНВЕСТИЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АГРАРНОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ

В сільському господарстві основними об'єктами виробництва та відповідно об'єктами майнових прав виступають: тварини, довгострокові біологічні активи, земля, інвестиційна нерухомість, машинно-тракторний парк, основні фонди. Здійснюючи аналіз вартості основних засобів за видами економічної діяльності за даними Державної служби статистики України можемо констатувати, що їхня вартість за ряд років зросла. У 2013 р. вартість основних засобів у сільському господарстві становила 156013 млн. грн. (що склало 1,5 % від всієї вартості основних засобів в Україні у тому ж році), у 2014 р. – 171392 млн. грн. (1,25 %), у 2015 р. – 210169 млн. грн. (2,75 %), у 2016 р. – 270467 млн. грн. (3,31 %), у 2017 р. – 341622 млн. грн. (4,42 %), 2018 р. – 407146 млн. грн. (4,24%).

Варто зазначити, що наведені у бюлетені Державної служби статистики України дані включають вартість основних засобів господарських організацій, установ, закладів, а також вартість основних засобів (дорослої худоби, багаторічних насаджень, житлових будинків, господарських будівель тощо), що перебувають в особистій власності населення. У бюлетені не включено вартість основних засобів місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування. Вартість довгострокових біологічних активів рослинництва та тваринництва включено у вид економічної діяльності сільське господарство, мисливство та надання пов`язаних із ними послуг.

Відповідно до даних Державної служби статистики України ступінь зносу майнових об'єктів агробізнесу у 2014 р. становила 38,8 %; у 2015 р. – 38,9 %; у 2016 р. – 37,3 %; у 2017 р. – 35,7 %; у

2018 р. – 35,4 % . Динаміка зміни вартості об’єктів виробництва в сільському господарстві представлена на рис. 1.

Як бачимо з рисунку, вартість введених в дію нових об’єктів у 2014 р. склала 14,77 трлн. грн.; у 2015 р. – 20,82 трлн. грн.; у 2016 р. – 39,57 трлн. грн.; у 2017 р. – 44,84 трлн. грн.; у 2018 р. – 55,79 трлн. грн. Тобто тенденція йде до зростання, що є позитивним явищем. Відповідно збільшились показники первісної вартості: на початок 2014 р. – 155,46 трлн. грн; на початок 2015 р. – 180,41 трлн. грн.; на початок 2016 р. – 220,59 трлн. грн.; на початок 2017 р. – 280,58 трлн. грн.; на початок 2018 р. – 344,59 трлн. грн. Спостерігається тенденція до зростання, що також є позитивним явищем.

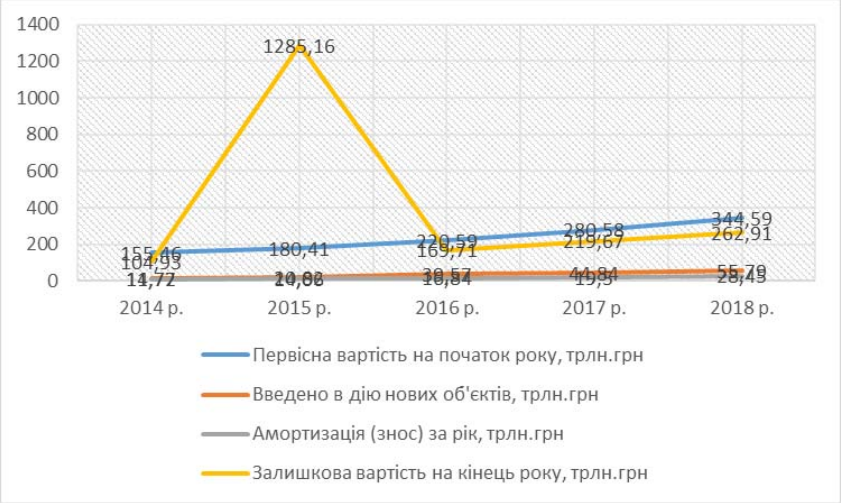

Рис. 1. Вартість майнових об'єктів агробізнесу України за 2014-2018 рр.

Джерело: Державна служба статистики України

За результатами обстеження сільськогосподарських підприємств встановлено фактори, що стримують сільськогосподарську діяльність (рис. 2): нестача робочої сили, нестача матеріалів, устаткування, недостатній попит, погодні умови та фінансові обмеження. Останній чинник мав найбільший вплив у 2015-2017 рр. та за прогнозами буде лишатись одним з визначних і надалі.

Рис. 2. Фактори, що стримують сільськогосподарську діяльність

Джерело: Державна служба статистики України

В сучасних умовах заслуговують на особливу увагу питання фінансового забезпечення інвестицій, так як фінансова сторона цього процесу найбільш актуальна і пронизує всі сфери економіки. У ринковій економіці інвестиційна діяльність найтіснішим чином пов'язана з інноваціями (нововведеннями). Багато економістів наголошують на необхідності поєднання підприємництва та інновацій. Адже лише інноваційні рішення можуть задовольнити різноманітні потреби АПК в інвестиціях. Тобто інноваційний підхід повинен завжди супроводжувати питання прийняття інвестиційного рішення і лежати в основі вибору форм і методів здійснення фінансування та бути пов’язаним з потребами та кон’юнктурою ринку.

Враховуючи вищенаведену інформацію вважаємо основними факторами зростання притоку інвестицій у сільське господарство:

1. Припинення воєнних конфліктів на території України;
2. Стабілізація ситуації після пандемії COVID-19;
3. Зниження рівня тінізації бізнесу в АПК;
4. Дерегуляція, шляхом скорочення зайвих дозвільних процедур державними та контролюючими органами;
5. Завершення земельної реформи, прийняття супутніх нормативно-правових актів та внесення змін у діючі, що сприятиме усуненню колізій окремих положень;
6. Узгодження земельно-майнових відносин між ОТГ, власниками паїв, селянами, юридичними особами в АПК;

7. Передбачити нарахування амортизації за методами зменшення залишкової вартості та прискореного зменшення залишкової вартості;

8. Збільшення показників інвестиційної привабливості фінансової звітності за рахунок своєчасного та повного відображення в балансі всіх матеріальних та нематеріальних активів та витрат капітального характеру, особливо незавершених капітальних інвестицій;

9. Впровадження інноваційних технологій та факторів виробництва самим підприємством;

10. Підвищення кваліфікації та перепідготовка персоналу;

11. Створення пільгових режимів оподаткування для підприємств АПК, що реалізують державні цільові програми спрямовані на зростання продовольчої безпеки країни.

Список використаних джерел:

1. Документи Державної Служби Статистики України https://www.ukrstat.gov.ua.

UDC 379.834(477)

Dr. Hitesh A. Kalyani, Assistant Professor,
S.N.MOR College, Maharashtra, India
Dr.Chirag M. Patel, President,
Research Culture Society

AN ANALYTICAL STUDY OF AGRO TOURISM INDUSTRY

Agro tourism is the prospect to practice the actual natural life of rural lifetime, flavor the native sustenance from farmsteads and get acquainted with the agri-business activities during the farmhouse stay. It offers the actual touch practice of the rural parts. Agro tourism industry is measured an upward trade in many parts of the world, including, the United States Australia, Canada, and the Philippines. Agro tourism industry includes agriculturally centered action that brings in-

vitees to a farm. Agro tourism industry contains a varied diversity of actions, including gathering fruit, nourishing animals, or buying produce direct from a farm stand, navigating, and slopping hogs on a farm.

People interested in Agro tourism, they want to know how food is produced. They want to meet farmers and they want to know how food is cultivated and the procedure of the agronomy of food grains. People who visit farmsteads, major time they see the basis of their food, be it a dairy cow, food grains rising in a meadow, or a fruit they can pick right off a tree.

Types of agro tourism industry:

- Direct-Market Agro tourism industry: Farmers sell agricultural products at fairs and markets or on the farm itself directly to customers. Farmers sell the same things in local grocery stores, and they appeal of direct- market available from the farm. For appealing to some customers, the goods might even be marketed as all-natural and organic products.

- Experience of Agro tourism: n this type of Agro-tourism farmers make arrangement of handpicked fruits in their farms, farm tours and packages, bed and breakfast facilities, In this people feel experience about life on a working farm. Enjoying their stay in a farmhouse accommodation, once the visitors become acquainted with the working farm closely, they also feel inclined to purchase its organic products.

- Event and Recreation Agro tourism: Different recreational activities such as Bullock- cart, archery, camping are available for tempting guests into buying organic items produced on the farm. Events like harvest festivals, country weddings and bullock cart race are held on the land.

The above table shows the respondents source of Understanding Agro tourism industry. Out of the total respondents taken for the study, 31% are aware about Understanding Agro tourism industry and 69 % are not Understanding. Majority of farmer's not understanding Agro tourism industry (Fig 1).

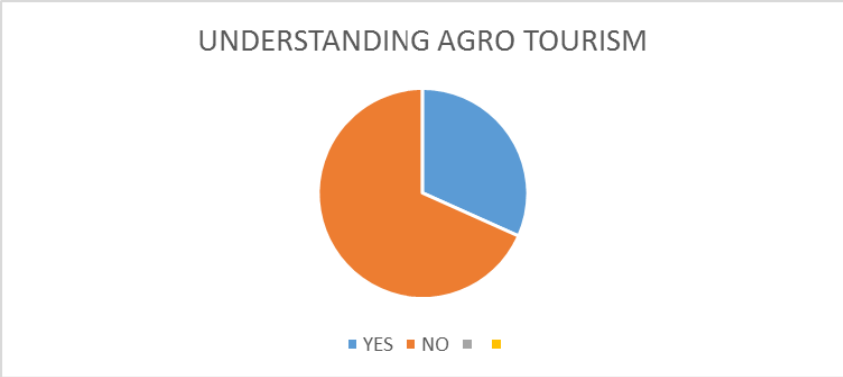

Fig 1. Understanding Agro tourism industry.

The above table states about the Failures to Implement Agro tourism industry. Out of the total respondents taken for the study, 56% of the farmer's opinion that Agro tourism industry culture not developed is the main reason to failure of Implementation of Agro tourism industry, 32% of the farmer's opinion that help from Government is the main reason to failure of Implementation of Agro tourism industry. Remaining 12% of the farmer's opinion that Technology policy is the main reason to failure of Implementing Agro tourism industry. Majority of the farmer's opinion that Agro tourism industry culture not developed the main reason to failure of Implementation of Agro tourism industry (Fig 2).

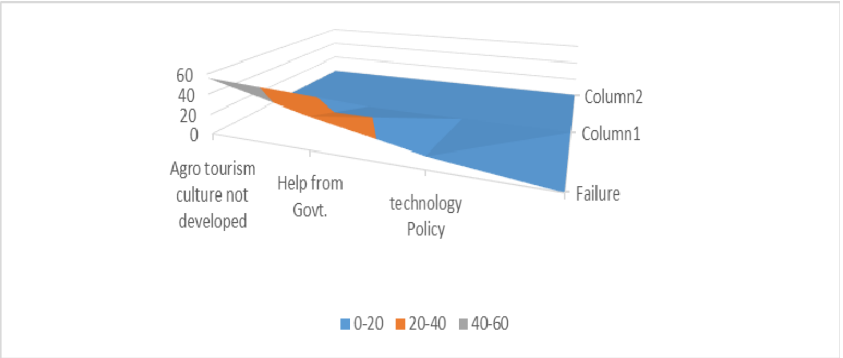

Fig 2. Failures to Implement Agro tourism industry

Findings:

- Most of the public respondents are Male;

- Majority of the farmers are not aware about Agro tourism industry;

- Majority of the farmers are not Agro tourism industry;

- Majority of the farmers are ready for adaptation of Agro tourism industry;

- Majority of the farmer's opinion that Agro tourism industry culture not developed is the main reason to failure of Implementation of Agro tourism industry.

A Study of Awareness towards Agro tourism industry in Nagpur region prove that farmers are not aware about Agro tourism industry, even the farmers are surprised about the concept of Agro tourism industry. Government should organise seminars, or organise campaigns not only in Nagpur region but in all India to aware the Agro tourism industry among farmers. Agriculture University and NGO'S play important role to aware the farmers and implement Agro tourism industry in India and strengthen the Indian economy. Government should organize fairs and exhibitions of agricultural products to motivate the farmers. Improve agricultural institutions and government systems. Government should form separate Agro tourism industry board to plan the Agro tourism industry for farmers.

References:

1. Ruddar datt, K.P.M. Sundharam, Indian Economy, S. Chand & Co.

2. Tyagi, B. P., Agricultural Economics & Rural Development, Jai prakashnath &co.

3. Gaurav Datt & Ashwani Mahajan, Indian Economy, S.Chand & Co., New Delhi

УДК 339.5

Цуркан О.В., магістр
Одеський державний аграрний університет, Україна

РОЛЬ І ФУНКЦІЇ КЛІРИНГОВИХ БАНКІВ В ПРАКТИЦІ ЗОВНІШНЬО-ТОРГОВЕЛЬНИХ РОЗРАХУНКОВИХ ВІДНОСИНАХ

За сучасних умов розвитку ринкової економіки, простежується нестабільна ситуація щодо управління фінансовими активами, що призводить до посилення системних ризиків. З метою впорядкування цих процесів, ринкова економіка потребує вдосконалення інфраструктури для акумулювання та перерозподілу грошових коштів та фінансових активів. Підтримку інфраструктури ринку цінних паперів виконують фондові біржі, клірингові організації й депозитарії. Саме від конструкції системи, яка відповідає за процедуру клірингу, багато в чому залежить сам ринок цінних паперів. У країнах з ринковою економікою розроблена чітка система фондового ринку, хоча окремі ланки її можуть виконувати різні функції залежно від особливостей національного ринку цінних паперів.

Клірингом визнається отримання, звірка та поточне оновлення інформації, підготовка бухгалтерських та облікових документів, необхідних для виконання угод щодо цінних паперів, визначення взаємних зобов’язань, що передбачає взаємозалік, забезпечення та гарантування розрахунків за угодами щодо цінних паперів.

Кліринг дуже важливий для розвитку міжнародної торговельної діяльності. Чим вище ступінь організації ринку, тим важливіша роль клірингових систем для його учасника. Процес клірингу важливий тим, що він забезпечує не тільки розрахунки між учасниками клірингу, але й містить в собі механізм гарантії виконання зобов’язань сторін на ринку, тим самим покращує якість ринку, підвищує його ліквідність і зберігає цілісність. Клірингові розрахунки при міжурядових угодах про торговельно-економічну співпрацю з країнами із замкнутими або частково

конвертованими валютами передбачають розрахунки за певними переліками товарів (робіт, послуг).

Порядок таких розрахунків визначається окремими міжурядовими і платіжними угодами клірингового типу, в яких указується: система розрахунків, перелік товарів і обсяг клірингу, валюта клірингу і валютні застереження, порядок надання і обсяг кредиту за клірингом. Клірингові рахунки відкриваються в Державному експортно-імпортному банку України або спеціально уповноваженому урядом України комерційному банку.[3] Клірингова організація це організація,що здійснює клірингову діяльність на ринку цінних паперів на підставі ліцензії професійного учасника ринку цінних паперів на здійснення клірингової діяльності, виданої Федеральною комісією. Клірингові палати (банки) при біржах виросли з практики торгівлі реальним товаром. Їх поява була викликана самим розвитком біржовий торгівлі, зростанням обсягів біржових операцій та збільшенням числа учасників біржового ринку.

Діяльність Клірингових палат спрямована на організацію і проведення розрахунково-фінансових операцій між учасниками біржового торгу, упорядкування, спрощення і здешевлення розрахунків, забезпечення фінансової стійкості біржових операцій, регулювання процедури поставки. Клірингові (розрахункові) палати відповідають за оплату рахунків, клірингову торгівлю, збирання та збереження маржі, а також за інформаційні звіти про стан ринку. Вони виступають третьою стороною по всіх ф'ючерсних контрактах і угодах, будучи покупцем для кожного продавця із числа членів клірингової палати, і продавцем для кожного покупця. Продавці та покупці не мають один перед одним фінансових зобов'язань, а відповідають перед розрахунковоюпалатою через свої фірми які є її членами.[5]

Клірингова (розрахункова) палата як би перериває прямий зв'язок між продавцем і покупцем, в результаті чого кожен залишається вільним і незалежним один від одного при покупках і продажу. У результаті один продавець (покупець) може бути замінений іншим, що уклали угоду на біржі і мають контакти тільки з розрахунковою палатою. Така заміна відбувається без будь якого спеціального дозволу первісного партнера по угоді.

Але найважливіше те, що істотно зростають фінансові гарантії виконання контрактів. Отже, будучи учасником кожної торгової угоди, розрахункова палата несе відповідальність як гарант цих угод.

Основними функціями клірингової установи є: оформлення рахунків, розрахунки за завершеними операціями; збір і зберігання гарантійних внесків за строковими контрактами для відшкодування можливої різниці між початковою ціною і поточним котируванням; регулювання поставок і надання інформації про торгівельні операції. Розрахункові палати не лише гарантують перевірку сальдо (залишків) рахунків за всіма операціями до відкриття наступних торгів, але й забезпечують фінансову цілісність ринку. Наявність біржової зали і клірингової палати дозволяє торговцям укладати угоди протилежного характеру, купуючи та продаючи свій попередній контракт.[6]

Клірингова палата гарантує своїм учасникам право діяльності і незалежність, виключає особисте зацікавлення, гарантує конфіденційність. Як тільки угода укладена, вона реєструється, а документ відсилається до Клірингової палати, яка робить експертизу чинності угоди. Після вказаної процедури Клірингова палата повністю відповідає за виконання цієї угоди.

Клірингові банки виконують функцію забезпечення стабільності та надійності діяльності на фінансових ринках. Адже розвиток ефективної фінансової системи будь-якої країни є неможливим без належним чином організованої розрахунково-клірингової системи, яка є гарантом виконання зобов’язань, у тому числі і розрахункових.

Список використаних джерел:

1. Білоцерківець В. В., Завгородня О. О., Лебедєва В. К. Міжнародна економіка:підручник. за ред. А. О. Задої, В. М. Тарасевича – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 416 с.

2. Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність» № 960-XII від 16.04.91, ВВР, 1991, № 29, ст. 378. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/959-12 (дата звернення 23.03.2020).

3. Моряков И. Клиринг как актуальное понятие / И. Моряков. Рынок ценных бумаг. – 2005. – № 16. – С. 27–32.

4. Національний Банк України URL: http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=12336 (дата звернення 28.03.2020).

5. Опыт применения клиринга, изучение деятельность клиринговых палат с целью использования информационной системы.URL:http://www.uub.com.ua/opyt_prymenenyja_klyrynga_yzuchenye_dejatelnost_klyryngovyh_ (дата звернення 23.03.2020).

6. Положення про клірингову діяльність : Рішення Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку від 26.03.2013 р. № 429 URL:http://zakon.rada.gou.ua/laws/show/z0562-13

УДК 332.7

Юрченко І.В., к.е.н., с.н.с.,
ННЦ «Інститут аграрної економіки», Україна

ПОТЕНЦІАЛ УКРАЇНСЬКОЇ ЗЕМЛІ

Земля є головним фактором будь-якої діяльності людини, життєво необхідним і виробничим ресурсом, раціональне використання якого визначає ступінь соціального й економічного прогресу суспільства. Україна є однією з європейських держав, яка у своєму розпорядженні має великий фонд якісних земель сільськогосподарського призначення, третина з яких представлена особливо цінними продуктивними землями, які дозволяють вирощувати переважну більшість сільськогосподарських культур, однак економічна ефективність сільськогосподарського землекористування є нижчою ніж у країнах, де якість земель поступається українським. Основними причинами цього є: недосконалість земельних відносин; відсутність чіткої та ефективної регуляторної політики держави; відсутність ефективного, регульованого та фермеро-орієнтованого ринку земель, ефективного власника земель.

Переважна частина території України розташована у західній частині Східноєвропейської рівнини, при чому 95% території України – це рівнини, з яких близько 60% є землями сільськогосподарського призначення [1]. Сільськогосподарські угіддя займають близько 72,7% всієї території України, з яких 65% – це чорноземні ґрунти чорноземи і близькі до них лучно-чорноземні), з великим вмістом гумусу та зернистою й грудкуватою структурою, що є найродючішими. За різними оцінками частка України в європейських запасах становить 13–14%, у світових – 6-8 % [3, с. 13].

Маючи такі величезні можливості та надзвичайно сприятливі умови, Україна, нажаль, не в повній мірі використовує наявний потенціал та є неефективною щодо сільськогосподарського виробництва. Про це свідчать дані, наведені в таблиці 1.

Таблиця 1

Ефективність використання земель сільськогосподарського призначення в Україні та Нідерландах

Країна	Площа ріллі		Частка в європейських орних землях	Експортовано с.-г. продукції	Частка в виробленній с.-г. продукції ЄС	Вартість ріллі	К-сть сімейних фермерів
	млн га	%	%	млрд дол.	%	тис. дол/га	тис.
Нідерланди	1,1	26	0,4	103,7	6,4	70	120
Україна	32,5	54	50	22	0,2	1,9	46
Україна*	х	х	х	3063	189	х	х

Джерело: побудовано за даними [1; 3; 4].

**прогноз за умови використання в Україні досвіду Нідерландів щодо ведення сільського господарства.*

При використанні 32,5 млн га ріллі або 50% ріллі Європи, Україна виробляється майже в 5 разів менше сільськогосподарської продукції ніж в Нідерландах.

В свою чергу Нідерланди є однією з аграрно-найрозвиненіших країн Європейського союзу. За 2019 рік по експорту сільськогосподарської продукції, Нідерланди є лідером в Європі та другою країною, після США, в світі. І все це досягнуто за значно менших природніх ресурсі, ніж є в Україні. За 2019 рік,

Нідерландами було експортовано сільськогосподарської продукції на 103,7 млрд доларів, а Україною на 22 млрд доларів. Причому в обробітку Нідерландів перебуває 1,1 млн га ріллі, що майже у 30 разів менше ніж в Україні.

На сьогодні Нідерланди є найефективнішою країною щодо сільськогосподарського виробництва, володіючи новітніми методами землеробства, які дозволяють зменшити використання води до 90% та майже повністю відмовитись від використання хімічних пестицидів у рослинництві. Саме такий, науково-прогресивний підхід дає можливість цій країні при незначних земельних ресурсах та середній їх якості, займати перші в світі по сільському господарству.

Україна має близько 50% орних земель Європи, але при цьому виробляє лише 0,2% сільськогосподарської продукції Європи. Натомість Нідерланди мають 26% орних земель ЄС та виробляють 6,4% сільськогосподарської продукції Європи. В Україні так і не отримало широкого розвитку сімейне фермерство – саме ця форма господарювання є переважаючою в каїнах Європи. Так в Нідерландах 120 тис. фермерів на 0,4% орних земель від усієї Європи, виробляють майже у 30 разів більше сільськогосподарської продукції ніж увесь агропромисловий комплекс України.

За прогнозними розрахунками, якби в Україні був застосований досвід Нідерландів з управління та використання земельних ресурсів, наша країна мінімум змогла б забезпечити себе та всю Європу всіма продуктами сільського господарства, а експортний потенціал України склав, приблизно, 3063 млрд доларів.Питання чому Україна з надпотужним земельним потенціалом в агарному секторі та працьовитими людьми, не змозі ефективно, на благо всього українського народу, використовувати землю – залишається без відповіді.

Список використаних джерел:

1. Державна служба України з питань геодезії, картографії та кадастру [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://land.gov.ua.

2. Державна служба статистика України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.ukrstat.gov.ua/.

3. Періодична доповідь на основі матеріалів 9 туру (2006–2010 роки) агрохімічного обстеження земель сільськогосподарського призначення / [І. С. Брощак, М. О. Венглінський, В. Б. Гаврилюк та ін.]. // Державна установа «Інститут охорони ґрунтів України». – 2015. – С. 102.

4. Cook E. Agriculture, forestry and fishery statistics [Електронний ресурс] / E. Cook // Eurostat. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: https://ec.europa.eu/eurostat/documents/3217494/9455154.

Національна академія аграрних наук України
Національний науковий центр
«Інститут аграрної економіки»
Київська міська профспілка працівників АПК
Research Culture Society

Матеріали XI Міжнародної науково-практичної молодіжної інтернет-конференції

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ АГРАРНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ

10 квітня 2020 р.

Відповідальна за випуск *Н. М. Столярчук*

Верстка згідно оригінал макета

Підп. до друку 26.05.2020. Формат 60×84/16. Папір офсетний.
Ум. друк. арк. 12,75. Обл.-вид. арк. 9,1. Наклад 300 пр. Зам. 21.

Видання та друк – Національний науковий центр
«Інститут аграрної економіки»
03127, м. Київ, вул. Героїв оборони, 10.

Свідоцтво суб’єкта видавничої справи ДК № 2065 від 18.01.2005 р.